"Singura şansă de supravieţuire a creştinismului răsăritean este cea a unui război întru Cuvânt. Soluţia noastră e aceea a lui Calciu-Dumitreasa".

(N. Steinhardt)

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL VI, Nr. 9-10
septembrie octombrie 1996
24 pag. - 1000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulaţie în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANŢA, ELVEŢIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

TOAMNA TALIBANILOR

Dintre "cele trei monoteisme", islamismul ne apare astăzi, istoriceşte vorbind, drept *religia cea mai vie*. Vitalitatea unei religii se măsoară prin gradul în care ea conformează viaţa curentă a credincioşilor ei, prin puterea sa de reacţie la provocările istoriei şi prin disponibilitatea la jertfă a celor care o slujesc. În rândul al doilea vine iudaismul talmudic, cu care islamismul se află într-o veche tensiune istorică, dar şi într-o sângeroasă confruntare actuală. Creştinismul, din păcate, se arată mult mai lipsit de vlagă, agonizând pe ruinele unui ilustru trecut, la înălţimea căruia nu mai pare nici capabil şi nici dornic să se ridice. (Nu e vorba, fireşte, de *statutul absolut* al celor trei religii, ci de *dinamica lor istorică*, de capacitatea lor de inserţie în realitatea curentă).

E inutil şi neavenit a vorbi, în spirit laic, despre "fundamentalism": ar însemna să primim o convenţie vicioasă, judecând religiozitatea de pe poziţiile ireligiozităţii, supunând "sacrul" criteriilor "profanului". Din unghiul de vedere al spiritului religios autentic, "fundamentalismul" este o vorbă goală. Orice religie sau confesiune tradiţională se bazează ("fundamentează") pe *o opţiune* unică şi pe *o angajare* necondiţionată: ori ţi-o asumi prin *credinţă* în integralitatea ei, ori îi rămâi străin (adică circumscris unei alte ordini de existenţă). Spiritul religios nu poate fi "obiectiv" sau "echidistant": cine *dă credit* la toate, acela *nu crede* cu adevărat în nimic: poate fi *un frecventator cultural al religiilor*, dar *om religios* nu se poate numi. Problema "exceselor" în materie de religie nu se poate discuta în termeni extra-religioşi. Creştinismul însuşi, câtă vreme a fost viguros, trăit cu fervoare, a dominat lumea fără complexe, afirmându-şi valoarea absolută, cu Crucea, dar şi cu Sabia. Mesianismului transistoric i se asociază firesc mesianismul istoric: primul este "scop", al doilea este "cale": destinul unei religii se realizează "în mersul" istoriei, chiar dacă împlinirea ei finală ţine de transcenderea "lumii acesteia". Creştineşte vorbind, Dumnezeu Însuşi S-a întrupat şi a lucrat "în veac": cu blândeţea cuvântului, dar şi cu neblândeţea biciului, îndurând suferinţa spre bucurie şi moartea spre înviere. Lumea se mântuieşte *dinlăuntrul* ei, prin *credinţă* şi prin *fapte*, chiar dacă *mântuirea* se consfinţeşte "în cer". Omul religios nu întoarce spatele istoriei, ci se confruntă în permanenţă cu ea, *valorificând-o* conform credinţei sale, de care dă seamă în faţa lui Dumnezeu.

Între religie şi politică nu există incompatibilitate de principiu: religia reprezintă o viziune *totalizatoare* a existenţei, ce-şi pune implicit pecetea şi pe organizarea vieţii istorice, atât la nivel individual, cât şi la nivel comunitar. "Spiritualul", desigur, nu trebuie sacrificat "secularului", dar nici nu poate fi despărţit de acesta. Marile religii au avut, aproape fără excepţie, mari expresii statale. Istoria creştinismului şi a islamismului o confirmă cu prisosinţă. Dar, în vreme ce creştinismul a cedat treptat agresiunilor sau ispitelor "modernităţii", lăsându-se împins la periferia statalităţii laice (uneori "tolerat", alteori de-a dreptul prigonit), în fond biruit de propria lui criză lăuntrică, islamismul, în schimb, şi-a păstrat şi funcţia de instanţă ordonatoare şi catalizatoare a vieţii social-politice, rezistând cu înverşunare tuturor manevrelor dizolvante, interne sau externe. În ciuda unor poticniri trecătoare, religiosul a rămas, în lumea islamică, un factor prioritar şi coagulant al vieţii publice, în răspărul "evoluţiei" antireligioase a civilizaţiei de tip modern.

Noi, creştinii, putem (ba chiar suntem datori) să ne delimităm *teologic* de islamism (cu atât mai mult cu cât, direct sau sub forma unor secte de filiaţie arabo-musulmană, acesta realizează un prozelitism spectaculos în lumea creştină, cu precădere în aria occidentală, al cărei dezechilibru religios este mai vechi decât cel răsăritean), dar trebuie să recunoaştem că, sub aspectul trăirii obşteşti, al transpunerii "adevărurilor religioase" în viaţa curentă, al unităţii prin credinţă şi al forţei de reacţie (defensivă, dar şi ofensivă), islamismul constituie o lecţie de *rezistenţă vitală de ordin religios*, faţă de care creştinismul, cu toate ramurile lui, face astăzi figura unei religii "castrate".

Nu putem şti ce consecinţe vor avea, în viitorul mai apropiat sau mai îndepărtat, actualele mişcări dinlăuntrul lumii islamice, dar nu le putem trece cu vederea, nici nu le putem bagateliza semnificaţia religioasă. După ce, decenii de-a rândul, problema islamică a părut circumscrisă frământărilor din Orientul Apropiat (atingând mai ales interesele sionismului), iat-o acum agitată, în mod foarte serios, la marginile Europei. În îndelungatele tulburări din fosta Iugoslavie, musulmanii au jucat un rol însemnat; eroismul cecen poartă şi el pecetea islamică. Islamismul cunoaşte şi-n Turcia o puternică resurecţie, ce n-a întârziat să se manifeste şi pe scena politică, mergând până la sfidarea Statelor Unite (prin relaţiile "frăţeşti" cu Irakul), dar şi a întregii lumi creştine (prin intenţia declarată de a reda Sfânta Sofia cultului musulman curent, ca să nu mai vorbim de recentul atentat cu grenade comis la Istanbul împotriva Patriarhului ecumenic). În Afganistan, talibanii au cucerit spectaculos Kabulul şi i-au pus în ştreang pe comunişti, instaurând legea islamică (*Sharia*). În faţa acestei generale ofensive islamice, interesele şi orgoliile ruseşti, ca şi cele americane, se clatină deopotrivă. În Irak, Saddam Hussein păstrează puterea şi-şi permite chiar periodice sfidări ale coaliţiei americano-evreieşti, în vreme ce restul lumii nu prea mai pare dispus să repete agresiunea "multinaţională" de acum câţiva ani. După asasinarea lui Ytzhaak Rabin şi triumful în alegerile din Israel al ultra-conservatorilor lui Benjamin Netanyahu, situaţia din zonă s-a complicat enorm, iar confruntările dintre israelieni şi arabii palestinieni sunt tot mai dese şi mai sângeroase. Franţa are şi ea probleme tot mai spinoase dinspre Algeria. Şi exemplele s-ar putea înmulţi. Dezbinate vreme îndelungată (şi prin manevre interne, dar mai ales externe), ţările arabe încep să reacţioneze tot mai unitar, sub marele imperativ islamic, pe care politicianismul nu-l mai poate gâtui.

Un fenomen căruia nu i se dă suficientă importanţă, dar care s-ar putea să fie în viitor greu de consecinţe, este masiva infiltraţie islamică în Europa, atât prin Vest (Franţa), cât şi prin Estul fost comunist (România părând a fi o "poartă" de predilecţie). Între Est şi Vest funcţionează deja o adevărată "mafie" arabă. Activismului economic i se asociază prozelitismul religios (fie prin căsătorii mixte, fie prin convertiri efective). Terorismul arab are şi el în Europa (inclusiv în România) importante "capete de pod" (chiar dacă nu-i îndreptat deocamdată atât asupra lumii creştine, cât asupra "iudaismului internaţional").

Islamismul, dincolo de acordul sau dezacordul nostru cu el, reprezintă o impresionantă desfăşurare de energii şi o dovadă în plus a faptului că religia rămâne un factor decisiv în pragul noului secol şi mileniu. Dacă creştinismul nu va cunoaşte o revigorare în anii următori (nu Crucea e slabă, ci purtătorii ei!), atunci lumea europeană riscă o tragică prăbuşire; căci efervescenţei religioase şi "mesianice" a islamismului şi iudaismului nu i se poate răspunde cu "politeţi" laice şi cu lozinci internaţionaliste, ci numai prin tainica forţă unificatoare şi însufleţitoare a *credinţei* şi a *idealurilor* ce izvorăsc din ea. "Cu noi este Dumnezeu", dar numai în măsura în care *şi noi* suntem cu El...

Vasile A. MARIAN

Cazul Patapievici
pag. 3

Un mare poet mesianic: Aron Cotruş
pag. 7

ROMFEST '96
pag. 5

Raporturile istorice dintre ţărănişti şi legionari
pag. 21

ARTA DIVERSIUNII

Continuatoare directă a regimului comunist care a guvernat România timp de 45 de ani, actuala Putere, având-l garant al continuității, atât sub aspectul scopurilor urmărite, cât și al metodelor folosite, pe comunistul Ion Iliescu, se găsește acum, la șapte ani de la preluarea guvernării țării, într-un moment de cumpănă, fiind confruntată cu perspectiva de a fi înlăturată de la guvernare prin votul națiunii, la alegerile de la 3 Noiembrie. Câștigarea acestor alegeri de către Opoziție ar însemna că a sosit ceasul răspunderilor atât pentru președintele Ion Iliescu, cât și pentru guvernele care l-au slujit în perioada în care a condus țara. Comunistul Ion Iliescu va trebui să dea socoteală pentru evenimentele din Decembrie '89, când și-au pierdut viața peste o mie de oameni doar pentru ca lovitura de stat, organizată și condusă de fracțiunea Iliescu-Brucan-Roman din Partidul Comunist, să pară a fi *"Revoluție"*. Totodată, el va trebui să răspundă pentru actele de teroare și diversiune pe care le-a pus la cale împotriva celor care au avut curajul să-i conteste legitimitatea ca președinte al României. Cât privește guvernele Roman, Stolojan și Văcăroiu, ele ar urma trase la răspundere pentru situația dezastruoasă în care se gaseşte astăzi România: *pe ultimul loc în Europa și printre cele mai sărace țări din lume*.

■

Regimul condus de Ion Iliescu a debutat printr-un asasinat odios. Imediat după ce s-a instalat la cârma statului, în cel mai autentic stil stalinist, comunistul Ion Iliescu, în urma unui simulacru de proces, care demonstrază disprețul manifestat de comunism și de comuniști față de ideea de justiție, și-a trimis rivalul și pe soția acestuia - cuplul Ceaușescu - în fața plutonului de execuție. Un act profund reprobabil, care, în virtutea principiului că *"popoarele își au conducătorii pe care îi merită"*, va fi înscris în *"Cartea Istoriei Contemporane a României"* ca încă o pagină întunecată. Și seria actelor de teroare și diversiune menite să confere securitate regimului Iliescu a continuat, fără întrerupere, de-a lungul celor șapte ani de guvernare, ele lovind în toți aceia care au avut naivitatea să ia în serios aserțiunea că *"în România a avut loc o Revoluție anticomunistă"*.

■

Înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu și a colaboratorilor săi apropiați de la conducerea "partidului și statului" nu a fost urmată de prefaceri de profunzime în structura și funcționarea instituțiilor care au asigurat autoritatea și stabilitatea regimului comunist, prefaceri care, dacă ar fi avut loc, ar fi justificat calificativul de *"Revoluție"* acordat evenimentelor din Decembrie '89. Dovedindu-se un adevărat maestru în arta diversiunii și a manipulărilor politice, comunistul Ion Iliescu, devenit președinte al României, a știut că schimbând doar fațada instituțiilor de bază ale regimului comunist, le adaptează și le asigură menținerea în funcțiune, în condițiile în care sistemul politic bazat pe dictatura partidului unic a trebuit să fie, formal, înlocuit prin pluralism politic și democrație. O democrație pe care succesorul lui Nicolae Ceaușescu a denumit-o, cu cinism, *"democrație originală"*, pentru ca nimeni să nu-și închipuie că ar fi vorba de o democrație reală!

O *"democrație"* în care Securitatea, rebotezată pentru uz extern *"Serviciul Român de Informații"*, își îndeplinește, netulburată, aceleași sarcini pe care le avea și înainte de *"Revoluție"*, cu același personal *"de un înalt profesionalism"*. Fără jenă, opozanții regimului sunt supravegheați, se interceptează convorbirile telefonice și se violează corespondența. Căpitanii Soare și Bucur, deveniți simbol pentru modul în care funcționează această instituție, veghează cu ochi de Argus ca președintele Ion Iliescu și acoliții săi să domnească în liniște, feriți de eventuale acțiuni din partea celor mulți care, ca un paradox postrevoluționar, au ajuns să deteste libertatea dobândită cu preț de sânge în Decembrie '89, regretând regimul *"odiosului"*.

O *"democrație"* în care separarea puterilor în stat este iluzorie. Puterea legislativă, datorită majoritații pe care Partidul Comunist (redenumit, ca diversiune, Partidul Democrației Sociale din România - PDSR) o deține în Parlament, a legiferat tot ce i s-a cerut de către președintele Ion Iliescu. O Constituție care consfințește ca formă de stat republica, rezultatul unui act samavolnic săvârșit de regimul comunist, legi care anulează dreptul de proprietate și reintroduc practica naționalizărilor, legi care îngrădesc libertatea de expresie, stipulând posibilitatea de a-i aduce pe ziariștii care dezvăluie abuzurile Puterii în fața justiției. Și ca arbitrariul legislativ să fie deplin, atunci când există temerea ca Parlamentul să se opună sugestiilor Puterii, Constituția iliesciană a lăsat deschisă portița guvernării prin *"Ordonanțe guvernamentale"*.

O *"democrație"* în care puterea executivă este de fapt deținătoarea întregii *"Puteri"* în stat, în care aparatul de represiune de care dispunea guvernul nu este pus în slujba legii și ordinei publice, ci în serviciul intereselor partidului de guvernământ, nu poate fi considerată o democrație reală. În *"democrația originală"* a președintelui Ion Iliescu, resursele financiare ale țării sunt repartizate disproporționat de către guvern. În timp ce Ministerului de Interne (cel care asigură menținerea la putere a Partidului Democrației Sociale din România, partidul în care s-au cuibarit majoritatea "fostelor" vârfuri ale Partidului Comunist) i se pun la dispoziție fonduri exagerat de mari, ministerelor care asigură existența spirituală și biologică a neamului - Ministerul Învățământului, Ministerul Sănătății și Ministerul Culturii - li se alocă resurse financiare mult sub necesitațile lor. Lefurile cu care este răsplătită munca depusă de profesori și de medici este o adevărată rușine pentru o țară care ridică pretenția de *"a intra în Europa"*. Și rușinea devine de-a dreptul strigătoare la cer când se compară salariul unui ieri-milițian, astazi-polițist cu cel al unui profesor sau medic.

■

O *"democrație"* în care puterea judecătorească este o anexă a puterii executive și a partidului de guvernământ constituie o jignire la adresa ideii de justiție. Iar o societate în care funcționarul cu rangul cel mai înalt în ierarhia poliției își dă demisia în semn de protest față de modul în care marii rechini din lumea mafiilor ce domină economia și finațele sunt oblojiți de parchet și de instanțele judecătorești, are puține șanse să supraviețuiască. Se pare că dictonul *"Fiat iustitia, pereat mundus!"* nu face parte din vocabularul moral al magistraților români. O situație pe care actuala Putere a cultivat-o premeditat, prin salariile de mizerie cu care sunt retribuiți magistrații, salarii care constituie o invitație la corupție. Iar dacă la această tristă realitate se adaugă faptul că, până destul de recent, magistrații nu s-au bucurat de statutul de inamovibilitate, este lesne de înțeles în ce măsură Puterea a avut posibilitatea să manevreze și să manipuleze justiția, începând cu judecătorii mărunți și terminând cu judecătorii de la Curtea Supremă de Justiție și de la Curtea Constituțională.

■

Succesele obținute de (neo)comuniști, în frunte cu Ion Iliescu, se datorează în cea mai mare măsură transformărilor care s-au produs în sufletele oamenilor de-a lungul celor 45 de ani de dictatură comunistă. Printr-un regim de permanentă terorizare, combinat cu o propagandă sistematică, oamenilor le-au fost mutilate sufletele. După o perioadă de rezistență, s-a produs pierderea încrederii în posibilitatea unei schimbări în bine, urmată de resemnare. Din convingerea inutilității oricărei împotriviri la destinul comunist al României s-a născut **"omul nou"**, produs al ideologiei comuniste. O tragedie profundă, ale cărei dimensiuni au devenit evidente după evenimentele din Decembrie '89. Deși în acele zile fierbinți întregul edificiu al aparatului de represiune comunist s-a prăbușit, populația țării, în marea ei majoritate, s-a dovedit incapabilă să profite de situația creată. Dobândirii libertății politice nu i-a urmat, așa cum ar fi fost de dorit, și dobândirea libertății interioare. Și de această situație a știut să profite din plin aparatul de diversiune și dirijare a opiniei publice, cea mai redutabilă armă a președintelui Ion Iliescu.

"Omul nou" i-a adus victoria lui Ion Iliescu în alegerile pentru Adunarea Constituantă din Mai 1990. Pentru obținerea victoriei nu a fost nevoie de intervenția aparatului de represiune. A fost suficient să se facă uz de diversiunea: *"Dacă Opoziția câștigă alegerile, se întoarce Regele Mihai și odată cu el moșierii, care își vor lua moșiile înapoi, văduvindu-i pe țărani de binefacerile Legii 18"*. Muncitorilor le-a fost fluturată prin fața ochilor perspectiva șomajului, dacă va avea loc privatizarea fabricilor, iar celor 4 milioane de foști membri de partid le-a fost inoculat sentimentul de teamă că, în cazul victoriei Opoziției, vor fi întemnițați, ca măsură de răzbunare. Acte de diversiune suficiente pentru ca președintele comunist Ion Iliescu, având-l ca prim-ministru pe nu mai puțin comunistul Petre Roman, să obțină o majoritate confortabilă în Adunarea Constituantă și, ca urmare, o Constituție după pofta inimii sale.

Alegerile din 1992 au pus noi probleme guvernării Iliescu. În sânul electoratului, s-a produs un proces de trezire. O parte a populației țării a reușit să se elibereze de sentimentul de teamă care-o făcea dependentă de comunism, redobândindu-și libertatea interioară. În consecință, aparatul de dirijare a opiniei publice a fost nevoit să inventeze noi acțiuni diversioniste, adecvate momentului politic.

În spiritul acestei necesități a fost creată *"cvadriga"* prezidențială, având înhămate la carul guvernării patru partide noi, fiecare din ele corespunzând unei anumite sensibilități sesizate în orientarea electoratului. Astfel a luat naștere Partidul Socialist al Muncii, partidul comuniștilor habotnici, Partidul România Mare, partidul național-comuniștilor, Partidul de Uniune Națională Română, partidul care urmărea să grupeze diversiunea antimaghiară dirijată de comuniști, și Partidul Democrat Agrar, partidul comuniștilor din agricultură. Și, în același context, să mai notăm divorțul dintre comunistul Ion Iliescu și comunistul Petre Roman, divorț provocat de orientările diferite ale celor doi fruntași comuniști: Ion Iliescu adept al comunismului de tip rusesc, celălalt adept al comunismului de tip occidental.

Rezultatele acestor manevre au fost satisfăcătoare. Ion Iliescu a fost reales președinte, iar *"cvadriga"* prezidențială a obținut din nou preponderența în Parlament, dar nu cu o majoritate convingătoare, ca la alegerile precedente. O prevestire pentru dificultățile pe care guvernarea Iliescu le va avea de întâmpinat la alegerile din această toamnă.

■

Eliberarea, în continuă creștere, a electoratului de dependența fața de fantomele trecutului comunist, răzvrătirea partidelor înhămate, până recent, la carul prezidențial și numărul impresionant de mare de cazuri de corupție în rândurile membrilor marcanți ai partidului de guvernământ sunt gravele probleme cărora actuala Putere trebuie să le facă față în ajunul apropiatelor alegeri prezidențiale și parlamentare. O situație care a determinat statul major pedeserist să adopte în actuala campanie electorală o tactică agresivă și metode în care lipsa de scrupule precumpănește.

Presa dezvăluie zilnic acțiuni ale partidului de guvernământ care sfidează, fără rușine, normele elementare de moralitate, norme care ar trebui respectate cu strictețe în confruntarea politică. Ultimul scandal de răsunet, *"scandalul telefoanelor murdare"* și represaliile împotriva ziariștilor care l-au dezvăluit, amintește de metodele folosite de Partidul Comunist în anul 1946, pentru câștigarea alegerilor.

Concomitent cu acțiunile *"murdare"*, PDSR-ul a făcut apel la nu mai puțin murdara activare a rezervei de agenți de influență recrutată din rândul personalităților de cultură care, pentru a se bucura de anumite avantaje, au semnat, înainte de Decembrie '89, *"pactul cu diavolul"*, angajamente dezonorante, care îi obligă fără rezerve să slujească puterea. Pentru cine dorește să înțeleagă ce înseamnă de fapt *"pactul cu diavolul"* este suficient să parcurgă lista membrilor fondatori ai Fundației *"România de Mâine"* pentru a-și da seama câte taine nebănuite ascund *"Dosarele Securității"*, păstrate cu grijă în seifurile SRI-ului. O dovadă în plus în acest sens fiind venirea precipitată în țară a scriitorului Petru Dimitriu, cel ce după răul pe care l-a făcut în anii când elita țării era decimată la Canalul Morții, *"Drumul fără pulbere"* al regimului comunist, a ținut să răspundă *"prezent"* la chemarea stăpânilor de ieri și de azi.

Dar primejdia care poate deveni fatală pentru viitorul României o constituie posibilitatea ca clica politică a comunistului Ion Iliescu să falsifice rezultatele alegerilor din Noiembrie, așa cum au făcut-o tovarășii lor în urmă cu jumătate de veac, în Noiembrie 1946.

O posibilitate care ar putea fi evitată dacă actualii conducători ai Opoziției se vor dovedi la înălțimea electoratului care îi susține. Cât timp însă constatăm că pentru acești fruntași politici, în care țara și-a pus nădejdea, pare a fi mai important să se dezvinovățească de acuzația de monarhism decât să afirme niște principii permanente, care constituie însăși esența ideii de opoziție, ne îngăduim să ne manifestăm temerea că nu sunt la înălțimea misiunii pe care trebuie să o îndeplinească. Iar dacă luăm act și de graba și ușurința cu care Convenția Democrată este dispusă să încheie o alianță politică, în vederea guvernării, cu Uniunea Social Democrată (partidul condus de Petre Roman-Neuländer, fostul prim-ministru care a condus România în nefastul an 1990), temerea noastră se accentuează.

Gabriel CONSTANTINESCU

RĂSPUNS D-LUI HORIA-ROMAN PATAPIEVICI

D-l H. R. Patapievici, după ce mi-a pomenit numele în treacăt în partea a doua şi a treia din materialul intitulat *Criticilor mei*, în partea a patra (v. rev. "22", nr. 35/1996, p. 9), încearcă să mă dea drept exemplu de "esenţialism etnicist", referindu-se la un text al meu apărut mai întâi în "Puncte cardinale" (nr. 6/66 din 1996, p. 16), apoi şi în "România liberă" (nr. 1884/8 iunie 1996, p. 2).

Mă simt obligat să pun în evidenţă câteva procedee incorecte folosite de d-l Patapievici la adresa mea; după cum se va vedea, d-l Patapievici nu numai că recurge la procedee pe care le reproşează indignat altora, dar chiar îi întrece pe aceştia, făcând pasul de la *insinuare* şi *decontextualizare* la pura *mistificare*!

A. MISTIFICĂRI

- **"Potrivit acestei distincţii** [dintre "neam" şi "popor"] **poporul se poate ticăloşi, neamul este inalterabil"**; eu n-am afirmat niciodată aşa ceva; dimpotrivă, scriam: "Ca orice realitate care cade sub incidenţa istoriei, neamurile nu sunt entităţi perfecte, pentru că omul însuşi nu (mai) este o fiinţă perfectă" (citam apoi, în acest sens, afirmaţia Părintelui Stăniloae, că nu împotriva neamurilor e de luptat, ci împotriva păcatului care sluţeşte *şi* neamurile – cf. *Ortodoxie şi românism*, 1939, p. 42: "Scoaterea oamenilor din starea păcătoasă nu se face prin anularea calităţilor naţionale, ci prin îndreptarea naturii omeneşti în general. Dacă ar fi ceva păcătos însuşi specificul naţional, atunci nu s-ar mai putea face deosebire între buni şi răi în cadrul unei naţiuni, căci toţi ar fi răi!").

- **"... trec de la defectele poporului, care există, la nevrednicia neamului, care este imposibilă: «Nu se poate deduce nevrednicia unui neam dintr-un impas istoric»"**; cum am arătat şi-n paragraful anterior, eu n-am susţinut nicidecum o astfel de "imposibilitate"; iar faptul că nevrednicia generică a unui neam nu poate fi dedusă dintr-un impas istoric, nu înseamnă deloc că ea n-ar fi posibilă; e ca şi-n plan individual: nu pot categorisi în mod absolut un om după o singură împrejurare a vieţii lui; omul se judecă în ansamblul unei vieţi, neamurile în ansamblul existenţei lor istorice (tocmai de aceea, precizam, adevărata lor judecată aparţine lui Dumnezeu şi nu se poate face decât la "sfârşitul istoriei").

- **"Să rezum: neamul este un absolut sustras devenirii..."**; cum poate fi calificat un asemenea "rezumat", când eu susţineam tocmai contrariul: "El [neamul] *devine* însă *întru bine* sau *întru rău*, după împrejurările istoriei [...] Aici [...] lucrurile se află într-o dinamică perpetuă, fiind întotdeauna loc şi de mai rău, şi de mai bine. Nu există neamuri o dată pentru totdeauna rele, nici neamuri o dată pentru totdeauna bune"?! Tot ce păţeşte un "popor" (ipostaza *sincronică* a realităţii etnice) se înregistrează în contul "neamului" respectiv (ipostaza *diacronică* a aceleiaşi realităţi). Această dinamică e permanentă şi imprevizibilă, totalizând tot şirul generaţiilor istorice ale unui organism naţional. Nici pomeneală, în cazul de faţă, de vreun "absolut sustras devenirii"!

- **"...(căci omul, afirmă d-l Crivăţ-Vasile, este ontologic anterior neamului)..."**: din această pretinsă "afirmaţie" a mea, d-l Patapievici scoate învinuirea de... "origenism" (care mai departe se va transforma în "adopţionism" şi "traducianism"!). Va să zică, eu aş fi o sumă a ereziilor, numai pentru că d-l Patapievici îmi atribuie o afirmaţie pe care n-am făcut-o niciodată (şi care nici măcar nu poate fi dedusă din textul meu)!!!

B. DECONTEXTUALIZĂRI

- **"D-l Adolf Crivăţ-Vasile ... crede că poate infirma antiesenţialismul meu (pe care, cum am arătat în numărul trecut, îl consideră de resort psihiatric)..."**; eu, scriind: "De fapt, de aici începe patologia: din exerciţiul pur al unei uri fără speranţă...", mă refeream nu la vreo poziţie teoretică a d-lui Patapievici, ci la acea frustrare interioară, tradusă în reprobabile excese verbale de tip vadimist, ce i-au pus pe gânduri nu doar pe adversarii, dar şi pe unii dintre prietenii domniei-sale;

- **"... (d-l Crivăţ-Vasile e convins a şti că eu *mint* atunci când declar că sunt creştin practicant şi e peremptoriu în certitudinea că sunt *«certat cu Dumnezeu»*)..."**; eu n-am susţinut că d-l Patapievici "minte" (termenul îi aparţine), ci doar că *se amăgeşte* – ceea ce este altceva – asupra pertinenţei creştine a poziţiei sale, care contrazice *toată* tradiţia teologică creştină (cum voi arăta mai jos); era o constatare, iar nu o acuzaţie sau o insinuare.

C. INSINUĂRI

- D-l Patapievici se plânge că eu aş fi folosit împotriva domniei-sale "insinuarea perfidă". Dar întregul discurs al d-lui Patapievici se construieşte pe o insinuare repetată: aceea că eu aş fi **"legionar"** şi că aş promova, prin urmare, idei nu atât ortodoxe, cât "ortodoxiste", menite să întreţină "o tristă exaltare legionaroidă". Lucrul i se pare neîndoielnic, întrucât scriu (şi) la "Puncte cardinale". E ca şi când eu aş decreta că, de vreme ce d-l Patapievici scrie la "22", iar "22" a luat în numeroase rânduri partea homosexualilor, d-l Patapievici nu poate fi decât homosexual!... Dacă eu, spre a putea face cu îndreptăţire o astfel de afirmaţie, ar trebui să-l surprind pe d-l Patapievici asupra faptului, tot aşa şi în cazul meu: ar trebui să existe o Mişcare Legionară funcţională, sau măcar un partid "legionaroid", în care eu să figurez ca membru şi să activez politic, eventual îmbrăcat în cămaşă verde. Dar nu e cazul. Atunci, până la proba contrarie, înseamnă că nici d-l Patapievici nu e neapărat homosexual şi nici eu nu sunt neapărat legionar; suntem doar doi "oameni necăjiţi" care, în contexte diferite, *punem şi discutăm probleme*, ceea ce este şi dreptul, şi datoria oricărui publicist.

- D-l Patapievici, aplicându-mi din capul locului eticheta de "legionar", şi-a sugestionat cititorii spre un fel de judecată apriorică a cazului meu, mizând pe încărcătura negativă a cuvântului în conştiinţa publică actuală. Ba mai mult: mi-a echivalat poziţia, în mod abrupt, cu cea a "stângii populiste", activând tendenţios o altă prejudecată curentă. Nici nu mai e de mirare că, în final, într-o notă, mă acuză făţiş de **proastă calitate umană** (manipulat abil, cititorul, "confortabil aţipit" – vorba d-lui Patapievici – în prejudecăţile lui, e invitat să conchidă: ce să te-aştepţi de la un legionar?!). În realitate, legionarismul n-avea nimic de-a face cu problema în discuţie. Distincţia dintre "neam" şi "popor", pe care eu n-am făcut decât s-o reactualizez, părându-mi-se utilă în anumite privinţe, nu este de origine legionară (chiar dacă vor fi preluat-o şi legionarii), ci a fost susţinută, în mai multe rânduri, de un teolog: Nichifor Crainic (antilegionar notoriu). Ideea de "judecată a neamurilor", pe care eu n-am avansat-o decât tangenţial, nu este, într-adevăr, o dogmă teologică, dar nu văd de ce ar trebui, neapărat, să-mi vină pe filieră legionară, când există chiar locuri scripturistice interpretabile în acest sens (*I Cor.* 15, 22-23; *Apoc.* 15, 4; 21, 24 etc.).

Din toate acestea, rezultă următoarele: d-l Patapievici a intrat la o idee ("antiesenţialismul" împotriva "esenţialismului/platonismului etnic"). Ca să şi-o dovedească, mi-a siluit procustian textul, iar unde nu s-a putut răstălmăci, a inventat pur şi simplu afirmaţii în contul meu!

Problema cea mare nu este însă distincţia respectivă (ce poate fi luată şi ca simplă figurare metaforică), ci faptul că, oricât nu i-ar veni să creadă d-lui Patapievici, *nu poţi fi creştin* – cum domnia-sa ţine să se declare – *dacă nu accepţi o formă de esenţialism*. Toată tradiţia creştină, atât cea răsăriteană, cât şi cea apuseană (cu care d-l Patapievici pare mai familiarizat), mărturiseşte esenţialismul (consecinţă a creaţionismului). Este însă o deosebire fundamentală (pe care probabil că Vl. Lossky a formulat-o cel mai limpede, bunăoară în *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, mai ales capitolele IV şi V, sau în *Introducere în teologia ortodoxă*, mai ales cap. II): Apusul, pe urmele lui Augustin, perpetuează, inclusiv prin Toma de Aquino, un esenţialism static de origine platoniciană (este esenţialismul sau substanţialismul prost, pe care-l cunoaşte şi e supărat d-l Patapievici, şi care confundă fiinţa neschimbătoare a lui Dumnezeu cu fiinţa schimbătoare a lumii, îngheţând dinamismul creaţiei divine); Răsăritul, depăşind de devreme atât idealismul platonismului antic, cât şi formele de neoplatonism creştinat ale origenismului sau augustinismului, a promovat – Maxim Mărturisitorul, Dionisie Pseudo-Areopagitul, Ioan Damaschin etc. – un esenţialism dinamic sau energetic, consolidat definitiv prin marea sinteză palamită (este esenţialismul ce distinge între "fiinţa" şi "lucrarea" lui Dumnezeu, raţiunile lucrurilor ţinând de sfera "energiilor necreate", a "dumnezeirii de jos" despre care vorbea Grigorie Palama, prin care făptura se împărtăşeşte haric şi progresiv din slava Creatorului ei, chemată fiind la îndumnezeire). D. Stăniloae insistă pe acest caracter ortodox, "maleabil" sau "flexibil", al raportului dintre raţiunile eterne şi "raţiunile plasticizate" (*Teologia dogmatică ortodoxă*, ed. 1978, vol. I, mai ales pp. 345-375). Discută detaliat şi problema "interpretării teologice a naţiunilor", în volumul *Ortodoxie şi românism* (pp. 5-96), din care citez: "Astfel, creaţiunea propriu-zisă n-a constat într-o arătare a lumii în forma ei deplin dezvoltată, cu toate speciile şi varietăţile lucrurilor din ea. Dumnezeu a creat numai seminţele lucrurilor, dar în aceste seminţe se cuprind potenţial toate formele ulterioare ale lor. Dezvoltarea aceasta se face printr-o colaborare a lui Dumnezeu, ca proniator, cu lumea. Ceea ce este de la început, în Dumnezeu, deplin descoperit şi dezvoltat, în lume se arată pe rând, în timp. Dezvoltarea lumii e o descoperire în timp a formelor care există etern. În ce priveşte pe om în special, Dumnezeu a creat la început pe Adam şi Eva. Dar în ei se cuprindeau potenţial toate naţiunile. Acestea sunt descoperiri în timp ale chipurilor care există etern în Dumnezeu. La baza fiecărui tip naţional acţionează un model dumnezeiesc etern..." (pp. 39-40). Ştiu că d-l Patapievici nu prea-l preţuieşte pe D. Stăniloae, dar măcar calitatea de "preot erudit, capabil să repete bine predania", tot i-o recunoaşte...

Un lucru e cert: oricum le-ar numi – raţiuni/*logoi*, idei-voinţă, modele-forţă, esenţe, substanţe etc. – şi oricum le-ar concepe, creştinismul se întemeiază, pretutindeni şi totdeauna, pe certitudinea unor "idei" divine eterne, ce constituie temeiurile şi ordinea metafizică a Creaţiei. Acest lucru autorul *Politicelor* e prea cultivat ca să nu-l ştie. Refuzul de a şi-l asuma, ba chiar contestarea lui globală (pretins "critică"), sunt cel puţin curioase. Se pune întrebarea: cărui creştinism i se circumscrie d-l Patapievici cu antiesenţialismul său gălăgios? Ce conştiinţă teoretică creştină poate fi aceea care opune întregii teologii şi filosofii creştine pe... K.R. Popper?!

În privinţa neamurilor, entităţilor etnice, d-l Patapievici afirmă că ar reprezenta nişte simple convenţii sau nişte "secte" inventate de "naţionalişti", neavând nici măcar legitimitate istorică, darămite bază metafizică! Domnia-sa contestă radical orice "dat" natural, orice formă de îngrădire "obiectivă" a libertăţii de autodeterminare a individului. Când eu am afirmat că d-l Patapievici e supărat pe "respectul ortodox al «firii», pe lumea lui Dumnezeu", nu exageram cu nimic. Că un fizician nu se are bine cu metafizica nu e surprinzător; e surprinzător însă că un fizician poate sfida astfel însăşi realitatea concretă, experiabilă! Această extrapolare a "libertăţii" de la planul moral-spiritual la cel general-ontologic rămâne deconcertantă.

Şi o ultimă observaţie. E oarecum amuzant că d-l Patapievici, campionul antiesenţialismului, cade pe nesimţite într-un soi de "esenţialism cu sens negativ"; domnia-sa nu acceptă că ar exista nişte *constante istorice pozitive* care să legitimeze un specific naţional (ca expresie a unei "esenţe" româneşti), dar – îndârjit de tarele prezentului – umblă prin toată istoria noastră pentru a afla nişte *constante negative*. Aşadar, n-ar exista nimic asemănător unei esenţe româneşti bune, dar există ceva foarte asemănător unei esenţe româneşti rele! "Mioritismul", de pildă: d-l Patapievici îl neagă în ipostaza de discurs identitar legitimant, dar îl acceptă ca formă de handicap naţional (mergând până la afirmaţii teribile, de genul: "Abia când privim spaţiul mioritic ca anticameră a fenomenului Piteşti, gravitatea chestiunii specificului naţional este cu adevărat pusă"!).

Dincolo de toate acestea, nu pot decât să fiu solidar cu d-l Patapievici împotriva oricărui discurs naţionalist demagogic, ca şi împotriva oricărei manipulări politice a ortodoxiei. Pe de altă parte, vreau să-i cer iertare d-lui Patapievici că l-am supărat atât de tare încât l-am adus în situaţia de a proceda atât de incorect în răspunsul pe care mi l-a dat. Dumnezeu să ne ferească pe amândoi de orice recidivă în acest sens.

ADOLF CRIVĂŢ-VASILE

"NOAPTEA ROMÂNEASCĂ"

"Fiii foştilor torţionari stalinişti devin mai adulaţi decât oricare din victimele părinţilor lor".

Călin Nemeş: *Noapte românească*

La puţin timp după 22 decembrie 1989, a venit în vizită la Bucureşti directorul Televiziunii spaniole, un oarecare domn García, şi a dorit să se întâlnească cu proaspătul prim-ministru postdecembrist, Petre Roman. Mesajul emisarului spaniol era exprimat astfel: "*Am venit să ajutăm democraţia din România, aşa cum odinioară românii au ajutat democraţia din Spania*". Era o referire clară la tatăl lui Petre Roman, Valter Roman (alias Neuländer), care a participat la războiul civil din Spania în cadrul "*Brigăzilor roşii*", în calitate de comandant de artilerie. Declaraţia acestui personaj, care venea la noi cu aere de samaritean, era - spre dezonoarea domniei sale - o flagrantă minciună emanată din spiritul celei mai odioase linguşiri. Orice român bine informat ştie că bandele internaţionaliste din toate foburgurile şi ghetourile Europei luptau pentru instaurarea bolşevismului în străvechea Spanie catolică, iar nicidecum în favoarea democraţiei. În viziunea d-lui García, însă, demolatorii Bisericii lui Hristos din Spania erau "*democraţi*", iar luptătorii naţionalişti, care apărau patrimoniul creştin al patriei lor, erau - desigur - "*fascişti*". Numai că acei "*fascişti*" spanioli nu urmăreau nici distrugerea lumii creştine (aşa cum au procedat bolşevicii pretutindeni unde s-au instalat), nici desfiinţarea proprietăţii private (care a fost şi a rămas baza sistemului occidental) şi nici împânzirea ţării cu închisori şi lagăre pentru exterminarea elitelor politice, culturale şi religioase. În schimb, "*democraţii*" d-lui García dărâmau bisericile, asasinau preoţii şi călugării şi aplicau toate măsurile draconice prevăzute în planul conceput în Sinagoga Satanei (*Apocalipsa* 3,9) pentru alungarea lui Hristos din lume.

Iată cum, făcând elogiul celor mai mari duşmani ai credinţei şi libertăţii, ''domnul'' García s-a dovedit a fi un veritabil *tovarăş*. În felul acesta, este explicabil de ce tovărăşia sa a uitat să spună adevărul ce nu poate fi ocultat până la infinit: că au existat români care au luptat în mod real pentru apărarea libertăţii în Spania şi că unii dintre ei, cum au fost Ion Moţa şi Vasile Marin, au căzut sub obuzele cavalerilor apocaliptici, transformându-se din cruciaţi în martiri.

După eşuarea tentativei de creare a unui cap de pod bolşevic în extremitatea vestică a Europei, combatanţii roşii s-au întors în ţările lor şi, profitând de faptul că Roosevelt şi Churchill au oferit pe tavă nefericitele popoare din estul Europei drept pradă măcelarului roşu de la Kremlin, s-au aşezat la lucru ca să fericească şi blajinul neam creştin din Carpaţi cu sistemul ateu impus prin sângeroasa dictatură a proletariatului. Aceşti pionieri şi piloni ai bolşevismului din România au iniţiat şi executat crimele săvârşite împotriva vieţii şi libertăţii românilor timp de o jumătate de veac. Nicolschi - Grünberg, Valter Roman, Stefan Kohler, Celler, Patriciu, Buhăr Tescovici-Georgescu, secondaţi de autohtonii Alexandru Drăghici, Gheorghe Crăciun şi alţii, au zdrobit rezistenţa eroică a românilor care se opuneau barbariei bolşevice. Prin modul diabolic în care au martirizat tineretul creştin din România în iadul închisorii de la Piteşti, aceşti generali de Securitate şi kominternişti vor rămâne stigmatizaţi de-a pururi în istoria românilor drept călăi ai unei generaţii româneşti.

De aceea, ni se pare straniu ca fiii unora dintre aceste personaje sinistre să se erijeze astăzi în promotori ai democraţiei din România şi - culmea! - în campioni ai ortodoxiei. Desigur, este dreptul constituţional al d-lui Petre Roman să participe la viaţa politică a ţării al cărei cetăţean este. Dar un preot sau un candidat la preoţie are datoria de a şti că, din punct de vedere creştin, este inadmisibil ca un român ortodox să-şi ofere adeziunea morală şi politică fiului unui fost luptător împotriva lui Hristos şi a ordinei creştine a lumii. Este deplorabil că un candidat la preoţie nu s-a simţit onorat ca mire decât având drept naş pe nepotul rabinului Neuländer din Oradea şi fiul celui care comanda tunurile ale căror obuze explodau în sfintele altare! Numai Dumnezeu ştie câte biserici a profanat şi câţi creştini a masacrat fiecare brigand roşu în parte pe vremea încleştării apocaliptice din Spania.

Cununia a fost oficiată - scriu ziarele - de un "*sobor de preoţi*". Sărman popor român care ai în frunte asemenea păstori ce se grăbesc să stea drepţi în faţa fiului celui care a fost unul dintre pionii de bază ai politicii lui Stalin în România! Aceşti "*prea cucernici*" fideli ai d-lui Petre Roman nu au auzit, probabil, că domnia sa - pentru a nu-şi dezminţi obârşia - a fost primit cu cele mai mari onoruri de Loja masonică din Paris şi nici nu ştiu că această organizaţie se află, de trei secole, în spatele tuturor acţiunilor anticreştine, directe sau oculte. De la clericii care au rămas cu educaţia şi concepţiile la nivelul fostelor conferinţe de orientare patronate de statul ateu nici nu ne aşteptăm la mai mult. Totuşi, în numele onoarei apostolice, îi întrebăm: *Ce fel de interese creştine şi româneşti au avut în vedere când au manifestat atâta admiraţie şi devotament pentru odrasla unui kominternist notoriu*?

Nu ştim dacă preotul paroh a avut în mână dovada că acest naş venit de departe a fost botezat ca nou-născut în apele vreunei cristelniţe a Bisericii româneşti, dar ştim din reportajul de la faţa locului că acest preot a uitat de dispoziţia Sf. Sinod al BOR cu privire la datoria neutralităţii politice a clerului ortodox şi, cu gândul la bacşişul fostului prim-ministru, s-a transformat în agent electoral al acestuia, urându-i, în predica rostită în cadrul ceremoniei religioase, să ajungă preşedinte al României. Este dorinţa arzătoare a preotului Augustin Bora din Gherla ca urmaşul celui ce a fost în comuniune de origine, ideologie şi fapte cu faimoasa Ana Pauker, să ajungă, măcar pentru patru ani, în scaunul cel mai înalt al ţării, cu alte cuvinte pe locul cruciatului Ştefan cel Mare şi al mucenicului Constantin Brâncoveanu. Ce oroare! Sfinţia sa a declarat public că speră ca d-l Petre Roman să devină, după alegeri, "*personajul principal*" al ţării. Dacă este consecvent cu sine, credem că sacerdotul atât de preocupat de soarta ţării, face rugăciuni în acest sens. Dar noi, crezând în mila lui Dumnezeu faţă de poporul român, sperăm că speranţa infamă a părintelui Augustin Bora nu se va împlini!

Când vezi în cine îşi pun speranţele unii clerici români, îţi vine să mulţumeşti lui Dumnezeu că alde Nicolschi sau Buhăr Tescovici nu au avut şi ei urmaşi, care să fi sporit contingentul idolilor de asemenea factură, care se bucură de atâta admiraţie din partea celor ce se pretind ''lumina lumii'' şi ''sarea pământului'' românesc! Din această stare de confuzie şi ticăloşie numai Molitvele Sf. Vasile cel Mare pentru alungarea duhurilor necurate ne mai pot salva!

Nu putem să ne imaginăm pe creştinii primelor veacuri adulând pe fiii foştilor persecutori din timpul prigoanelor, iar pe urmaşii lui Nero şi Diocleţian ajungând în fruntea comunităţilor creştine abia ieşite din catacombe. Desigur, în perioada eroică a Creştinismului aşa ceva nu se putea întâmpla. Dar astăzi, în ''era ticăloşilor'' - vorba lui Marin Preda -, totul este posibil!

Adăugăm că preotul Augustin Bora este una şi aceeaşi persoană cu preotul care era să lase pe foştii deţinuţi politici fără spaţiu în cimitirul de lângă închisoarea din Gherla, unde aceştia voiau să ridice un monument în memoria camarazilor lor, care zac acolo în morminte fără cruci şi nume. Când vezi asemenea atitudini şi fapte, nu te mai miră revolta atâtor români împotriva unor clerici ortodocşi şi nici zvonurile despre modul cum au ajuns unii în Biserică sau cine i-a infiltrat.

În ceea ce priveşte neutralitatea proclamată de înalta ierarhie a Bisericii, foştii deţinuţi politici consideră că în raport de comunişti şi faptele lor nu poate exista neutralitate. Bolşevismul a reprezentat întruchiparea lui Antichrist, iar comuniştii au fost mercenarii diavolului. Cu diavolul nu se poate încheia armistiţiu niciodată. Orice acţiune se judecă după consecinţele ei. Privind mai profund lucrurile, se poate constata că "*neutralitatea*" BOR serveşte doar intereselor foştilor bolşevici şi atei, aceştia percepând atitudinea Bisericii drept o absolvire morală de tot ceea ce au făcut în trecut împotriva credinţei. Astfel, cei care s-au închinat o viaţă întreagă la tabloul lui Marx s-au transformat brusc (acum, când Marx nu mai rentează) în cei mai ferventi închinători la icoana lui Hristos, încât cei care au luptat şi pătimit pentru credinţă nu mai au loc în biserică de mulţimea foştilor atei şi persecutori!

Desigur, noi credem în marile convertiri. În capul listei stă Sf. Apostol Pavel, iar în timpul nostru este exemplul scriitorului evreu Nicolae Steinhardt, care în temniţă a primit botezul ortodox şi s-a integrat total spiritualităţii româneşti. Amintim că venerabilul monah Nicolae de la Rohia a văzut în tânărul legionar Valeriu Gafencu, mort în temniţă, o culme a trăirii creştine.

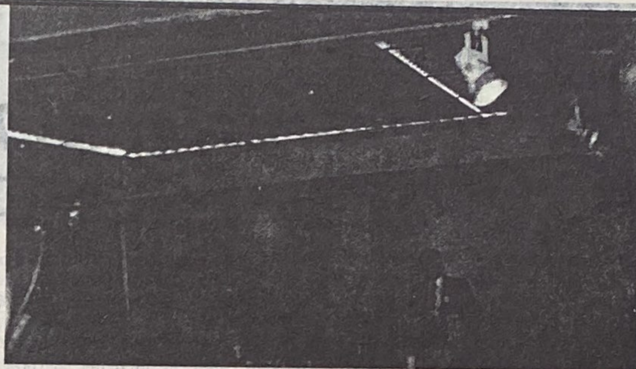
Nici unul din cei care au prigonit credinţa şi au torturat şi ucis români nu a dat dovadă că se căieşte şi că ar dori să facă un act de pocăinţă publică. "*Nimeni nu este atât de bun şi milos ca Domnul - zice Marcu Ascetul -, dar nici El nu iartă pe cel ce nu se pocăieşte*". Unde este pocăinţa torţionarilor bolşevici, ca să fie vrednici de iertare? De aceea, ei rămân ţintuiţi pentru totdeauna la stâlpul infamiei. Sângele luptătorilor anticomunişti, care a curs din belşug prin beciurile infernale ale Securităţii, în faţa plutoanelor de execuţie şi pe crestele munţilor, nu poate fi ignorat. El strigă din adâncul pământului strămoşesc (*Apocalipsa* 6, 10). Sacerdoţii români care stau cu spatele la acest sânge şi cu faţa spre tagma celor care l-au vărsat nu sunt vrednici de uniforma sacră pe care o poartă. Despre această imensă impietate şi trădare vom scrie altădată, fără nici un fel de menajamente. Este de la sine înţeles că a spune despre Iuda Iscarioteanul că a fost vânzător nu înseamnă că eşti împotriva Bisericii. ''Noaptea românească'' pe care a descris-o în cuvinte dramatice eroul libertăţii de la Cluj, Călin Nemeş, continuă. În capetele multor clerici pluteşte încă o ceaţă densă, iar în staulul Bisericii strămoşeşti se mai ascund mulţi lupi deghizaţi.

Am scris aceste rânduri de tristeţe şi revoltă cu gândul la tinerii români care mai cred în sfinţenia preoţiei şi care doresc să participe, cu tot elanul purităţii tinereşti, la o acţiune de renaştere autentică a creştinismului românesc. Ei ştiu că este infinit mai onorabil să fii în continuitate de ideal şi acţiune cu Moţa şi Marin, decât cu Alexandru Nicolschi, Valter Roman şi toată şleahta de asupritori ai poporului român. Aceşti tineri ar trebui să aibă curajul de a spune în mod răspicat clericilor care le înşală speranţele ceea ce a spus odată regretatul luptător anticomunist Dr. Ahile Sari despre un cleric căruia audio-vizualul postdecembrist i-a făcut o publicitate la concurenţă cu reclama pentru Coca-Cola:

- "*Noi de farisei ne-am săturat.*"

Pr. ***Liviu BRÂNZAŞ***

ROMFEST '96 Princeton, S.U.A

Între 6 și 8 septembrie 1996, la Princeton (New Jersey, U.S.A.), s-a desfășurat a cincea ediție a ROMFEST-lui (sărbătoare culturală a românilor de pretutindeni, ținută la fiecare doi ani – începând din 1988 – și organizată de exilul românesc de dincolo de ocean). Organizarea ține de un Comitet Internațional (prezidat de părintele Gh. Calciu-Dumitreasa și alcătuit din următorii membri: George Bălașu, director al revistei “Cuvântul românesc” din Canada; Aureliu Ciufecu – înlocuit recent de Nicolae Popa; Ion Halmaghi; Nicolae Iliescu, profesor la Harvard University, italienist și specialist în dantologie; Mihaela Moisin – redactor-șef al “Cuvântului românesc”; Zaharia Pană, poet; Nicolae Pora, vestit om de afaceri din Canada) și de un Comitet Local (alcătuit, în acest an, din dr. Anca Popa, ing. Nidia Belcea, dr. ing. Ion Simulescu și mai tânăra Ioana Belcea).

Anul acesta, organizarea locală a ridicat probleme deosebite, atât din pricina dificultăților financiare (vechea generație a exilului se împuținează, iar generațiile mai noi nu mai dovedesc nici aceeași “generozitate” și nici același interes pentru problemele românești), cât și din pricina faptului că președinta “pe hârtie” a Comitetului Local, d-na Anca Popa, din motive pe care nu le cunoaștem, nu a luat parte nici la preliminariile și nici la desfășurarea festivalului! În aceste condiții, “sufletul local” al ROMFEST-ului “96 a fost ospitaliera familie Belcea (și mai ales d-na Nidia Belcea, ce a reușit, în cele din urmă, cu o extraordinară energie, inteligență și dăruire, să facă față unor probleme ce păreau uneori insurmontabile). Fără a se ridica la amploarea edițiilor anterioare, ediția din acest an a fost totuși mult peste așteptările “cârtitorilor”, răscumpărând, într-un fel, “cantitatea” prin “calitate”...

ROMFEST-ul '96 – “Spre o renaștere spirituală românească” – s-a desfășurat la Hotelul “Hyatt Regency” din Princeton (cu excepția spectacolului teatral din seara a doua, pentru care s-a închiriat sala de festivități a Bisericii Unitariene din aceeași localitate) și la Biserica (românească) “Sf. Vasile” din Trenton (unde s-a ținut slujba religioasă din ultima zi și în a cărei sală-anexă s-a desfășurat “banchetul” final). Au fost prezenți români din Statele Unite, Canada și Franța, precum și invitați din țară (în număr mai mic decât la edițiile anterioare, neputându-se asigura decât pentru puține persoane plata dus-întors a biletului de avion și costisitoarea cazare la hotelul menționat). O seamă de invitați, atât din țară (T. Baconsky, M. Petrișor, Marina Fara etc.), cât și din “diaspora” (printre care și doi membri ai Comitetului Internațional: I. Halmaghi și N. Iliescu, sau poetul Ov. Vasilescu), n-au putut fi prezenți, din diferite motive. Au existat însă și prezențe neprevăzute (iar unele chiar profund nedorite), precum cea a liderului peunerist Gh. Funar (adus de dubiosul personaj numit V. Găetan, asupra căruia sperăm că nu va fi nevoie să revenim...) sau cea a d-lui M. Geoană (tânărul nostru ambasador actual în Statele Unite, asupra căruia – politicește și moralicește vorbind – părerile sunt foarte împărțite...). Reprezentanții presei au fost și ei mai puțini ca de obicei (de la “Curierul românesc”, “Românul liber”, “Luceafărul”, “Lumea liberă”, “Cuvântul românesc”, “Puncte cardinale” etc.). Apartenențele politice și confesionale ale participanților au fost diverse: ortodocși, catolici, greco-catolici, legionari, țărăniști, liberali. (Din lumea legionară au fost prezenți, printre alții, d-nii Z. Pană, C. Vasiliu, N. Popa, Gr. Caraza, N. Naum, A. Ciufecu – majoritatea foști deținuți politici; este limpede că o anumită categorie de legionari *nu a agreat* acest ROMFEST...). S-au întâlnit oameni de diferite vârste (să zicem, de la octogenarul – încă verde! – G. Donev până la un T. Dianu, tânăr doctorand la Washington), dar predominanți au fost cei mai vârstnici (sexagenari și septuagenari). Este demn de remarcat faptul că diferențele politice sau religioase, de pregătire sau de vârstă nu au dus la nici un fel de neînțelegeri sau asperități majore (așa cum, din păcate, se întâmplă prea adeseori în țară); o singură ostilitate generală s-a făcut simțită (ținând de însăși “tradiția” ROMFEST-ului): cea față de imixtiunile (neo)comuniste.

Latura artistică a fost asigurată de o excelentă trupă de tineri actori ai Teatrului “Casandra” (condusă de regizorul și profesorul G. Colceag), alături de care s-a aflat și deja consacratul Al. Bindea; de un deosebit succes s-au bucurat, de asemenea, pianistul Val. Radu și solista de operă Georgeta Stoleru. O premieră la ROMFEST a constituit-o expoziția de icoane pe lemn și pe sticlă a pictoriței Doina Șerban din București. A existat, permanent, și un stand de carte național-creștină, în care au predominat titlurile editate de “Anastasia” (din păcate, volumul proaspăt tipărit al părintelui Gh. Calciu – *Șapte cuvinte către tineri* – nu a avut timp să ajungă în Statele Unite pe durata desfășurării ROMFEST-ului).

În seara zilei de 6 septembrie, la “Hyatt Regency”, a avut loc deschiderea festivă (făcută de păr. Calciu). A urmat un recital muzical și prezentarea volumului de versuri din închisoare al poetului Demostene Andronescu, *Peisaj lăuntric* (editat de noi), din care s-au și citit bucățile “Îndoială”, “În loc de rugăciune” și “Unde-s nebunii?” (de către actorii sosiți din România). Din nefericire, d-l D. Andronescu a primit, în ziua următoare, vestea decesului neașteptat al soției sale, plecând spre țară cu primul avion și lăsându-și prietenii cu inimile cernite (în zilele următoare aveau să se țină mai multe momente de reculegere și să se facă mai multe pomeniri, atât pentru regretata Victorița Andronescu [Zaza], cât și pentru regretatul camarad Ion Pantazi, decedat de curând în Germania).

În ziua a doua, tot la “Hyatt Regency”, s-au ținut comunicările (10 din cele 12 prevăzute în program: 7 în cursul dimineții, iar 3 după pauza de prânz), urmate de o masă rotundă pe tema “Națiune și naționalism” (dezbaterile – puțin haotice, dar foarte vii – încheindu-se spre ora 18.30). Din prezidiul de onoare au făcut parte părintele Gh. Calciu și părintele T. Langa (vestit teolog greco-catolic și rector universitar la Cluj); moderatori au fost poetul Z. Pană și publicistul R. Codrescu. Tematica lucrărilor prezentate a fost variată: religioasă (Tertulian Langa, Răzvan Codrescu, Dumitru Percelli, Vasile Lucaci; din păcate, pr. prof. Nicolae Stoleriu, sosit mai târziu din țară, nu și-a susținut conferința anunțată – “Ortodoxia între tradiție și actualitate” –, acuzând “o indispoziție”...), cultural-științifică (Claudiu Mătasă, Tiberiu Dianu, John Roxin), politică (Aurel Sergiu Marinescu, Sorin Botez, Dan Novacovici). Intervenții substanțiale au avut, pe parcurs, păr. Calciu și d-l Z. Pană. La masa rotundă care a urmat, una dintre luările de cuvânt cele mai substanțiale a fost cea a d-lui dr. Dionisie Stoinescu (sosit de la Paris). La ultimele comunicări și la masa rotundă a asistat, cu discreție, și ambasadorul M. Geoană (care, simțind “răceala” cu care a fost primit, a părăsit totuși sala înainte de finalizarea discuțiilor). În seara aceleiași zile, după un nou moment muzical, a avut loc spectacolul cu piesa *Arca lui Noe* de L. Blaga – excelentă montare în condiții improvizate, cu interpretări remarcabile, îndelung aplaudate. Cea mai plină zi a ROMFEST-ului s-a încheiat cu o masă în comun și cu discuții pe marginea programului zilei, ce pare a fi lăsat puternice impresii.

În dimineața zilei a treia, s-a plecat de la “Hyatt Regency” spre Biserica “Sf. Vasile” (paroh: păr. David, greco-catolic) din orășelul Trenton (aflat în apropiere). Înainte de plecarea de la hotel, în holul acestuia a apărut – neinvitată – perechea Gheorghe și Sabina Funar, însoțită de numitul V. Găetan și “întreținută” de venerabilul J. Roxin. A avut loc o altercație cu d-l G. Bălașu, care i-a făcut intrusului principal o usturătoare “punere la punct”. Majoritatea românilor din hotel au ocolit grupul respectiv. Un om cu demnitate și cu minte normală n-ar mai fi insistat; primarul de Cluj și candidatul la președinție (deplasat în America să-și “spele” imaginea politică) s-a încăpățânat însă să vină și la slujba religioasă, și la masa festivă ce a urmat; persoanele care l-au băgat în seamă se pot număra pe degetele de la o mână, iar masa la care “a benchetuit” a fost una foarte marginală... Ce “nevoie” l-o fi mânat la atâta umilință?! De “tovărășia” părintelui Calciu, pe care a căutat-o neîncetat, a avut prea puțin parte; președintele ROMFEST-ului l-a ocolit în mod evident, manifestându-se cu o rece politețe. Primarul de Cluj a făcut și daruri (părintelui Calciu și d-nei Nidia Belcea): este vorba – ați ghicit, probabil – de câte un bustuleț al lui Avram Iancu...

Liturghia s-a oficiat în comun, de către ortodocși și greco-catolici. De altfel, întregul ROMFEST '96 a stat sub semnul dialogului frățesc între confesiunile creștine, pornindu-se de la convingerea că o adevărată “renaștere spirituală românească” nu este posibilă pe fondul vrajbei permanente între cele două Biserici surori (a se vedea și primul punct al *Comunicatului final*). Titlurile unor conferințe din ziua anterioară fuseseră grăitoare în acest sens (“Chemarea la universalitate” sau “Sensul unității creștine”).

Înaintea mesei festive, s-a dat citire, prin d-l N. Popa, *Comunicatului final* (pe care-l reproducem mai jos). S-a ținut un moment de reculegere în memoria celor recent răposați (care au fost pomeniți și la Liturghie), iar cuvântarea plină de duh a părintelui Calciu a pus capăt, în mod oficial, festivalului românesc din New Jersey.

(Deliciul mesei ce a urmat au fost cele 400 de sarmale aduse cu avionul tocmai de la Los Angeles, într-o ladă frigorifică, de d-l N. Popa, a cărui soție trebuie să fi sughițat îndelung, pentru cât a fost de pomenită și de lăudată... Păcat că unii dintre participanții din zilele anterioare, având drumuri lungi de făcut – spre Paris, Ottawa, Montréal etc. – și plecând mai devreme, n-au mai apucat să savureze “contribuția californiană”!).

Există intenția ca următorul ROMFEST să fie organizat în România. Depinde însă și de rezultatul alegerilor din această toamnă...

"PUNCTE CARDINALE"

“ROMFEST '96” - COMUNICAT FINAL -

1. Participanții la ROMFEST '96 s-au adunat sub semnul unității creștine a neamului românesc, cu convingerea că o adevărată renaștere spirituală nu este posibilă decât printr-o conlucrare a celor două mari confesiuni naționale, ortodoxă și greco-catolică, printr-o reală iubire și înțelegere întru Hristos.

2. Participanții la ROMFEST '96, atât cei din țară cât și cei din exil, susțin, în perspectiva apropiatelor alegeri, adevăratele forțe democratice, cu precădere Convenția Democrată Română (C.D.R.) și pe candidatul acesteia la președinție, D-l Prof. Emil Constantinescu, considerând că reprezintă, pe actuala scenă politică românească, singura redută anticomunistă eficientă în confruntarea electorală cu actuala putere tutelată de președintele Ion Iliescu. Considerăm noua candidatură a președintelui Ion Iliescu anticonstituțională.

3. Participanții la ROMFEST '96 își exprimă indignarea față de abuzurile actualei puteri neocomuniste și mai ales față de modul în care aceasta a tolerat și chiar a alimentat corupția la toate nivelurile. Considerăm scandalos modul în care a fost tratată problema caselor naționalizate și a proprietății private în genere. În ceea ce privește Biserica Greco-Catolică, deposedată de bunurile ce-i aparțin, considerăm ca pe o urgență repunerea ei în toate drepturile spirituale și funciare.

4. Participanții la ROMFEST '96 susțin necesitatea integrării României în N.A.T.O., ca pe o expresie a opțiunii definitive a României pentru o orientare politică pro-democrată și pro-occidentală, singura în măsură să scoată țara din nefasta sferă de influență a Moscovei și să ne garanteze unitatea teritorială. În acest sens, participanții la ROMFEST '96 au semnat un apel către Senatul american și către organismele internaționale abilitate în problema respectivă.

5. Participanții la ROMFEST '96 consideră că un obiectiv propritar al politicii noastre externe îl constituie reîntregirea teritorială a României. Ne exprimăm preocuparea adâncă pentru soarta românilor din Basarabia, Bucovina de Nord și Peninsula Balcanică. Ne îngrijorează cu precădere menținerea în detenție a lui Ilie Ilașcu și a grupului său și facem un apel către toate organismele internaționale competente pentru soluționarea urgentă a acestei nedreptăți.

Comitetul internațional

Președinte – Preot Gheorghe Calciu,

Comitetul Local – Ing. Nidia Belcea, Secretară

Princeton - New Jersey, S.U.A., 8 Septembrie 1996

60 de ani de la apariţia cărţii *Pentru legionari* de Corneliu Zelea Codreanu

CORNELIU ZELEA-CODREANU

PENTRU LEGIONARI

VOL. I.

EDITURA „TOTUL PENTRU ŢARĂ" SIBIU, 1936 TIPOGRAFIA VESTEMEAN

Fiecare scriere îşi are propria soartă, determinată de valoarea sa literară, ştiinţifică sau socială. Puţine sunt scrierile care depăşesc limitele, păstrându-şi actualitatea. Autorii acestor scrieri (consideraţi în timpul lor, în cel mai bun caz, ca nişte visători, dacă nu cumva nişte utopişti primejdioşi) sunt, adesea, recunoscuţi abia peste ani şi ani, ca profeţi sau ca precursori ai realităţilor sociale, spirituale sau politice. O asemenea scriere, de la a cărei apariţie se împlinesc 60 de ani, este profesiunea de credinţă a lui Corneliu Zelea Codreanu: *Pentru Legionari*. Autorul însuşi, cunoscător profund al realităţilor epocii sale, afirmase cu amărăciune: "Am înflorit prea timpuriu, ca un piersic în iarnă"...

Istoria acestei scrieri, care a fost menită să ducă un crez peste generaţii, este la fel de frământată ca şi epoca pe care a străbătut-o neamul nostru românesc în ultimii 60 de ani. Intuind parcă valoarea şi consecinţele în timp ale publicării ei, autorităţile carliste din acea vreme au desfăşurat o adevărată vânătoare pentru capturarea şi confiscarea manuscrisului înainte de tipărire, fără însă a reuşi să intre în posesia lui.

Carte promisă, aşteptată, fugărită, ascunsă, îngropată şi dezgropată, confiscată, refugiată, reeditată de şapte ori, tradusă, citită şi recitită, în ceasuri de avânt şi de restrişte, *Pentru Legionari* a rămas o permanenţă în cei 60 de ani de la apariţie. A rămas ca o carte de căpătâi pentru legionari şi simpatizanţii acestora şi ca un coşmar pentru duşmanii Mişcării Legionare.

Începuturile elaborării acestei scrieri datează din anul 1934, an în care Corneliu Codreanu discutase, cu Ion Moţa şi Ilie Gârneaţă, însemnările sale, cuprinse într-un caiet ce a circulat mai târziu prin ţară sub titlul "Adevăruri frânte". Aşa s-a născut ideea necesităţii publicării memoriilor lui Corneliu Codreanu, în acelaşi timp şi o carte de doctrină legionară. "Partea din aceste însemnări, referitoare la istoricul Mişcării Legionare", relatează Ilie Gârneaţă, "ne-a făcut să-l rugăm pe Căpitan să-şi scrie cartea *Pentru Legionari*".

Cartea a fost scrisă între 6 Decembrie 1935 şi 5 Aprilie 1936 şi a apărut la 1 Octombrie 1936, sub îngrijirea lui Nicolae Pătraşcu, la Sibiu.

Conform afirmaţiilor unor contemporani (I. Gârneaţă, Pr. Palaghiţă, N. Arnăutu etc.), textul scrierii ar fi suferit unele suprimări de pasaje, chiar de la prima tipărire, repetându-se apoi în ediţiile germană şi italiană. Pe de altă parte, însă, scrisoarea lui Corneliu Codreanu din 7 Octombrie 1936, către şeful legionar al regiunii Sibiu, A. Bidianu, exprimă satisfacţia autorului pentru tipărirea cărţii. Corneliu Codreanu scrie cu acest prilej: "În sfârşit, prin primejdii şi peripeţii, pândită de agenţi şi spioni, cartea *Pentru Legionari* a apărut. Te rog să primeşti, personal, mulţumirile mele pentru grija pe care tot timpul tipăririi ai avut-o, ca şi pentru ajutorul material acordat, fără de care acestă carte nu se putea tipări." Tot atunci, Corneliu Codreanu i-a înaintat în grad pe Nicolae Pătraşcu şi pe ceilalţi legionari care au contribuit la apariţia cărţii. Această atitudine pozitivă a autorului duce la concluzia că acesta a fost de acord cu forma finală a cărţii sale.

Scrisul lui Corneliu Codreanu este caracterizat de Ion Banea, astfel: "Caracteristica scrisului său este claritatea. Modul de a-şi aşterne gândul pe hârtie este limpede, fără ascunzişuri şi fără întortochieri. Fraza lui nu este o frază savantă, plină de cuvinte al căror înţeles trebuie căutat prin dicţionarul cuvintelor radicale. Ea este simplă, însă totodată vie şi plină de nerv. Verbul o stăpâneşte. În afară de aceasta, în tot ce a scris Căpitanul nu găseşti nimic rece, datorit combinaţiilor mintale, sofisticăriei. Scrisul lui e sufletul lui. (...) Scrisul Căpitanului se schimbă, însă, când e vorba de acţiune, de luptă. El îmbracă altă haină: devine serios, grav, metalic ca o goarnă. Totul vibrează, fraza este dinamică şi răscolitoare. Simţi cum se îngrămădeşte sub ea furtuna, gata să izbucnească. E partea eroică a sufletului".

Conţinutul cărţii *Pentru Legionari* este de o mare complexitate: memoralistică, spiritualitate, pedagogie, doctrină, profesiune de credinţă, viziune a viitorului. Autorul însuşi îşi cracterizează opera, cu o sinceritate impresionantă, astfel: "În acest volum este scrisă povestea tinereţii mele, de la 19 la 34 ani, cu simţirile, credinţa, gândurile, faptele şi greşelile ei." Această enunţare lapidară reflectă TOT CONŢINUTUL CĂRŢII. Şi mai reflectă ceva. Ceva care nu se află în nici o scriere memorialistică a vreunui întemeietor de mişcare, fie el de dreapta sau de stânga. Este analiza critică a propriilor acţiuni şi recunoaşterea unor greşeli ale tinereţii, recunoaştere deschisă, cinstită, în faţa lui Dumnezeu şi a Neamului său.

"Nu ţin seama de nici un fel de regulă impusă autorilor de cărţi. N-am timp", precizează Corneliu Codreanu, în mesajul de început al cărţii. "Scriu în fuga condeiului, de pe câmpul de luptă, din mijlocul atacurilor. La ora aceasta suntem înconjuraţi din toate părţile. Duşmanii ne izbesc mişeleşte şi trădarea muşcă din noi.(...) Eu vreau ca voi, soldaţi ai unor alte orizonturi româneşti, citind aceste amintiri, să recunoaşteţi în ele propriul vostru trecut şi să vă aduceţi aminte de luptele voastre. Să retrăiţi suferinţele îndurate şi loviturile primite pentru neam. Să vă umpleţi inimile de foc şi de hotărâre, în lupta grea şi dreaptă în care v-aţi încleştat şi din care avem cu toţii poruncă de a ieşi biruitori sau morţi. La voi mă gândesc când scriu. La voi, acei care veţi trebui să muriţi, primind, cu seninătatea strămoşilor Thraci, botezul morţii. Şi la voi, acei ce veţi trebui să păşiţi peste morţi şi mormintele lor, ducând în mâinile voastre steagurile triumfătoare ale Românilor".

Considerând că atât prietenii cât şi duşmanii Mişcării Legionare au deja formată o idee despre conţinutul cărţii *Pentru Legionari*, voi insista, în cele ce urmează, numai asupra permanenţei şi actualităţii acestei opere.

10 Decembrie...Corneliu Codreanu, evocând această "Zi a studenţimii", se situează, parcă, în "Piaţa Universităţii" zilelor noastre. "Aparţine istoriei naţionale nu acela care va trăi sau va învinge cu sacrificarea liniei vieţii neamului, ci acela care, indiferent dacă va învinge sau nu, se va menţine pe această linie. Ea este predeterminată de înţelepciunea lui Dumnezeu; ea a fost văzută în ziua de 10 Decembrie de studenţii români. În aceasta stă valoarea zilei: o întreagă tinerime românească a văzut *lumina*.(...) Este mare prin miracolul trezirii acestei tinerimi la lumina pe care a văzut-o sufletul ei. Este însemnată ca zi a *hotărârii*. A hotărârii la acţiune, a declarării războiului sfânt, care va cere acestei tinerimi române atâta tărie de suflet, atâta eroism, atâta maturitate, atâtea jertfe cunoscute şi necunoscute, atâtea morminte!(...) Sunt chemări, sunt îndemnuri, sunt porunci mute, pe care numai tineretul le aude şi le înţelege, pentru că numai lui i se adresează. Fiecare generaţie cu misiunea ei în lume."

Un fenomen care a otrăvit şi otrăveşte şi astăzi societatea românească este colaborarea cu duşmanii intereselor noastre naţionale, trădarea. Trădarea guvernanţilor, trădarea ierarhilor (care nu s-au opus, de pildă, dărâmării de biserici), trădarea intelectualilor, etc. Referindu-se la ofensiva bolşevică din 1919, Corneliu Codreanu face următoarea remarcă: "Numai intelectualii români erau inconştienţi. Intelectualii care au învăţat carte şi cari aveau chemarea de a lumina calea poporului în clipe grele - căci pentru aceasta erau intelectuali - lipseau de la datoria lor. Aceşti nevrednici, în ceasurile acelea hotărâtoare, susţineau că «lumina vine de Răsărit»(...) Trădarea ne-a măcinat puterile neamului. Noi, Românii, nu ne-am aşezat niciodată, cu arma în mână, în faţa ei: de aceea a prins rădăcini, de aceea trădătorii s-au înmulţit pe toate cărările, de aceea toată viaţa noastră de stat nu e decât o trădare permanentă de neam.(...) Pedeapsa cea dintâi şi cea mai cruntă se cuvine în primul rând trădătorului şi numai în al doilea rând duşmanului."

Dar vizionarismul lui Corneliu Codreanu se ridică la adevăratele culmi profetice atunci când se referă la procesul de degradare a societăţii româneşti. "De vor intra trupele ruseşti pe la noi şi vor ieşi învingătoare, cine poate crede, unde-i mintea care să susţină că ele vor pleca înainte de a ne bolşeviza?!(...) Cea mai mare primejdie naţională stă în aceea de a ne fi deformat, de a ne fi desfigurat structura noastră daco-romană, dând naştere acestui tip de om, creând această căzătură, această stârpitură morală: politicianul, care nu mai are nimic cu nobleţea noastră; care ne dezonorează şi ne omoară. Dacă acest tip de om va continua să mai conducă această ţară, neamul românesc va închide ochii pentru totdeauna şi România se va prăbuşi, cu toate strălucitele programe cu care «şmecheria» degeneratului va şti să ungă ochii mulţimilor nenorocite.(...) Politicienii aceştia, cu familiile şi cu agenţii lor, au nevoie de bani. Bani pentru petrecere, bani pentru a-şi întreţine clientela politică, bani pentru voturi, bani pentru cumpărarea de conştiinţe omeneşti. Rând pe rând, cetele lor se vor repezi şi vor spolia ţara. Aceasta va însemna, în ultima analiză, «guvernarea» ei, «opera de guvernare». Vor secătui bugetele statului, ale prefecturilor, primăriilor.(...) Vor da naştere la afaceri scandaloase, care vor îngrozi lumea. Corupţia se va întinde în viaţa publică a ţării, ca o plagă, de la cel mai umil slujbaş şi până la miniştri.(...) De aceea, când ţara, stoarsă, nu va mai putea să le dea bani, vor ceda consorţiilor de bancheri străini, rând pe rând, bogăţiile pământului şi, cu ele, independenţa naţională.(...) Jos, se vor întinde: mizeria, demoralizarea şi deznădejdea. Vor muri copiii cu zecile de mii, seceraţi de boli şi de mizerie.(...) Cei câţiva oameni politici cinstiţi, câteva zeci, poate chiar conducători de partide, nu vor mai putea face nimic. Vor fi nişte biete marionete..."

În această situaţie, Corneliu Codreanu a avut şi viziunea exodului românilor spre alte ţări: "Şi ne vom lua traista-n băţ şi vom pleca pe alte meleaguri ca să ne câştigăm pâinea şi să găsim refugiu de viaţă naţională liberă". Soluţie pe care, însă, el însuşi, pentru persoana sa, a respins-o, ori de câte ori, în vremi de grea prigoană, a fost îndemnat să o facă...

Oare se putea descrie mai fidel şi mai elocvent tabloul societăţii noastre româneşti de azi? Categoric, nu. Căci astăzi, deşi au trecut 60 de ani de la aceste spuse ale lui Corneliu Codreanu, aceleaşi racile macină societatea noastră: relele sociale au rămas aceleaşi, prăpastia dintre mizeria unora şi huzurul celor fără de scrupule s-a adâncit, pericolul "luminii" care vine de la răsărit bate iar la poarta neamului, iar trădarea "muşcă" din nou din trupul ţării.

*

Pentru Legionari este cartea unei epoci şi a unui crez. A unui crez pe care a reuşit să-l transmită peste timp, peste generaţii. O carte ai cărei adepţi au avut, ca şi atâţia dintre adepţii marilor cărţi ale lumii, soarta martiriului. Martiriu profeţit de însuşi autorul ei: "Vor trimite să ne prindă şi să ne omoare. Vom fugi; ne vom ascunde; vom lupta. Iar la urmă vom fi, desigur, răpuşi. Căci noi vom fi puţini, urmăriţi de batalioane şi de regimente întregi. Atunci vom primi moartea. Sângele nostru, al tuturora, va curge. Acest moment va fi cel mai mare discurs al nostru adresat neamului românesc - şi cel din urmă".

Dar iată că "cel din urmă" discurs a învins barierele timpului şi uitării şi este tot mai actual, la 60 de ani de la pronunţarea lui! Martirizarea legionarilor sub dictaturile lui Carol al II-lea, a lui Antonescu şi sub cea comunistă nu a reuşit să stingă flacăra credinţei în Dumnezeu şi în viitorul neamului nostru. Şi, aici, revin în actualitate spusele lui Nicoale Iorga: "Sunt înfrângeri şi sunt morţi cari trezesc un neam la viaţă, după cum sunt şi biruinţe dintre acelea care-l adorm".

LA MULŢI ANI, CARTE DE EPOCĂ ŞI DE CREZ!

Erast CĂLINESCU
(Canada)

105 ani de la naştere — ARON COTRUŞ (2 ianuarie 1891 – 1 noiembrie 1961) — 35 de ani de la moarte

UN MARE POET MESIANIC

Pe linia mesianismului poetic ardelenesc, ce-şi căpătase expresia supremă în poezia lui Octavian Goga, Aron Cotruş ne apare drept cel mai însemnat poet mesianic al României Mari. Octavian Goga etalase, înainte de primul război mondial, un mesianism pe care l-am putea numi "provincial" şi "elegiac"; "cântarea pătimirii noastre", cu toată prevestirea primenirilor viitoare, rămânea doar o conjuncturală elegie provincială (amintind mai degrabă de jelaniile veterotestamentare ale proorocului Ieremia): **"Domol purcede glas de schijă/ De la clopotniţa din deal,/ Să povestească lumii jalea/ Înstrăinatului Ardeal"...** Aron Cotruş, cu toate că păstrează o puternică notă de ardelenism, aduce în poezia noastră un fel de *dez-mărginire mesianică*, aşezându-se într-o ameţitoare *perspectivă pan-românească*. E ca şi când Goga ar fi fost, în ordinea poetică, doar un înainte-mergător, menit să boteze în "unda căruntă" a Oltului, ca într-un alt Iordan, conştiinţa mesianică naţională, pentru ca aceasta să-l poată primi pe cel mai viguros reprezentant al ei. "Prometeu devorat de propriile-i năzuinţi", cum îl caracterizase Perpessicius. Aron Cotruş întruchipează un mesianism poetic pe care l-am numi – cu două cuvinte de largă ocurenţă în versurile sale – "năprasnic" şi "imperial".

Poate că poezia "Pleacă, paharnic!" (inclusă în volumul de *Versuri* din 1925), îl defineşte cel mai bine, reprezentând deopotrivă o *ars vivendi* şi o *ars poetica*: **"Pleacă, paharnic!/ Nu-s voievod desfătarnic,/ nici despot muieratic şi darnic...// Doruri ce-n veci nu adorm/ mă-ncing, nu mă lasă să dorm,/ mă-mping spre tot ce-i enorm... [...] Aş vrea să urc, să cresc, să mă-mbăt/ de piscuri, de-azur, de omăt/ şi-ntregului cer să m-arăt...// Marginile-n mers să le-nving,/ sufletul lumii s-ating/ cu gându-mi: lunatic paing...// Bivoli de flăcări să-njug/ la lacomul veacului plug..."** Toate tendinţele urieşeşti ale poeziei cotruşiene (G. Călinescu vorbea de "un baroc al giganticului") clocotesc în "craterul" acestui poem, gata să erupă ca o lavă incandescentă: dorurile neadormite, tentaţia enormului, volbura pasională, evaziunea spre piscuri ameţitoare, dez-mărginirea, opintirea pe brazdele veacului... Ar însemna o simplificare pripită a lucrurilor să considerăm toate acestea doar un reflex al "modei poetice" expresioniste, cu acea supralicitare estetică a vitalismului de tip nietzschean; le întâlnim la noi, în epocă, şi la Blaga, Barbu, Crainic etc., dar nicăieri atât de "organice" eului liric şi expresiei lui verbale. Trei factori se întâlnesc fericit în marea aventură a liricii cotruşiene: temperamentul vulcanic al poetului, efervescenţa naţională a epocii şi gustul neoromantic al expresionismului.

Mesianismul său de avânturi "pretutindenare" nu poate fi înţeles adecvat decât pe fondul românesc al epocii. Aron Cotruş, după începuturi mai degrabă greoaie ("Arune, Arune, fă versuri mai bune!", îi răspunsese Goga cândva, la poşta redacţională a "Luceafărului"), s-a împlinit ca poet în perioada întregirii şi resurecţiei naţionale de după primul război mondial. Dacă Goga fusese tribunul strict al Ardealului obidit, Aron Cotruş se vrea tribunul descătuşat al României Mari, prinzând în fulgerarea versurilor sale năzuinţele cele mai trufaşe ale "românismului". El reflectă poetic starea de spirit reală a epocii, exprimată mai ales de generaţia mai tânără: "marea unire" a românilor schimbase simţitor harta politică a Europei orientale; românii nu mai erau un popor fărâmiţat, ci o naţiune puternică, mândră de glorioasa ei împlinire şi frământată de avânturile unei eroice tinereţi. La asemenea răscruci ale istoriei, încrederea de sine a naţiunilor cunoaşte salturi spectaculoase, orgoliile se umflă şi sentimentul unei mari "misiuni istorice" se trezeşte în sufletele "iluminate". Visurile de viitor, exaltările mesianice, iau dimensiunile cele mai îndrăzneţe (se poate scrie un studiu întreg despre obsesia idealizantă a zilei de "mâine" în poezia lui Aron Cotruş, care-şi intitulează chiar *Mâine* volumul din 1928), ca în finalul cutărui poem cotruşian (*Eminescu*, 1939): **"...creşte-vor mutându-şi mereu, ca-n vis, pietrele hotarului,/ cu-ostaşi vioi,/ cu pluguri noi,/ cu cântece năvalnice, cu rumenă pâine,/** ***imperiale, Româniile năprasnice de dincolo de mâine...*"** (subl. n.). După asemenea momente seducătoare de "romantism naţional" (fără de care istoria ar fi insuportabil de searbădă!), de regulă spiritele se liniştesc treptat, întorcându-se la "realism", iar viaţa naţională intră pe un făgaş normal, trăindu-şi maturitatea pe deasupra tumulturilor de ieri...

Aron Cotruş a fost copilul fidel al vremii sale, deopotrivă mărețe şi contradictorii. El trebuie raportat negreşit la ea, dar fără să rezulte de aici că, odată întoarsă roata istoriei, poetul ar ieşi din sfera noastră de interes sau ar deveni doar oglinda nostalgică a unei epoci. Marile proiecţii mesianice, chiar când ating utopia, rămân, în veşmântul lor poetic, repere de idealitate eternă.

Mesianismul poetic al lui Goga era expresia unei istorii "bătrâne", înţelepţite în suferinţa milenară, ştiind că împlinirile se dobândesc greu şi că nu trebuie să râvneşti mai mult decât "se cuvine". Vizionarismul mesianic al lui Aron Cotruş este expresia unei istorii "tinere" (cea a României Mari), de un teribilist dispreţ al cumpătării, fără experienţa înfrângerilor tragice (ce nu vor întârzia să vină!) şi cu convingerea – măreaţă, dar naivă – că nimic nu este prea mult şi că totul trebuie pe dată asaltat.

Cât despre "schimbările la faţă ideologice" pe care Călinescu i le reproşa lui Cotruş, ele nu sunt decât impresia falsă pe care o lasă această "tinereţe mesianică", bântuită de toate ispitele, dar deplin consecventă cu sine în marea ei dorinţă de realizare plenară. Mitul "versatilismului politic" al poetului Cotruş trebuie cu necesitate abolit, pentru a putea ajunge la înţelegerea poeziei cotruşiene prin ea însăşi, nu prin schemele noastre ideologice. *Io Pătru Opincă* nu este o poezie "comunistă", nici *Cânt Omul* nu este o poezie "fascistă"; ele nu sunt decât expresii poetice ale problematicii şi aspiraţiilor unei lumi pe care Goga o definise, foarte inspirat, prin metafora "mustului care fierbe"...

Cel mai bine îl caracterizase pe Aron Cotruş, încă din 1938, regretatul Ovidiu Papadima: "Dacă sensibilitatea te izolează de real, ancorându-te în reverie, energia te înrădăcinează în colectiv şi te împinge către manifest. Şi d-l Cotruş nu e un senzitiv, ci *un voluntar* în creaţia sa literară. De aceea, ea nu-şi ajunge sieşi ca o lume, ci creşte *din lume* şi se îndreaptă *către lume*. Orientată de o concepţie precisă şi severă despre menirea poetului ca glas al vremii sale, nu ştii ce să distingi mai lămurit în ea: ceea ce această concepţie a dat ca structură temperamentului poetic *sau* ceea ce din acest temperament şi-a găsit îndreptăţirile într-o ideologie poetică potrivită. Oricum, aşa cum e, poezia d-lui Cotruş, renunţând de la început la lumea ei proprie, a devenit unul dintre cele mai puternice şi mai impresionante seismografe ale lumii noastre. În curba amplă a evoluţiei sale, atât de răspicat ondulată în zbuciume, de la social la etnic, închide mult din însăşi urma dureroasă şi patetică a drumului spiritualităţii noastre de la război [1918 – n. n.] până azi" (recenzie la Aron Cotruş: *Peste prăpastii de potrivnicie*, în "Gândirea", Nr. 6/ 1938, p. 333).

Din nefericire, acest "mistic" şi "vizionar" al "românismului" a fost nevoit să-şi petreacă departe de ţară ultima parte a vieţii: mai întâi în Spania (unde va scrie o frumoasă *Rapsodie iberică*, după ce dăduse cândva o *Rapsodie dacă*...), apoi în Statele Unite (unde se şi află îngropat, la Detroit). Unii şi-l amintesc ca pe un Anteu care-şi pierduse vlaga prin despărţirea de solul matern. Printre ultimele lui versuri figurează şi acestea (dintr-un amar *Psalm românesc*): **"Ruptu-mi-am, Doamne, drum, prin nămeţi şi prin cuţitele vântului,/ copilandru, cu crucea de foc a cuvântului.../ Carpaţii trecutu-i-am peste vămile cucului,/ cu pasul fără de popasuri al haiducului.../ Fermecat ca-n poveşti de ţara doinei şi-a visului,/ apucat-am drumul întortocheat al proscrisului... [...] Azi, aici, lângă groapa de fiecare zi a Soarelui,/ muşcat de cânii timpului, tâlharului,/ cu inima sfâşiată în crengile uscate ale cuvântului,/ iată-mă, Doamne, gol şi singur spre chilia cea strâmtă a mormântului!..."**

Adolf VASILESCU

Întru pomenirea lui Aron Cotruş şi a portretelor lui lirice

IO ARON COTRUŞ

Io Aron Cotruş,
vrednic rumân,
turmele mari de cuvinte îmi mân
prin Carpaţi româneşti şi, cu pumnul căuş,
beau din Mureş, din Olt, din Târnave...
surd îs la şoapte gângave
şi-aud numai glasuri uriaşe
de aspre mulţimi nevoiaşe,
glasuri năprasnice, crunte, nebune, trufaşe,
ale zilei de mâine chemări şi porunci,
peste munţii silhui, peste râpile-adânci;
aud şi văd armate,
la hotare visate:
daco-romane, flămânde, cumplite armate
de Ioni uriaşi ce cu gândul departe
şti-vor să-nfrunte primejdii şi moarte,
pentru vin,
pentru pâine,
pentru ziua de mâine,
pentru al neamului împărătesc destin,
pe care-l presimt, pe care-l aştept,
cu doruri năvalnice clocotindu-mi în piept.
Io Aron Cotruş,
rumân de peste munţi,
din stirpea iobagilor trudnici şi crunţi,
cari nu se poticnesc pe nici un urcuş,
furtunatec m-am născut să vestesc
în grai românesc,
cu aspre cuvinte,
străbune şi sfinte,
zboruri înalte spre-ameţitoare ţinte.
Istoria, moartea de-a curmeziş mi s-au pus,
şi nu m-au răpus, şi nu m-au răpus...
Io Aron Cotruş,
om cu pofte mari,
mai calc mocăneşte prin munţi legendari
şi sfarm în măsele al vremii căluş...

Pt. conformitate,
Răzvan Codrescu

Notă: Acest text datează de la începutul anilor '80.

NOAPTEA SÂNZIENELOR

Mi s-a întâmplat nu demult să fiu surprins de asemănarea tematică şi de atmosferă dintre două compoziţii artistice altfel situate în zone culturale net deosibite: piesa *Strunga*, interpretată de cunoscutul grup vocal-instrumental *Phoenix* şi poezia *Peste vârfuri* a lui Eminescu. Apropierea poate şoca prin "impoliteţea" ei, dar cred că pietismul excesiv dăunează creaţiei autentice, reducând-o la un singur tip de mesaj.

Invit aşadar cititorii să revadă acele versuri eminesciene, ascultând totodată tânguirile melancolice ale *blockflöte*-ului din *Strunga* (albumul *Mugur de fluier*) ce învăluie peisajul în culoarea dulce a sunetului de corn sau de bucium, şi cele două creaţii se vor integra de la sine într-o minunată unitate organică. Către această impresie conduc şi alte elemente comune, pe care le vom examina mai jos. Deocamdată, să recitim împreună versurile care l-au pasionat şi pe un mare filosof al culturii ca Blaga.

Peste vârfuri trece lună,
Codru-şi bate frunza lin.
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună.

Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet,
Sufletu-mi nemângâiet
Îndulcind cu dor de moarte.

De ce taci, când fermecată
Inima-mi spre tine-ntorn?
Mai suna-vei, dulce corn,
Pentru mine vreodată?

Poemul emană parcă un suflu mistic, poartă amprenta unei anumite fervori, de o lină tandreţe, pe care o vom bănui din capul locului dăruită zeiţei Diana - denumire romană (alături de alte atribute specific latine) pentru o străveche divinitate geto-dacă "guvernând sacralitatea vieţii sălbatice", cum este descrisă, în parte, de istoricul religiilor.

Pentru susţinerea acestei perspective pledează certe trăsături comune ale substanţei lirice, căci din "decorul" ambelor texte fac parte imagini ca: noapte, lună, codru, corn, un anumit dor încercat de "inima fermecată", sau "încolţită", cum glăsuieşte cântul, sugerându-l şi printr-un timbru sonor pe măsură. În cazul stihurilor poetului naţional, referirea la această divinitate este probată şi direct, expresia "codru-şi bate frunza" figurând şi în poezia... *Diana*.

Având afinităţi cu luna, cu pădurea şi cornul - căci e şi zeiţă a vânătorii - ea este în acelaşi timp vânatul cel mai preţios pentru "zănaticii" ei, termen provenit din "zănatic" <*dianaticus*, după cum arată magistrala inducţie etimologică a lui Haşdeu.

Adoraţia "dianatică", actul de contemplaţie a Dianei corespunzând unui gen de cunoaştere absolută, presupune odată cu această fermecare a inimii (smintire sacră care aminteşte într-un fel de "nebunii" întru Hristos), şi moartea mistică, a cărei alegorie a fost fixată în mitul lui Acteon, *vânătorul vânat*. Din toate acestea, versurile populare reţin doar aluzii:

Sunt din cei ce-mpuşcă-n lună,
Care noaptea-n frunze sună,
Feciori de lele nebună.

Aceşti "feciori de lele nebună" care îşi fac veacul "în pădurea de la strungă", încercând s-o vâneze pe Diana (să "împuşte luna"), nu sunt urmaşii acelor "zănatici"? Dacă e aşa, să însemne aceasta că vechea zeitate mai supravieţuieşte astăzi doar în regim nocturn, cum îi este şi felul, dată fiind şi suprapunerea creştinismului? S-ar părea că textul popular, cules şi prefăcut într-o baladă de artistul Nicolae Covaci, păstrează această taină. Un indiciu în plus ar fi acelaşi aspect "nocturn" manifestat şi în plan sociologic. Imaginea haiducului lunatic care stă la strungă şi avertizează, îngânându-şi:

Feri în lături, măi creştine,
Dacă vrei să treci cu bine,

este descrisă ca şi cum ar fi un succedaneu al vechiului adorator supravieţuind în inconştientul colectiv.

Ca o paranteză, poate că denumirea turcească *Deli Orman* desemnează nu doar o metaforă curentă despre "nebunia" pădurilor. (Se ştie, mai ales de la Shakespeare, că antiteza pădure-castel o semnifică pe aceea dintre inconştient/nebunie şi conştiinţa lucidă). Numele ar putea da seama de unele ritualuri observate în umbra pădurilor din sudul ţării, ulterior uitate. Numai haiducul a rămas într-un fel omul Dianei, plasat în acel orizont religios cu preţul de a părea un întârziat al istoriei. Substituirea de planuri nu rămâne însă fără urmări: dacă el îl înlocuieşte pe fostul sacerdot atunci, şi domeniul de acţiune e altul: în locul conştiinţei religioase, "inconştientul" geografic şi social, căci voinicul acţionează ca agent şi supapă de echilibru, luând de la bogat şi făcându-le dreptate celor năpăstuiţi, ducându-şi traiul între civilizaţie şi sălbăticie. Tocmai această funcţie, ca şi dispreţul faţă de moarte, au fost reţinute de memoria populară în legătură cu persoana lui. Lucian Blaga a şi arătat, de altfel, că el reprezintă arhetipul bărbatului în sufletul etnic românesc.

Cât priveşte atitudinea specifică faţă de moarte, ea îşi adună apele din mai multe izvoare, dintre care unul ar putea avea conexiuni, cu vechiul cult al "Dianei", fiind vorba despre aspecte amintite deja: cunoaşterea absolută a divinităţii echivalează cu o moarte faţă de condiţia anterioară, moartea fizică apărând ca preţul neînsemnat ce trebuie plătit.

Pentru Eminescu, influenţat de metafizica budistă, aceasta se traducea prin stingerea în Unul/Tot, de care pare a-i aminti sunetul de corn din poezia noastră, *îndulcindu-i sufletul cu dor de moarte.*

Voi lărgi acum cercul investigaţiilor cu încă o operă literară, *Noaptea de Sânziene* a lui M. Eliade*, pentru a urmări mai de aproape unele persistenţe ale acelui substrat religios: cadrul lui natural (pădurea) şi vocaţia "morţii iniţiatice".

Personajul principal, Ştefan Viziru, pendulează între creştinismul Ioanei, soţia sa, şi Ileana, prezenţă feminină cu trăsături de zeitate păgână, pe care ar vrea să le poată iubi în acelaşi timp. (Şi acesta e unul dintre mesajele-cheie ale cărţii: solidaritatea autorului ei cu propria generaţie, destinată să experimenteze dureros această ambivalenţă: asumarea totală a creştinismului, fără a-şi neglija nici apartenenţa la o valoroasă tradiţie, căreia îi datorează apetitul pentru transfigurarea morţii, repotenţat de trăirea creştină.) Numele ultimei se completează cu apelativul "Sânziana" (din *Sancta Diana*), chiar eroul spunând: "...e ca Ileana Cosânzeana" (II, p. 258). Oricum, ea se află într-o relaţie specială cu pădurea, subliniată de propriile cuvinte: "mi s-a făcut dor de pădure" (I, 175), sau: "Mi-e frică de tine la lumină, printre oameni. Te pierd. Te trezeşti şi uiţi de mine. Îmi place aici, în întuneric, între arbori, numai noi doi, singuri. În pădure simt că poţi să fii al meu" (II, 92). Iar Ştefan se miră la rândul lui: "Ce i-ar fi venit unei fete tinere şi frumoase să se plimbe (...) singură, în pădurea de la Băneasa?" (II, 184-185), mărturisind că în acel solstiţiu al anului 1936 se simţise ispitit să se plimbe prin pădure, prilej cu care o întâlneşte. Aici îi povesteşte şi de vechea lui "prietenie" cu un arici, amănunt de loc întâmplător, căci el întregeşte scenariul naturii sălbatice, iar, pe de altă parte, ariciul îndrumă spre "iarba fiarelor", care poate descuia orice uşă, deci şi poarta cerului în Noaptea de Sânziene.

Mai mult, ultima întâlnire se petrece tot într-o pădure, ea fiind şi scena morţii lor violente, care, prin calitatea trăirii ultimei clipe (beautitudinea contopirii sufletelor), dobândeşte statul de moarte mistică. Viziru o recunoscuse demult ca "ursită" şi "mireasă" a lui, imagini care ne transpun în atmosfera "Mioriţei"! Şi să nu uităm, prietenul lui, Biriş, moare în beciurile Securităţii, recitând aceeaşi veche baladă românească.

Toate personajele principale din această carte mor. Ştefan, Ioana, Ileana, Biriş, Bibicescu, Partenie, Cătălina, Weissman, de parcă acesta ar fi destinul lor comun. Fără îndoială că una dintre temele propuse de autor în roman este "enigma morţii colective", asupra căreia avea să se aplece şi în memoriile acelor ani halucinanţi, când sacrificiul personal, moartea, erau exaltate de o întreagă generaţie care descoperise şi vocaţia socială a voinicilor de odinioară.

Dar comuniunea cu substratul arhaic reprezentat aici de *sânziene* şi de moartea pe care o implică tangenţa cu ele, nu se celebrează oricând şi oricum. Căci *zânele*, numite şi *iele*, am văzut că posedă şi o componentă nefastă, împingând la excese pe cei care neglijează riturile. Străvechea înţelepciune populară ştiuse să pondereze acele aspecte exclusiv "nocturne", iraţionale, fixând celebrarea *Sânzienelor* într-o singură noapte, înaintea celei mai lungi zile din an (însăşi păstrând obiceiuri ale unui cult solar). În aceste condiţii, cele două tipuri de sacralitate se echilibrează într-o veritabilă *coincidentia oppositorum*, care restituie sensul *totalităţii*, al unei trăiri plenare, dar cumpănite.

După hiatusul provocat de război şi perioada implantării comunismului, figura haiducului avea să ţâşnească iarăşi din străfunduri (împreună cu pasiunea romantică pentru cântec şi poezie), odată cu generaţia tinerilor din anii '60, fiind preluată în creaţiile artistice - pe nivelul muzicii *pop-rock* - ale unor grupări de excepţie, cum a fost *Phoenix*. Ascultându-i, e greu să nu-ţi vină în minte profeţia poetului generaţiei precedente, Radu Gyr:

Ne vom întoarce într-o zi....
Ne vom întoarce ca un fum,
uşori, ţinându-ne de mâni,
toţi cei de ieri în cei de-acum,
cum trec fântânile-n fântâni.

Florea TIBERIAN

* Ed. Minerva, Bucureşti, 1991, 2 vol.

Ilustraţie de Ştefan ORTH

DIVINA COMEDIE A LUI DANTE ALIGHIERI

într-o nouă versiune românească de Răzvan Codrescu

După popasul lângă racla încinsă a Papei Anastasiu II (Cântul XI), Dante şi Vergiliu pătrund în *cercul al şaptelea*, păzit de Minotaur. În primul brâu sunt pedepsiţi violenţii împotriva aproapelui (Cântul XII), afundaţi în sânge clocotitor, supravegheaţi şi torturaţi de ceata Centaurilor. Nessus (unul dintre Centauri) îl poartă în spinare pe Dante spre cel de-al doilea brâu, unde pătimesc sufletele violenţilor împotriva lor înşile (Cântul XIII, pe care-l publicăm în acest Număr), adică ale *sinucigaşilor şi risipitorilor* (primii prefăcuţi în copaci bântuiţi de Harpii, ceilalţi goniţi şi sfâşiaţi de haite de căţele flămânde). Dintre sinucigaşi, Dante vorbeşte cu Pier della Vigna (fostul cancelar al lui Frederic II) şi cu un personaj florentin rămas neindentificat (cel ale cărui cuvinte încheie Cântul de faţă).

Ilustraţia este a lui Gustave Doré.

(R. C.)

INFERNUL

Cântul al treisprezecelea

1 Nici nu trecuse Nessus vadul bine
când noi am apucat printr-un desiş
pe unde drum să-şi taie n-avea cine.
4 Nici pic de verde, ci doar sur frunziş;
nici drepte crengi, ci-n noduri răsucite;
nici poame, ci-otrăvit mărăciniş.
7 Hăţişuri numai ţepi, aşa cumplite,
nici din Cecina la Corneto nu-s,
unde se-ascund jivinele stârnite.
10 Pe-acolo Harpii – hâde de nespus,
ce din Strofade i-au gonit, cobind,
pe-ai Troiei fii – culcuşul şi l-au pus.
13 Au chip de om, dar aripi largi întind
şi gheare scot din pântecu-mpănat,
pe crăcile copacilor bocind.
16 Grăi Virgil: "Să ştii că am intrat
de-acum în cel de-al doilea ocol
şi vom cunoaşte că s-a fost gătat
19 doar când simţi-vom palā de pârjol;
ia seama, căci vedea-vei ce n-ai crede,
din gura mea, că-i adevărul gol!".
22 Simţeam de pretutindeni cum purcede
un vaiet lung, dar lume n-am văzut
şi stam nedumerit că nu se vede...
25 Cred eu că el credea c-aş fi crezut
că s-ar afla pe după trunchiuri gloate
ce s-ar feri de noi, gemând pierdut;
28 de-aceea domnul meu îmi zise poate:
"De-ai frânge-o creangă, limpede ţi-ar fi
că te înşeală gândurile toate".
31 Atunci să rupă mâna mea-ndrăzni
o mladă dintr-un arbore spinos...
"De ce mă laşi beteag?", se tângui
34 acela; şi, un sânge negricios
vărsând, urmă: "De ce mă urgiseşti?
Cum poţi să fii atât de nemilos?!
37 În cioate suntem duhuri omeneşti,
dar suflete de şerpi să fie-n loc,
tot s-ar cădea pornirea să-ţi struneşti!".
40 Cum lemnul verde, dacă-l pui pe foc,
cu-o parte arde, cu-alta doar musteşte
şi sfârâie-ntr-al flăcărilor joc,
43 la fel vedeam că rana şiroieşte
şi sânge şi cuvinte! Deci scăpai
frântura jos, simţind cum teama-mi creşte.
46 Atunci Virgil: "O, duh ce pace n-ai,
de-ar fi putut acesta dinainte
să creadă ce la rândul meu cântai,
49 s-ar fi purtat cu tine mai cuminte!
Ci necrezând, l-am îndemnat la rău
chiar eu, şi tare mă căiesc altminte.
52 Dar spune-i cine-ai fost, ca duhul tău
să-l pomenească aceasta, drept răsplată,
în lume sus, când va ieşi din hău".
55 Iar trunchiul: "Într-atâta mă desfată
cuvântul tău, că n-aş răbda să tac;
fiţi buni şi mi-ascultaţi povestea toată.
58 Sunt cel ce două chei ştiui să-mi fac
spre inima lui Frederic, pe care
puteam oricând s-o-ncui sau s-o desfac,
61 cum nimeni altul nu era în stare:
înaltei slujbe i-am jertfit, cu zel,
şi somnul meu şi-ntreaga mea suflare.
64 Dar târfa ce se lăfăie de fel,
de când e lumea, prin crăieşti palate,
vierme-al puterii şi obştesc măcel,
67 stârni-mpotrivă-mi sufletele toate;
pe crai stârniţii l-au stârnit şi-n fine
mi-au fost în plâns măririle schimbate.
70 Scârbit şi-mpovărat de-aşa ruşine,
crezând s-o pot spăla cu-al vieţii preţ,
eu, dreptul, m-am făcut nedrept cu mine.
73 Dar jur pe trunchiu-acesta pădureţ
că nu-mi trădai stăpânul niciodată,
căci demn fu el de cinste şi măreţ.
76 Iar dacă unul dintre voi, vreodată,
sui-va-n lume, risipiţi ocara
şi pomeniţi-mi faţa-adevărată".
79 Stătu puţin, şi-apoi: "De tace-amara
lui voce", zise domnul meu, "grăbeşte
şi-ntreabă-l tu, să-i uşurezi povara".
82 Răspuns-am eu: "Mai bine-l iscodeşte
chiar tu, ce ştii să-mi tâlmăceşti dorinţa;
pe mine unul mila mă zdrobeşte!"
85 Şi-atunci Virgil: "Aflându-ţi suferinţa,
acesta-ţi va-mplini fierbintea rugă,
duh ferecat; dar dacă ai putinţa,
88 mai spune-ne cum duh şi buturugă
se-mbină-aci şi dacă din strânsoare
i-a fost menit vreunuia să fugă".
91 Suflă din greu atunci şi-acea suflare
de trunchi rănit în chip de grai se-ngână:
"Nu lung va fi răspunsul la-ntrebare.
94 Când, ridicându-şi viaţa cu-a lui mână,
hainul duh de trupu-l se dezbracă,
Minos în brâna cea de-a şaptea-l mână.
97 Nu-i rânduit în care loc să zacă,
ci la-ntâmplare prin hăţişuri cade,
prinzând acolo rădăcini să facă.
100 Stufos copac se-nalţă-n timp din mlade,
iar Harpiile frunza-i smulg apoi,
ca el, prin răni, durerea să-şi sloboade.
103 Ca toţi ceilalţi, ne-om căuta şi noi
pierdutul trup, dar nu spre re-ntrupare,
căci ce-ai zvârlit nu poţi primi-napoi.
106 Pe-aci ni-l vom târî şi fiecare
va spânzura,-n pădurea blestemată,
de-acelaşi pom în care umbra-şi are".
109 Aveam spre trunchi privirea îndreptată,
crezând că mai voia să ne cuvânte,
când larmă auzirăm deodată,
112 aşa cum fac când prind să se avânte
pe urmele mistreţului hăitaşii,
cu lătrături şi crengi în goană frânte.
115 Ci iată că veneau, iuţindu-şi paşii,
din stânga noastră, goi şi-nsângeraţi,
doi inşi pe care-i hăituiau vrăjmaşii.
118 Întâiul: "Vino, moarte, să mă-nhaţi!",
iar celălalt, zorind să ţină-aproape:
"La Toppo,-n luptă, atât de avântaţi
121 nu-ţi fură paşii, Lano, să te scape!";
dar cum suflarea-abia şi-o mai trăgea,
ajunse într-o tufă să se-ngroape.
124 O haită-ntreagă-n urma lor gonea
de negre şi flămânde-n veci căţele,
cum fug copoii prada să şi-o ia.
127 În cel căzut cumplitele măsele
şi-nfipseră, prinzând a-l hăcui,
şi-apoi în hălci târându-l după ele.
130 De mână domnul meu mă însoţi
spre tufa năclăită-n sânge, care
nu prididea-n zadar a se jeli:
133 "O, Giacomo da Sant'Andrea, oare
ţi-a folosit să-ţi faci din mine scut?
De vină-s eu c-osânda ta e mare?!".
136 Grăi maestrul către cel durut:
"Au cine-ai fost, de sângerezi cu jale,
în tufă blestemată prefăcut?".
139 Şi-acela: "O, voi, suflete ce-n cale
aţi prins urgia ce-mi fu dat s-o-ndur,
de-am fost rămas cu ramurile goale,
142 vă rog să-mi strângeţi frunzele-mprejur!
Vin din cetatea aspru încercată
de vechiu-i zeu, ce socoti sperjur
145 că-n urmă lui Ioan îi fu-nchinată.
De n-ar mai fi din antica-i statuie
pe podul de la Arno o bucată,
148 cei ce-au trudit noi temelii să puie
pe ce-a lăsat Attila-n urma lui,
n-ar fi-nălţat nicicând vreo cetăţuie.
151 Eu loc de chin din casa mea-mi făcui".

Note:

Versul 8: Între Cecina şi Corneto se întinde *maremma* toscană (ţinut de mlaştini şi păduri).

Versul 25: În original, aliteraţie celebră: *Io credo ch'ei credette ch'i'credesse*.

Versul 46: Referinţă la *Eneida* (III, 22 şi urm.), unde Vergiliu închipuie ceva asemănător, legat de mormântul lui Polidor.

Versul 64: "Târfa" reprezintă invidia.

Versul 115 şi urm.: Cei doi sunt Giacomo da Sant'Andrea (padovan) şi Lano da Siena.

Versul 118: A doua moarte, cea a sufletului.

Versul 120: Lupta de la Toppo a avut loc în 1287.

Versul 143 şi urm.: Tradiţia spune că Florenţa a trecut de sub protecţia lui Marte sub cea a Sfântului Ioan Botezătorul. Un tors, atribuit lui Marte, a dăinuit pe Ponte Vecchio până spre jumătatea secolului XIV. Distrugerea Florenţei de către hunii lui Attila este doar o legendă (probabil şi o confuzie cu Totila, regele ostrogoţilor).

Versul 151: În original: *Io fei giubetto a me de le mie case* (Eu mi-am făcut spânzurătoare din casele mele).

Sfinţenia şi răspunderile preoţiei

(urmare din numărul trecut)

Misiunea preoţească se strecoară printre două riscuri - de *eroare* şi de *păcat* - ca o corabie pe o mare cu adâncimi necunoscute şi cu fund stâncos. Unul este *formalismul*, căderea în rutină, îndeplinirea mecanică slujirii, ritualismul: săvârşirea cultului fără convingere, fără căldură, fără adeziune interioară, fără fior sfânt[...]Celălalt *este nepotrivirea dintre cuvântul şi fapta preotului*, desminţirea predicii prin viaţa personală, trăirea în indiferenţă morală sau chiar în păcatele lumii, o sumă de inconveniente şi abateri care s-ar putea cuprinde în ipocrizie, în sensul cel mai larg al cuvântului.[...]

Cultul creştin este cult în duh şi adevăr: este o manifestare a credinţei şi a evlaviei, a unui sentiment curat, înălţător, mântuitor. Nesocotirea caracterului lui sfânt şi sublim face dintr-un act de adorare un adevărat blasfem.

Preotul trebuie să mediteze cu cutremur asupra acestui lucru, pentru a nu deveni, din ierurg, un profanator. El trebuie să se ştie totdeauna în prezenţa lui Dumnezeu, Căruia I se adresează cultul ca un suprem omagiu, ca actul religios cel mai important, şi să se reculeagă în adânca stăpânire de sine şi linişte, în atitudine de respect, de smerenie, de înălţare sufletească. Cum s-ar putea cere credincioşilor evlavie şi respect pentru cult, dacă preotul nu va învăţa aceasta cu exemplul său de liturghisitor?[...]

A învăţa pe credincioşi una, fie şi cu săvârşirea mecanică a cultului, prin simplă citire a Evangheliei şi a rugăciunilor, şi a face alta, a sluji ca preot şi a trăi ca un om de lume, este o contradicţie care aduce clerului şi Bisericii mai multe şi mai grave ponoase decât se crede de obicei.

Obişnuinţa cu asemenea stări face impresia că ele se suportă ca un lucru firesc; în realitate, Biserica a pierdut şi ar mai putea pierde din cauza neridicării şi nemenţinerii clerului la nivelul sfintei lui datorii şi răspunderi înaintea lui Dumnezeu şi a credincioşilor.

În misiunea sa sacră, preotul este nu numai un liturghisitor, un propovăduitor şi tălmăcitor al cuvântului lui Dumnezeu, ci şi un director de conştiinţe, un educator, în înţelesul cel mai înalt şi mai cuprinzător al cuvântului. Buna purtare nu se învaţă însă niciodată doar ca un principiu, teoretic, abstract, ca o regulă de ştiinţă. Puterea ei este, de când lumea, *exemplul*; şi nu doar cel de o dată, ca o probă, ca o demonstraţie, ci cel de totdeauna, ca o deprindere, ca o concepţie, ca un mod de viaţă. Ceea ce Evanghelia cere ca o dovadă de credinţă tuturor creştinilor, adică să se cunoască după roadele lor, cere cu atât mai mult preotului, ca luminător, ca părinte, ca păstor, ca duhovnic şi ca judecător al credincioşilor. Zicala populară: «Să faci ce zice popa, nu ce face popa» nu este o scuză şi o indulgenţă acordată preotului, pentru slăbiciunile lui omeneşti; este mai degrabă o judecată, o apreciere defavorabilă, care nu-l justifică şi nu-l onorează. Ea constată inconsecvenţa lui, nepotrivirea dintre ceea ce învaţă pe alţii şi ceea ce face el însuşi, având în plus asprimea şi gravitatea unei sentinţe care din păcate generalizează, ca şi când predica tuturor preoţilor ar fi lovită de nulitate prin inconsecvenţa dintre cuvânt şi faptă a unora.[...]

Este drept că lumea judecă uneori după impresii, după zvonuri, după părerile şi gusturile ei, că cere uneori preotului tocmai ceea ce nu este potrivit cu chemarea lui, că diferiţi oameni au diferite păreri despre acelaşi preot sau despre aceeaşi faptă, că este greu ca preotul să facă, în acelaşi timp şi fel, plăcerea tuturor; dar este cu atât mai adevărat că preotul care îşi onorează numele şi misiunea se impune respectului credincioşilor. Un preot bun poate fi criticat de unii sau un preot rău poate fi lăudat de alţii, dar acestea sunt capricii sau excepţii de judecată, care nu pot fi normative în aprecierea preotului. Este dimpotrivă regretabil când preotul, pentru plăcerea sau interesul unora, se lasă abătut de la norma conduitei preoţeşti, spre concepţii sau atitudini lumeşti.[...] Nu mai subliniem nota de ridicol, cu care preotul a ajuns caricaturizat, ca subiect de anecdote.

Din nefericire, se întâmplă uneori ca preotul să fie aplecat spre plăcerea lumească a păstoriţilor sau prietenilor săi, fie din slăbiciune personală, fie din grija că i-ar supăra dacă nu ar primi poftirea lor. Este adevărat că există în popor ideea că preotul trebuie să dovedească popularitatea, familiaritatea, prietenia, bunătatea sa, participând cu toţi oamenii la manifestările lor distractive obişnuite, intrând chiar în cârciumă şi «cinstindu-se» cu ei. Este adevărat că s-au găsit preoţi care cedau uşor gusturilor uşoare şi că unii îşi manifestau veselia cu oarecare exuberanţă. «Poporul» face haz şi-şi socoteşte preotul apropiat şi plăcut, dar preotul, chiar câştigând laude din aceasta, pierde mult mai mult: pierde prestigiul, demnitatea, autoritatea morală, fără de care preoţia nu se poate concepe. Popularitate cu acest preţ nu se recomandă.

Unii preoţi au crezut apoi că fac bună figură în societate prin aparenţe mondene, uneori excesive. Ţinuta manifestă de obicei atitudini şi gusturi, exteriorizează concepţia şi duhul omului. Ea este unul din criteriile aprecierii oricui, cu atât mai mult a preotului. Nu orice eleganţă (şi mai ales cea cu lipsă de gust şi de măsură) este distincţie. Pe de altă parte, neglijenţa în ţinută expune pe preot dispreţului. Unii, în însuşi oficiul lor sacru de liturghisitori, sacrifică gustului lumesc melodia bisericească, afectând cântare de spectacol; alţii, dimpotrivă, îneacă graiul şi înţelesul frumoaselor rugăciuni într-o litanie grăbită, mormăită sau stâlcită, fără suflet, fără nuanţă. Ierurgii şi sfinte taine pline de tâlc adânc şi de simţire creştină sublimă sunt «rasolite», uneori cu condamnabilă nepăsare, nu numai pentru pietate, ci şi pentru bunul simţ. Credincioşii observă şi murmură, văzând în asemenea preot un simplu profesionist grăbit să scape de o formalitate.

Păcatele preoţeşti se exagerează şi se generalizează. Dacă un preot dintr-o sută e cunoscut ca lacom şi beţiv, afemeiat sau decăzut, opinia zisă publică întinde păcatele şi critica lui la toată tagma. Ceea ce poporul biciuieşte cu gluma, cu ironia, cu anecdota, răuvoitorii tagmei preoţeşti biciuiesc cu critica severă, excesivă, unilaterală, nedreaptă. Din puţinele pretexte pe care le au sectanţii de a defăima clerul şi Biserica, cel mai mult speculate sunt scăderile preotului.

Aceasta este o regulă generală. Nu este sectă care să nu critice cu severitate viaţa clerului, să nu exagereze şi generalizeze slăbiciunile lui, să nu-şi facă sieşi merite din critica lui. Această deprindere nu vine de acum, ci de demult. Ea este moştenită, şi nu din Biserica Ortodoxă. Se ştie că revolta religioasă a prereformatorilor şi a reformatorilor, ca şi a unor secte medievale anterioare Reformei, era mai ales un protest vehement împotriva vieţii clerului superior şi a monahismului. Priveliştea papalităţii şi a curiei corupte a Renaşterii, a episcopatului medieval princiar, care trăia viaţă de lume, în gusturile şi în păcatele aristocraţiei laice, iubitoare de avere, de fast, de distracţie, de plăceri, de aventuri, de intrigi, de lupte, nu putea fi decât scandaloasă pentru orice om doritor de îndreptare şi gelos de prestigiul Bisericii. În fruntea tuturor plângerilor şi criticilor este cea privitoare la viaţa clerului. Cu toată violenţa şi patima puse de Luther în combaterea papalităţii, trebuie recunoscut că indignarea lui era îndreptăţită. Când oameni de lume ca papii Sixt IV, Inocenţiu VIII, Alexandru VI, Iuliu II, Leon X, un şir de profani netrebnici pe scaunul zis al Sfântului Petru, pretinşi «vicari ai lui Hristos», stăpâniţi de gândurile şi de grijile veacului, «păstoreau» cu totală nepăsare de răspunderea lor pontificală, în nemulţumirea ce creştea şi mocnea cu izbucniri de revoltă, iar nefericiţii predicatori ai penitenţei şi naivii nebuni pentru Hristos se sfârşeau pe ruguri şi spânzurători, ca Savonarola, pentru a fi spus adevărul şi a fi voit îndreptarea Bisericii oficiale, nu e de mirat, deşi e de regretat, că revolta a luat forme excesive, păgubitoare creştinismului, triste prin unele dintre urmările ei.

Sectele neoprotestante exploatează toate greşelile clerului, ba chiar se justifică cu aceasta. Critica pe care o fac clerului nostru, fireşte exagerând şi generalizând, este singurul temei al existenţei lor la noi. Că viaţa unora dintre conducătorii şi predicatorii sectelor nu este mai presus de critică, aşa cum nu este nici a unora dintre preoţii noştri, criticaţi de ei, este un lucru cunoscut. Aceasta nu poate constitui însă un temei pentru justificarea scăderilor. [...] Din contră, recunoaşterea şi îndreptarea slăbiciunilor noastre, acolo unde există, este mult mai indicată decât critica pe care o putem face noi înşine altora.

Greşelile şi slăbiciunile sunt într-adevăr omeneşti, generale şi comune; ele se găsesc în toate corpurile, în toate instituţiile, în toate societăţile. Preotul este un om luat din lume, crescut într-un mediu, format într-o atmosferă, legat de timpul şi de spaţiul în care trăieşte. El nu are fire de înger; este un om ca şi ceilalţi oameni şi nu e străin de nimic din cele omeneşti. El este supus ispitelor şi primejdiilor noastre morale şi e conştient de neputinţa sa omenească, şi nimeni nu are de dus ca el o mai grea sarcină pentru puterile omeneşti.

Această disproporţie între cerinţele misiunii lui sacre şi puterile lui de om, între lucrul lui Dumnezeu, pe care îl are de săvârşit, şi slăbiciunea lui, această mare distanţă dintre caracterul şi rostul ceresc al slujirii lui şi mijloacele lui de muritor, această nemăsurată şi sublimă nepotrivire între esenţa şi ţelul preoţiei şi instrumentul slab care este, ca om, preotul, trebuie să constituie imboldul, biciul care să lovească, uneori usturător şi sângerând, în inima de om a preotului, pentru a-l ţine continuu treaz, cu ochii şi cu gândul la sfinţenia, la măreţia, la răspunderea slujirii lui [...]

Aceasta este situaţia şi aceasta-i datoria preotului. Luat dintre noi, unul ca noi, tras în jos de legea gravităţii pământului, el trebuie totuşi să năzuiască şi să izbutească să se ridice deasupra noastră, să ne întreacă pe toţi, să ne îndrepte şi să ne conducă pe noi, să ne cheme după el, să ne înalţe cu el. Deşi legat ca noi toţi de condiţiile vieţii pământeşti, deşi trăind între noi, el trebuie să tindă a se elibera moral de condiţiile vieţii noastre vulgare, a se ridica deasupra nivelului comun, a trăi sufleteşte în atmosfera şi în condiţiile vieţii morale evanghelice, a se îmbunătăţi şi desăvârşi.

Slujirea şi vieţuirea lui se realizează într-un climat moral deosebit de cel al vieţii comune. El stă sufleteşte la o altitudine superioară celei lumeşti. El nu trăieşte doar cu pâine şi pentru pâine, cu trupul şi pentru trup; el trăieşte şi cu cuvântul lui Dumnezeu şi pentru cuvântul lui Dumnezeu, trăieşte ideal, în regiunea înaltă a spiritului, trăieşte viaţa şi misiunea harului divin, trăieşte transformarea omului în slujitor al lui Dumnezeu, trăieşte purificarea şi sfinţirea vieţii lui de om, trăieşte ridicarea păcătosului, care este el ca om, la înălţimea purtătorului de Duh Sfânt, care este el ca preot. [...] El nu trăieşte viaţa unui om din vremea noastră, care se bucură de ea ca de o clipă; el trăieşte viaţa unui apostol, trimis de Iisus Hristos încă de acum două mii de ani, ca să înveţe lumea, să o îndrepte, să o lumineze, să o mântuiască.

La capătul neştiut al vremii, el este aşteptat de Iisus Hristos, asistat de Sfinţii Apostoli, cei care au hirotonisit pe primii preoţi, cu roadele ostenelilor sale, cu cei învăţaţi, botezaţi, îndreptaţi, ridicaţi, ajutaţi, mângâiaţi, sfinţiţi, mântuiţi de el; cu oile cele rătăcite aflate, cu drahmele cele pierdute găsite, cu talanţii harului înmulţiţi, făcuţi câştig şi bucurie pentru cauza şi împărăţia lui Dumnezeu. El este dator lui Dumnezeu nu numai cu viaţa, cu mintea, cu sănătatea, cu credinţa, cu toate puterile sale fizice şi sufleteşti, ca oricare dintre noi, ci şi cu talanţii harului pe care l-a primit. Acest har dumnezeiesc preţuieşte mai mult decât toate darurile şi bunurile lui persoanle. Acest har transcendent îl covârşeşte, îl depăşeşte, îl înalţă în valoare şi importanţă cu mult peste ceilalţi oameni, dar îl ridică totodată în răspundere mai presus de toţi muritorii. [...]

Aşa cum slujirea lui este sfântă şi cu mult mai mare decât a noastră, păcatele lui sunt mai mari şi osânda lui mai grea decât a noastră. El răspunde nu numai de păcatele sale, ci şi de păcatele noastre. Povara păcatelor lui creşte cu povara păcatelor noastre. Şi dacă uneori credincioşii pot scuza neştiinţa, indiferenţa sau chiar necredinţa lor cu păcatele preotului, preotul nu va putea justifica niciodată păcatele sale cu cele ale credincioşilor săi. El nu poate beneficia, în această privinţă, de circumstanţe atenuante.

Că cerinţele sfântului său oficiu sunt mai mari decât puterile omului, că nu este cu putinţă nimănui să corespundă întru totul acestor cerinţe, este ştiut de Biserică dintru început. Spre deosebire de rigorişti şi de pretinşii iluminaţi, care au condiţionat efectul

☞

tainelor de vrednicia personală a slujitorului. Biserica a recunoscut valide actele lui sacramentale, a căror putere nu o face vrednicia omului, ci harul cu care este investit ca slujitor al lui Dumnezeu şi care este valabil prin natura şi prin calitatea lui dumnezeiască, nu prin natura şi prin calitatea omului. Împotriva montaniştilor, a donatiştilor, a novaţienilor, a tuturor celor care s-au socotit «curaţi» (cathari), ca şi a protestanţilor şi a sectarismului nou, care au coborât efectul haric al acţiunii preoţeşti la nivelul moral al omului slujitor, Biserica Ortodoxă a întemeiat adevărul puterii proprii a tainei - celei din har, nu din om, - stabilind just poziţia preotului între sublimitatea slujirii lui sfinte şi condiţiile elementului său omenesc.

Scuteşte aceasta pe preot de răspunderea lui ca slujitor şi păstor de creştini? Poate fi aceasta o primă de încurajare pentru o viaţă liberă de răspundere morală? Se poate transforma preoţia într-o profesie exercitată formal, în orele de serviciu? Nicidecum. Dacă Biserica deosebeşte între om şi har, ea nu socoteşte anulat efectul harului pentru nevrednicia omului. Nici acoperită nevrednicia omului cu acţiunea harului, sau înlăturată răspunderea omului prin existenţa harului. Dimpotrivă, harul lucrează peste nevrednicia omului, iar nevrednicia omului rămâne răspunzătoare cu toată lucrarea harului, ba şi mai mult răspunzătoare tocmai pentru aceasta. Harul nu acordă imunitate; din contră, măreşte responsabilitatea preotului, ca pe a unui datornic cu mulţi talanţi.

Răspunderea pe care o avem fiecare înaintea şi a oamenilor şi a lui Dumnezeu este înzecită şi însutită pentru preot. Dacă fiecare din noi, îndeplinind o slujbă omenească, este răspunzător legal şi moral în faţa statului, a societăţii, a instituţiei, a corpului din care face parte, cu atât mai mult este răspunzător preotul, în cer şi pe pământ, pentru slujirea lui cu caracter şi scop dumnezeiesc. Comparând, ca mai potrivită omeneşte, situaţia lui cu cea a unui părinte faţă de copiii săi, pe care are datoria de a-i creşte în frica lui Dumnezeu şi în respectul principiilor morale, nu numai cu sfatul şi învăţătura, ci şi cu exemplul său, preotul, care este părintele şi educatorul turmei sale, al fiilor săi duhovniceşti, le este dator nu numai cu învăţătura sa de bine, ci şi cu exemplul celor învăţate, cu pilda tuturor virtuţilor şi faptelor bune.

Asupra acestui păcat stă o osândă cum nu se poate mai aspră. Când Mântuitorul a biciuit ipocrizia fariseilor, care erau morminte văruite şi vase curăţite pe dinafară, osândea păcate care-i priveau mai mult pe ei înşişi; dar când a osândit pe cei care smintesc pe cei mai mici, cum ar fi copiii - şi în această situaţie de copii se găsesc toţi credincioşii faţă de preot ca părinte -, asupra lor Mântuitorul a pus o pedeapsă care trebuie să cutremure pe preot ca un blestem dumnezeiesc: «Iar celui ce va sminti pe unul din aceşti mai mici, care cred în mine, mai de folos i-ar fi să-şi atârne o piatră de moară de gât şi să fie aruncat în adâncul mării. Vai lumii din pricina sminteliior!... Vai de omul acela prin care vine sminteala!» (*Matei* 18,6-7).

Când acest om este preotul, păcatul lui este mai mare decât o asemenea sminteală: este ucidere morală a copiilor lui, îndemn la păcat, îmbrâncirea lor în gheena. Cuvintele Mântuitorului despre sminteala celor mici ar trebui să stea continuu în mintea preotului, ca un teribil *memento*. Nici faptul că un preot n-ar scandaliza pe păstoriţii săi prin rea purtare cunoscută nu-l scuteşte de răspundere şi de osândă, dacă el nu-i edifică prin exemplul personal. A nu scandaliza pe alţii nu este tot ce se cere preotului; el trebuie să zidească, să mişte pe alţii, să-i îndemne cu pilda sa. Evanghelia nu este teorie religioasă-morală; este *viaţă*: e ceva ce trebuie nu doar ştiut, ci *trăit*, înfăptuit. Mai mult decât orice religie, creştinismul este şi o concepţie despre viaţă, o viaţă nouă, o realizare morală, e o religie care nu doar se învaţă, ci se şi trăieşte moral. Dacă preotul nu-l arată realizabil cu viaţa lui, lumea nu-l poate crede vrednic sau posibil de realizat. Propovăduit lumii vechi, creştinismul n-a impresionat doar prin frumuseţea şi adevărul învăţăturii lui, ci şi prin trăirea lui de către creştini. Păgânii ajungeau la înţelegerea şi la preţuirea Evangheliei nu atât pe cale de lectură, cât pe cale de privire şi admirare a vieţii creştinilor. Cuvintele Mântuitorului despre iubire erau sublime; păgânii nu ziceau totuşi aceasta, ci exclamau cu mirare: «Vedeţi cât de mult se iubesc ei (creştinii)!» (Tertulian, *Apologetic* 39,7). Dragostea creştinilor ilustra şi demonstra concret Evanghelia, o impunea respectului păgânilor. Viaţa lor era Evanghelia împlinită, principii făcute fapte, *realitate morală*.

Aşa va fi totdeauna. *Exempla trahunt.* Cuvintele pot să placă, dar exemplele conving şi atrag. Cel care învaţă pe alţii ceea ce el nu face, acela nu zideşte, ci distruge, dezminte, discreditează. Mântuitorul a avut cuvinte de iertare, de preţuire, de afecţiune faţă de păcătoşii îndreptaţi, dar a rostit grele cuvinte *de osândă* contra categoriei cele mai criticate pentru nesinceritatea, duplicitatea şi inconsecvenţa ei: pentru făţărnicia celor care legau pe alţii cu datorii morale grele, iar ei strecurau ţânţarul şi înghiţeau cămila!

Preotul este pus anume pildă celorlalţi. A-i învăţa doar, nu este totul şi nu este lucrul cel mai greu. Evanghelia o pot citi azi mulţi şi fără preot. A-i îndupleca să şi urmeze Evanghelia, iată ceea ce trebuie să se silească şi să reuşească a face preotul. Pentru acesta nu ajunge cuvântul. Dacă preotul, ca orice moralist şi pedagog, nu convinge şi nu învaţă prin fapte, el sminteşte, risipeşte, distruge, spre osânda sa şi spre nefericirea păstoriţilor săi. [...]

Preotul trebuie să ştie totdeauna, oriunde s-ar găsi şi cu oricâtă toleranţă de ocazie i s-ar îngădui ceva, că el nu se poate purta, manifesta, bucura, supăra, distra, folosi ca alţii; nu poate vorbi şi face ceva decât ca un preot. El trebuie să fie aşa cum trebuie să fie. Preotul nu poate trăi şi sluji cu mască, sau travestit ca un actor. La el căutăm nu artă, ci adevăr, iar adevărul se slujeşte cu faţă curată, cu sinceritate şi cu naturaleţe. Dumnezeu nu poate fi mulţumit sau amăgit cu aparenţe, cu forme, cu surogate. El cunoaşte, suportă şi iartă slăbiciunile noastre, dar nu îngăduie prefăcătoria, subterfugiul, înşelăciunea, nici când vrem să ne înşelăm pe noi înşine. El vrea slujbă adevărată, vrea om adevărat în slujbă adevărată, vrea omul potrivit cu slujirea, îl vrea identificat cu ea.

Aceasta impune preotului un continuu examen de conştiinţă. Prin el, ca slujitor şi împuternicit al lui Dumnezeu, se slăveşte sau se defaimă Dumnezeu; Îl cunosc oamenii prin el, sau Îl tăgăduiesc din cauza lui. Prin cuvintele şi prin purtarea lui, el angajează pe Dumnezeu, ca unul care vorbeşte şi lucrează în numele Lui. Dacă preotul, prin purtarea sa, se împotriveşte voii lui Dumnezeu şi dezminte cuvântul Lui, lumea va face cu atât mai uşor acelaşi lucru. Răul se imită mai uşor decât binele. [...]

Preotul este apostol, care nu se mulţumeşte cu forme, cu jumătăţi de măsură, nu caută lauda lumii, nu caută la ale sale, nu se îngâmfă pentru lucrul său, ci se smereşte şi se străduieşte să-l sporească şi să-l facă mai bun. Lauda şi câştigul lui sunt mântuirea sa şi a credincioşilor săi. Un preot în întrecere cu lumea pentru bunuri şi plăceri lumeşti, în atitudine de om cu pântecele plin, cu vanitatea satisfăcută, cu socotelile pământeşti bine încheiate, slujitor închipuit, superficial, uneori pedant şi provocator prin lipsa sa de modestie, - iată cum *nu* trebuie să fie preotul. [...]

Preotul este un om ca noi toţi, şi totuşi deosebit de noi toţi. El este covârşit de slujba sa, înălţat şi smerit de ea în acelaşi timp, obligat la multă răbdare, la tact, la prudenţă, la înfrânare, la devotament, la spirit de sacrificiu. El este - am zis - *un creştin model*. El crede cu credinţă tare, el iubeşte cu dragoste întreagă, el se îndestulează cu cumpătare, el se mulţumeşte sufleteşte, el trăieşte ca un «om duhovnicesc», după cuvântul apostolului. Mâhnit, el nu poate da curs mâniei; lovit, el nu se răzbună; jignit, el nu insultă; când trebuie să se supere, el se supără cel din urmă şi cel mai puţin; el nu poate rosti cuvinte ordinare, vulgare, înjurături, ocări, ameninţări, nimic din ceea ce spurcă şi compromite pe creştini şi pe el ca slujitor al Domnului. El trebuie să întreacă în răbdare, înţelepciune şi delicateţe pe toţi oamenii. El este omul şi vasul lui Dumnezeu; e un om selecţionat. Şi cu el, familia lui este o primă realizare a comunităţii creştine, a Evangheliei pe care o propovăduieşte, o familie selecţionată, părtaşă la meritul şi la răspunderea preotului ca slujitor al lui Dumnezeu. [...]

Preotul ortodox nu este obligat la asceză, la mortificare, la recluziune; el se bucură de drepturile sale fireşti ca orice om, dar cu o măsură, cu o bunăcuviinţă, un spirit moral, un simţ al răspunderii, pe care nu le au în acelaşi grad ceilalţi oameni. Mulţumirea şi satisfacţia lui trebuie să fie totdeauna de altă calitate decât cea a omului comun, să fie justificată moral.

Pentru ceea ce sacrifică din bunurile, plăcerile şi interesele lumeşti, preotul are în schimb bucurii şi câştig cu mult superioare lor, pe cele sufleteşti. Nu există mulţumire mai mare decât cea sufletească, nu există plăcere echivalentă cu cea duhovnicească. Pe aceasta nimeni n-o are mai mult decât preotul; şi o are anume pentru binele făcut sub orice formă altora. [...]

Preotul nu trebuie să-şi măsoare şi să-şi cântărească nici drepturile, nici datoriile cu cele ale lumii. Acesta este de altfel un principiu valabil pentru toţi creştinii, cu atât mai mult însă pentru el, ca păstorul şi modelul lor, care trebuie să-i mântuiască.

Între a putea face orice altceva şi între a mântui pe oameni, mai mare faptă şi mulţumire este, în ordinea sufletească, cea din urmă. Aceasta ridică slujba şi cinstea preotului cu mult peste toate celelalte: o ridică în grijă, în greutăţi, în durere, în luptă sufletească, dar şi în mulţumire şi câştig moral. Or, dacă toţi preoţii ar primi şi ar realiza misiunea lor din latura aceasta a bunurilor ei duhovniceşti şi a mulţumirii sufleteşti, atunci ar pune în servirea ei o sfântă şi nobilă pasiune, care ar face din ei eroi morali, eroii spiritului creştin, cinstiţi şi respectaţi mai mult decât toţi ceilalţi oameni.

Cu cât mai grea este situaţia lor morală pentru nereuşita slujirii, pentru ratarea misiunii lor sacre, când răspunderea lor poate fi încărcată cu pierderi ireparabile în corpul Bisericii! Preotul trebuie să fie plin de simţul şi grija răspunderii. În sufletul lui trebuie să găsească ecou, azil şi remediu, toate nevoile, toate grijile, toate păsurile, toate dorinţele cele bune şi lipsurile păstoriţilor lui. Mai mult decât părintele, modelul şi cârmaciul lor, el trebuie să fie totodată *semenul* şi *fratele* lor cel mai apropiat: *primul* semen şi frate al fiecăruia.

Preotul trebuie să sufere cu orice suferind, cu orice neputincios; să pătimească împreună cu toţi cei care pătimesc; să simtă durere, grijă, apăsare pentru orice păcătos, pentru orice vicios, pentru orice rătăcit, pentru orice ''fiu risipitor''. Preotul trebuie să cunoască dramele, tragediile vieţii familiale, să fie în casa, în gândurile, în sufletul fiecărui credincios pe care un necaz, o nenorocire, o pierdere, o deziluzie, o boală, un accident al vieţii îl încearcă, îl demoralizează, îl covârşeşte, îl biruie. Pe preot trebuie să-l doară orice moarte prematură, avortul, concubinajul, orice cămin distrus, orice apostazie, orice ceartă, orice scandal moral, orice rătăcire sau nenorocire a păstoriţilor săi. Sufletul lui trebuie să fie de o sensibilitate excepţională, de o receptivitate neobişnuită, să vibreze uşor, cu afecţiune, cu înţelegere, cu sentimentul împreună suferinţei cu toţi fiii săi sufleteşti. Păcatele şi suferinţele lor trebuie să tulbure liniştea lui, să nu-i dea pace până ce nu-şi face datoria de păstor şi părinte al lor şi de slujitor al lui Dumnezeu, care-i vrea ajutaţi şi mântuiţi. Aspectele morale hidoase, respingătoare, care repugnă omului comun, ca nişte răni infecte, trebuie să formeze obiectul preocupării lui creştine pastorale. Acolo unde altul simte scârbă, nepăsare sau revoltă, preotul trebuie să simtă interes moral, compasiune, răspundere.

El va da seama înaintea lui Dumnezeu pentru fiecare păstorit, pentru fiecare suflet. El se va mântui sau se va pierde cu credincioşii săi: prin ceea ce a făcut sau n-a făcut pentru mântuirea lor. El nu se poate mântui de unul singur. El nu este în Biserică un număr, ca un credincios; el este capul unei comunităţi, conducătorul, îndrumătorul altora, al multora, al familiei, al turmei lui duhovniceşti. El trăieşte şi slujeşte nu pentru sine doar, ci pentru ea. Prin ea se îndreptăţeşte înaintea lui Dumnezeu. Credincioşii lui sunt martorii lui: sunt apărătorii sau acuzatorii lui la tribunalul ceresc. Prin ei va răspunde preotul la întrebarea cea mare a lui Iisus Hristos: Ce ai făcut cu fraţii Mei cei mici, cu mădularele trupului Meu? Ce ai făcut din Biserica Mea şi a ta? Unde sunt cei pe care ţi i-am încredinţat spre învăţare, îndreptare şi mântuire, din Evanghelia Mea, prin cuvântul şi prin pilda ta? Ce au devenit credincioşii Mei? Ce ai făcut cu harul Meu? Unde sunt talanţii pe care ţi i-am încredinţat? Fericirea sau nefericirea preotului stă în răspunsul pe care îl va putea da lui Hristos. Iată ceea ce nici un preot nu trebuie să uite niciodată!

El este crainicul, mesagerul, interpretul, «omul lui Dumnezeu» între credincioşi. El este apostolul, el este chipul creştinului, el este «lumina lumii» şi «sarea pământului». El ştie mai mult decât noi toţi, el simte mai mult decât noi toţi, el poate mai mult decât noi toţi, el face ceea ce nu putem face noi toţi: liturghiseşte împreună cu îngerii înaintea lui Dumnezeu şi ne înduhovniceşte pe noi spre mântuire, în numele, din harul şi cu puterea lui Dumnezeu.

Spune încredinţat acestea un dascăl de Teologie, ostenitor cu învăţătura pentru luminarea multor preoţi, ce, cu respectul necondiţionat pe care-l poartă preoţiei şi cu smerenia cuvenită credinciosului mirean, se recunoaşte mai mic în slujba sa de cinste decât cel mai umil preot dintre studenţii săi, care ca slujitor al lui Hristos, undeva într-un colţ de ţară, a mântuit sau va mântui un suflet.

Teodor M. POPESCU

ARGUMENTUL MATEMATIC AL EXISTENŢEI LUI DUMNEZEU

1. Acest articol constă în găsirea unui argument matematic (o "icoană" matematică) a lui Dumnezeu şi descrierea atributelor sale matematice. Coincidenţa cu atributele lui Dumnezeu din *Dogmatica* Sf. Ioan Damaschin (coincidenţa e expusă pe scurt în ultimul capitol al părţii a doua) constituie argumentul matematic al existenţei lui Dumnezeu.

2. Articolul este de fapt o nouă cale în teologia fundamentală, cea matematică.

3. O expunere mai amănunţită a coincidenţei cu alte adevăruri ale credinţei ortodoxe e făcută în partea a treia a articolului.

Partea întâi. Axiome si definitii generale

1. Axioma A. Dacă poate fi dată definiţia analitică de mulţime unui obiect real, acest obiect va fi o mulţime reală.

Note: 1. Presupunem existenţa unui observator extern (vezi axioma B) pentru a da definiţia analitică de mulţime unui obiect real. Prin aceasta presupunem posibilitatea cunoaşterii experimentale. Prin definiţia 1 (v. mai jos) presupunem posibilitatea cunoaşterii teoretice.

2. Modelul matematic pentru obiectele reale este mulţimea.

2. Axioma A_1. În orice există o relaţie de ordine şi orice există într-o relaţie de ordine.

3. Definiţia 1. Numim mulţime reală o mulţime definită într-o metrică oarecare. Mulţimea tuturor mulţimilor (paradoxul lui Cantor poate fi evitat cu ajutorul spaţiului)[1] care e definită într-o metrică oarecare va fi denumită realitate.

Notă: Această definiţie e bazată pe cea mai generală proprietate a obiectelor reale: metrica.

4. Axioma B. Un observator extern poate determina proprietăţile unui obiect real. Mulţimea expresiilor proprietăţilor va fi denumită vector propoziţional (care e de fapt o definiţie analitică).

5. Axioma C. Dacă există o realitate, atunci există o complementară nevidă a acestei mulţimi (a doua realitate care e definită în altă metrică). Există o complementară nevidă a mulţimii universale (paradoxul lui Cantor e Russel evitat cu ajutorul spaţiului). Această realitate, cea absolută (Dumnezeu) este non-mulţime.

Notă: Presupunem că axioma C poate fi aplicată când poate fi constituit un ansamblu omogen compus dintr-una sau mai multe realităţi. Există o complementară nevidă acestui ansamblu.

6. Definiţia 2. Complementara nevidă a mulţimii universale -operatorul - va fi denumită "relaţie de opoziţie" şi va fi notată cu simbolul: +. Acest simbol se citeşte: mulţimea universală este în relaţie de opoziţie cu non-mulţimea. Această complementară defineşte non-mulţimea şi nu o mulţime.

7. Axioma D. Timpul pe baza legii lui Shannon (J.L.Rigal. Timpul şi gândirea fizică contemporană. Buc. 1972. p. 148):

i = cantitate de informaţie
i = k / t (1A)
k = constantă
t = interval de timp

va fi considerat izomorf cu cantitatea de informaţie.

8. Axioma E. Timpul pentru evenimentele posibile fiind virtual, va fi considerat a fi imaginar, iar pentru evenimentele reale drept real. Prin urmare, timpul (şi cantitatea de informaţie) e definită în plan complex.

9. Definiţia 3. Numim obiect material un obiect ce posedă masă (şi proprietăţi materiale) şi este definit în metrica:

$$ds^2 = c^2dt^2 - dx^2 - dy^2 - dz^2 \quad (2A)$$

ds - element infinitesimal de spaţiu-timp
c - viteza luminii
dx, dy, dz - coordonate de spaţiu
dt - interval infinitesimal de timp.

10. Definiţia 4. Numim imaterial informaţional obiectul ce nu posedă masă (proprietăţi materiale) şi este definit în metrica:

$$ds = /c_1dt + ic_2dt/ \quad (3A)$$

ds - valoare infinitesimală complexă de cantitate de informaţie
c_1, c_2 - coeficient având dimensiunea constantei lui Shannon (k în relaţia 1A: pentru fiinţe spirituale c1 şi c2 reprezintă cantitatea de informaţie gândită în unitatea de timp).

$i = \sqrt{-1}$

dt - interval infinitesimal de timp.

Note: 1. Metrica este distanţa dintre două elemente într-un spaţiu; presupunem un spaţiu informaţional, distanţa - drept cantitate de informaţie schimbată - fiind o cantitate de informaţie.

2. Cantitatea de informaţie imaginară reprezintă conţinutul gândului.

3. Gândirea e un proces în plan complex. Un gând despre un eveniment fiind virtual (adică gândul e diferit de eveniment) este o cantitate de informaţie imaginară. Dar în acelaşi timp, gândul e un eveniment real. Va fi reprezentat în plan complex.

4. Cantitatea de informaţie schimbată între două elemente este cantitatea de informaţie reală. Cantitatea de informaţie gândită e un număr complex.

5. Cantitatea de informaţie schimbată (distanţa între două elemente) este cantitatea de informaţie produsă de unul din aceste elemente.

6. Legea lui Shannon (3A) este: $S = /c_1 + ic_2/t$. Însă trebuie să avem: $/c_1 + ic_2/ = k$ - constantă. Legea lui Shannon:

$$S = kt;\ c_1 + ic_2 = k(\cos\tau + i\sin\tau).$$

Cantitatea de informaţie: $S = kt$.

11. Definiţia 5. Numim obiect spiritual domeniul obţinut prin transformarea conformă pe un cerc, a semiplanului din dreapta axei imaginare.

$$S = a\frac{s-a}{s+a} \quad (4A) \quad (s = kte^{i\tau}).$$

Note. 1. Spiritul e creaţie a lui Dumnezeu (condiţiile matematice pentru transformările conforme) - Dumnezeu nu are început şi sfârşit în timp (teorema 10A): - timpul e instantaneu, e infinit în Dumnezeu (teorema 15A).

2. Semiplanul s reprezintă posibilitatea reprezentării tuturor cantităţilor de informaţie (gânduri) de la începutul fiinţei spirituale la infinit.

3. Motivele introducerii transformării conforme sunt:

- e necesară o entitate fără sfârşit în timp, astfel încât să fie posibilă reuniunea modulă (vezi teorema 4B - partea a doua) între Dumnezeu şi lumea spirituală (o complementară nevidă a realităţii materiale). În acest mod axioma C este satisfăcută;

- semiplanul s este infinit. Obiectul spiritual trebuie să fie finit, numai în acest mod e posibilă o mulţime de fiinţe spirituale într-un spaţiu.

4. Altă condiţie este următoarea: produsul "kt" din axa reală sau imaginară este infinit. Pentru valori finite ale coeficienţilor c_1 şi c_2 timpul (viitorul) este infinit. Dar timpul în viaţa spiritului trebuie să fie de asemenea instantaneu infinit de la o valoare finită şi nedeterminată (pentru noi) de timp tk pentru o descriere completă a timpului (suficienţa timpului) şi a obiectului spiritual. Momentul tk este sfârşitul erei noastre şi începutul unei ere eterne.

Partea a doua. Teoria Realităţii Absolute

Premisa iniţială este următoarea (definiţia 1): Realitatea Absolută este non-mulţime şi este în relaţie de opoziţie cu M (mulţime universală compusă din realitatea materială şi lumea spirituală R**). Simbolul pentru realitatea absolută: M*.

Capitolul 1. Teoria generală

Definiţia 1. Numim realitate absolută entitatea în relaţie de opoziţie cu M: M + M* (1B) (aceasta este definiţia non-mulţimii).

Teorema 1. M* nu poate fi mulţime.

Demonstraţie: Dacă M* ar fi mulţime sau considerată a fi mulţime, M* ar aparţine lui M. Aceasta contrazice definiţia 1.

Teorema 2. M* nu poate fi element al unei mulţimi reale.

Demonstraţie: Dacă M* ar fi element al unei mulţimi reale, M* ar aparţine lui M. Aceasta contrazice definiţia 1.

Teorema 3. M nu poate fi sesizat şi definit de către un observator extern.

Demonstraţie: Dacă M* ar fi sesizat în termenii axiomelor A şi B, M* ar fi definit de către un observator extern drept Mulţime. Aceasta contrazice teorema 1.

Notă: Putem infera asupra modelului matematic, non-mulţimea. Sesizăm numai modelul matematic, adică sesizăm parţial M*. Punctul de vedere în demonstraţia teoremei 10E.

Teorema 4. Nu poate fi pus între M* şi o mulţime semnul operării între mulţimi ca incluziune, reuniune ş.a.m.d.

Demonstraţie: Dacă operăm cu un astfel de operator, vom obţine definiţia unei mulţimi în care M* e un element. Aceasta contrazice teorema 2.

Teorema 4A. Relaţiile în care M* e un termen sunt diferite de relaţiile din teoria mulţimilor. Aceste relaţii vor fi denumite relaţii modale.

Demonstraţie: Dacă relaţiile ar fi identice cu cele din teoria mulţimilor am obţine o mulţime conţinând M* drept element. Aceasta contrazice teorema 2.

Teorema 4B. Orice fiinţă spirituală care este definită în spaţiu ideal, e iniţial în reuniune modală cu M*.

Demonstraţie: Ansamblul compus din M* şi o mulţime nu e un ansamblu omogen (Teorema 16).

2. Pentru a fi posibil de aplicat axioma C, ansamblul compus din fiinţe spirituale şi M* trebuie constituit pe baza similitudinii proprietăţilor matematice (pentru a fi un ansamblu omogen).

3. M* este definit în metrica 3A (teorema 13). O fiinţă spirituală e definită de asemenea în metrica (3A) (definiţia 5).

4. M* nu are sfârşit în timp (teorema 10A). O fiinţă spirituală nu are sfârşit în timp (definiţia 5).

5. Timpul inclus în M* e instantaneu infinit (teorema 15A). Timpul inclus în definirea obiectului spiritual este, de asemenea, instantaneu infinit (definiţia 5).

6. Spaţiul de definire analitică a unei fiinţe spirituale e spaţiul ideal (informaţional).

7. M* e entitate neschimbătoare (teorema 10C). O fiinţă spirituală trebuie să fie neschimbătoare de asemenea, adică nu trebuie să treacă de la o relaţie de ordine la alta. Prin urmare, ordinea spirit-trup e continuă în timp, nu există moarte fizică în reuniunea modală.

8. Pe baza similitudinii proprietăţilor (punctele 3, 4, 5, 6, 7) putem da următoarea definiţie analitică ansamblului compus din R** şi M*.

$x \in$ lui R** sau $x \in$ lui M* x - o fiinţă spirituală

- Dar aceasta e definirea reuniunii, potrivit teoremei 4 reuniunea e imposibilă.

- Definiţia analitică existând, potrivit teoremei 4A această definiţie va defini reuniunea modală între M* şi R**.

9. Păstrarea de către fiinţele spirituale a ordinii M -fiinţă spirituală e o condiţie pentru reuniune modală continuă.

Teorema 5. Există o singură non-mulţime.

Demonstraţie: Dacă ar exista mai multe non-mulţimi, această mulţime de non-mulţimi ar aparţine lui M. Aceasta contrazice definiţia 1.

Teorema 6. M* nu are părţi (elemente).

Demonstraţie: Dacă M* ar avea Părţi, ar fi posibil de constituit mulţimea părţilor.

2. Din această mulţime un element e M. Aceasta contrazice teorema 2.

Teorema 6A. Nu poate fi pusă o corespondenţă biunivocă între M* şi o mulţime.

Demonstraţie: O corespondenţă biunivocă e o relaţie între elementele mulţimii şi elementele lui M*. M* neavând elemente, corespondenţa e imposibilă.

Consecinţă. Anihilarea informaţiei rele din fiinţa umană (iertarea păcatelor) este o corespondenţă biunivocă între M* şi o mulţime: elementele fiinţei umane având informaţie rea sunt puse în corespondenţă biunivocă cu M* care nu are informaţie rea. Prin acţiunea "def" (teorema 18) elementele fiinţei umane (spirit şi trup) devin identice cu M*: ele nu mai au informaţie rea. Acest proces este imposibil, potrivit teoremei 6A. Din acest motiv, prezenţa Domnului Nostru Iisus Hristos ca Dumnezeu şi om este o necesitate matematică pentru a fi posibilă iertarea păcatelor.

Capitolul 2. Proprietăţi ale lui M*

În acest capitol vor fi tratate o parte a proprietăţilor lui M* ce sunt consecinţă a absenţei părţii vide a lui M*.

Teorema 7. M* nu are o parte vidă.

Demonstraţie: Dacă M* ar avea parte vidă acest fapt ar contrazice teorema 6.

2. Dacă M* ar avea numai parte vidă, complementarea mulţimii vide este M* ca mulţime. Aceasta contrazice teorema 1.

Teorema 8. M* nu are proprietăţi contradictorii.

Demonstraţie: Dacă ar fi proprietăţi false sau contradictorii în definirea lui M*, aceste proprietăţi ar defini mulţimea vidă. Acest fapt contrazice teorema 7.

Notă: M* neavând elemente, dacă ar exista contradicţii în El, M* ar fi identic cu mulţimea vidă.

Teorema 9. Nu poate exista o suprafaţă închisă, care ar limita M*.

Demonstraţie: Dacă ar fi posibil de limitat M*, este posibil de definit mulţimea vidă astfel: M* care există în afara limitei. Aceasta contrazice teorema 7.

Teorema 10A. Nu există o perioadă de timp în care M* nu există (presupunem existenţa timpului infinit).

Demonstraţie: Dacă există o perioadă în care M* nu există e posibil de definit mulţimea vidă: partea lui M* care există în acea perioadă. Aceasta contrazice teorema 7.

Teorema 10B. M* este imobil.

Demonstraţie: Dacă M* ar fi mobil referitor la un sistem de coordonate, ar fi posibil de limitat M*. Aceasta contrazice teorema 9.

2. Dacă M* ar fi mobil referitor la părţile interne, M* ar avea părţi. Aceasta contrazice teorema 6.

Teorema 10C. M* păstrează proprietăţile sale invariabil în timp (M* e entitate neschimbătoare, imuabilă).

Demonstraţie: Dacă M* are proprietăţi variabile în timp, atunci:

- Să considerăm perioada t_0 când M* are proprietatea p_0 şi peioada t_1 când proprietatea p_0 este absentă.

- Putem defini mulţimea vidă: M* având proprietatea p_0 în perioada t_1.

Teorema 10D. M* este adevăr etern (ca proprietăţi).

Demonstraţie: M* neavând proprietăţi false şi fiind etern, este un adevăr etern.

Teorema 10E. M* este complet definibil de către sine.

☞

Demonstrație: Un observator extern poate sesiza parțial (nota la teorema 3) M* prin inferență.

2. Dacă observatorul extern ar fi M* nu ar exista antinomia total-parțial (teorema 8). Prin urmare M* poate să se definească total prin inferență.

3. Pentru că M nu are proprietăți contradictorii. El este total (analitic, cauzal etc.) definibil de către sine, neexistând antinomia parțial-total.

Teorema 10F. Orice entitate diferită de M* este numai parțial definibilă de către sine. Notă: O entitate diferită de M* nu își poate defini cauzal partea vidă, adică nu poate defini o proprietate falsă sau contradictorie care să nu-i aparțină.

Demonstrație: Dacă o entitate diferită de M* ar fi complet definibilă de către sine, atunci această entitate nu ar avea proprietăți contradictorii. Aceasta implică:

- entitatea nu are părți;
- entitatea nu are parte vidă;
- entitatea este non-mulțime.

Ultima propoziție contrazice teorema 5.

Teorema 10G. Orice entitate diferită de M* este complet definibilă de către M*.

Demonstrație: Orice entitate diferită de M* fiind în existență și nefiind capabilă să fie complet demonstrabilă de către sine, e definibilă complet de M*.

Note: 1. Cauzele unei entități diferite de M* vor fi denumite cauze *aparente* și cauzele definite de M* cauze *eficiente*. Cauzele aparente sunt necesare, dar nu și suficiente (teorema 10F).

2. Prin urmare, M* este antecedentul lui M și cauza acestuia. Cauzele aparente sunt definite de asemenea, de către M* (definirea de către M este totală, nu există antinomia total-parțial).

Capitolul 3. Natura lui M*

În acest capitol se va arăta în care dintre cele două metrici (2A sau 3A) este definit M*.

Teorema 11. A. Proprietățile ca infinit ale lui M* diferă de infinitul matematic.

B. Toate proprietățile cantitative ale lui M* au caracterul infinitului diferit de cel matematic.

Demonstrație: Vom începe cu punctul B. M neavând proprietăți contradictorii, toate proprietățile vor avea același caracter.

A. Să considerăm un spațiu infinit pe de o parte și M* pe de altă parte.

2. Potrivit teoremei 9 M este infinit, de asemenea.

3. Pentru a face o comparație între cele două entități infinite, vom considera definiția infinitului matematic:

a) o mulțime (spațiul e o mulțime de puncte) este infinită când este echipolentă cu una din părțile sale;

b) M* neavând părți, nu poate fi definit astfel.

4. Prin urmare, M* fiind infinit și nefiind capabil să fie definit ca infinit matematic, acest tip de infinit va fi denumit infinit indefinibil.

Teorema 12. Proprietățile cu infinit și non-mulțime ale lui M* permit inferența asupra caracterului lui M*.

Demonstrație: Există o singură non-mulțime care este infinit indefinibil. Aceasta permite inferența asupra naturii lui M*.

Teorema 13. M* are un caracter imaterial. Este definit în metrica 3A.

Demonstrație: Numai metrica 3A permite - prin substituirea coeficienților c1 și c2 cu infinitul indefinibil, să se obțină infinitul indefinibil.

Note:

1. M* este o entitate neschimbătoare, adică trebuie să fie infinit indefinibil, de asemenea, pentru valori infinitesimale ale timpului.

2. M* fiind definit în metrica 3A, toate proprietățile vor avea caracterul informației, adică M* este entitate imaterială.

Teorema 14. Un observator extern nu poate sesiza infinitul indefinibil.

Demonstrație: Dacă un observator extern ar sesiza infinitul indefinibil, M* ar putea fi sesizat. Aceasta contrazice teorema 3.

Teorema 15. Vectorul propozițional (aici vectorul propozițional este mulțimea tuturor proprietăților lui M*) al lui M* (definit de către M* - teorema 10E) e instantaneu.

Demonstrație: dacă vectorul propozițional al lui M* n-ar fi instantaneu, ar fi evolutiv sau periodic. Aceasta contrazice teorema 10C.

Teorema 15A. Timpul e instantaneu infinit în M*.

Demonstrație: 1. Potrivit teoremei 15 vectorul propozițional al lui M* e instantaneu.

2. Potrivit teoremei 10A nu există perioadă de timp în care M* să nu existe.

3. Prin urmare, instantaneu nu există perioadă de timp în care M* să nu existe, adică timpul e instantaneu infinit în M*.

Note: 1. Prin urmare, M* e deasupra eternității (eternitate -sistemul complet de axe ale timpului).

2. Drept consecință, cunoașterea tuturor evenimentelor viitoare în spațiu și timp.

Capitolul 4. Relații între M* și M

Aceste relații au un caracter modal. Va fi folosită axioma A1. Tranzitivitatea relației de ordine nu poate fi evidențiată, în relație fiind numai doi termeni (M* și M).

Teorema 16. Ansamblul compus din M și M (acest ansamblu va fi notat cu litera T și va fi denumit "totalitate") nu este nici mulțime nici non-mulțime.

Demonstrație: 1. Dacă T ar fi mulțime, ar conține M* ca element. Aceasta contrazice teorema 2.

2. Dacă T ar fi non-mulțime, ar avea elemente. Aceasta contrazice teorema 6.

Consecințe: 1. T nefiind un ansamblu omogen nu i se poate aplica axioma C. Prin urmare, matematic sunt posibile realitățile:

Dumnezeu - non-mulțimea M*
realitatea materială
lumea spirituală   mulțimea universală M

2. Definiția analitică a mulțimii universale:

M = {x/x este situat în spațiul material sau x este situat în spațiul informațional al lumii spirituale} x - entitate reală (obiect material sau ființă spirituală)

3. Definirea axiomatică a spațiului:

0
spațiul realității materiale   spațiul lumii spirituale
- ∞   Z   + ∞

Paradoxul lui Cantor-Russel e evitat prin această reprezentare.

Teorema 17. M* este în M și reciproc. M* și M sunt independente una față de alta.

Demonstrație: 1. Drept consecință a teoremei 9, M* este în M și M este în M*.

2. Potrivit definiției 1, M* și M sunt independente reciproc.

Teorema 18. O lege de bază în T este legea definirii lui T de către M*: M* "def" T (M "definește" T) (3B). Definirea e totală.

Notă: Acțiunea "def" este o consecință a teoremei 10E, 10F, 10G.

Demonstrație: Potrivit teoremelor 10E, 10F, 10G, definirea lui T este totală (deci și analitică, sintetică, cauzală).

Teorema 19. Orice entitate diferită de M* este în așa fel definită încât să aibă o cauzalitate proprie (cauzalitate aparentă). Această cauzalitate e posibilă datorită cauzalității eficiente.

Notă: Presupunem că relația de ordine în T este relația "def" (drept definire cauzală).

Demonstrație: Fiind o relație modală de ordine, relația "def" trebuie să fie reflexivă, antisimetrică.

2. Potrivit teoremei 10E acțiunea "def" este reflexivă referitor la definirea lui M* (definirea cauzală).

3. Reflexivitatea trebuie referită la M sau la orice entitate diferită de M* pe baza axiomei A1 (aceasta e cauzalitatea aparentă).

4. cauzalitatea aparentă nu poate da o definire completă (teorema 10F) și este definită prin cauzalitate efiientă (teorema 10G).

Teorema 20. Acțiunea exprimată prin relația "def" este instantanee.

Demonstrație: Potrivit teoremei 15 vectorul propozițional al lui M* este instantaneu; potrivit teoremei 18 este exprimat prin relația "def".

2. M* neavând proprietăți contradictorii, acțiunea "def" referitoare la M* sau orice entitate diferită de M* este de asemenea instantanee.

Teorema 21. Orice mulțime reală are o definiție analitică.

Demonstrație: Acțiunea "def" are proprietatea definirii analitice: prin urmare, orice mulțime reală (din M) are o definiție analitică.

Capitolul 5. Alte proprietăți ale lui M*

În acest capitol se va arăta că M* este trinitate.

Axioma B1. În acțiunea "def" sunt prezente următoarele trei acțiuni:

- programarea unei definiții
- emisia definiției ce a fost programată
- acțiunea, care face ca tot ce e programat să fie identic cu ceea ce este emis.

Teorema 22. M* este trinitate. Cei trei subiecți sunt inseparabili și sunt ființe spirituale.

Demonstrație: 1. Potrivit axiomei A1 în M* există o relație de ordine. Într-o relație de ordine există cel puțin trei persoane corespunzătoare celor trei acțiuni din axioma B1.

2. Cele trei persoane sunt persoane disjuncte și inseparabile (adică în incluziune reciprocă) pentru a nu fi o mulțime.

3. M fiind ființă spirituală, cele trei persoane sunt ființe spirituale, de asemenea.

Consecințe: 1. M* e definit ca non-mulțime independent de axioma C (definiția 1).

2. M* care dă o ordine în T are o ordine interioară. Dacă M* nu ar fi trinitate, pe baza axiomei A1, ar avea o complementară nevidă, corpul său care este M. Pe de altă parte, acest punct de vedere este panteism.

Notă: Iisus Hristos - ca Dumnezeu - e persoană ce emite relația "def".

Teorema 22A. Relațiile între cele trei persoane inseparabile nu sunt relații contradictorii. Vom denumi aceste relații "relații de iubire".

Demonstrație: Potrivit teoremei 8, relațiile menționate nu sunt contradictorii.

Notă. Relațiile între M* și ființele spirituale în reuniune modală cu M* sunt, de asemenea, relații de iubire.

Teorema 22B. Cele trei persoane inseparabile sunt o unitate inseparabilă, non-mulțimea M* și nu o mulțime.

Demonstrație: Potrivit teoremei 1, cele trei persoane nu sunt o mulțime.

Capitolul 6. Privire asupra antinomiilor

Teorema 23. Antinomiile care sunt rezultat al inferenței unui observator extern despre M* sunt antinomii aparente.

Demonstrație: Dacă observatorul extern ar fi M* nu ar fi inferență cu antinomii (teorema 8).

Capitolul 7. Încheiere

1. O mare parte a inferențelor despre Dumnezeu sunt identice cu dogmele bisericii (v. *Dogmatica* Sf. Ioan Damaschin - spre exemplu, Dumnezeu e unul, Dumnezeu e trinitate, Dumnezeu nu are părți etc.). Această coincidență constituie argumentul matematic al existenței lui Dumnezeu.

2. Am reușit să inferăm pentru că avem un model matematic al lui Dumnezeu, non-mulțimea. Ființa lui Dumnezeu e total inaccesibilă.

Partea a treia. Coincidențe cu *Dogmatica* Sf. Ioan Damaschin

1. Atributele lui Dumnezeu

Dumnezeu e fără de început și fără de sfârșit (teorema 10A), veșnic (teorema 10A, teorema 15A), nezidit (teorema 10E), neschimbat (teorema 10C), simplu, necompus (teorema 6), necorporal, nevăzut, impalpabil (teorema 13), necircumscris (teorema 9), infinit (teorema 11), insesizabil (teorema 3).

2. Dogme din simbolul credinței și altele

- Dumnezeu, principiul și cauza tuturor (teorema 10G)
- existența lumii spirituale (axioma C)
- Dogma întrupării ca Dumnezeu și om, pentru mântuirea noastră (teorema 6A)
- existența unei viitoare ere eterne (definiția 5)
- nemurirea sufletului (definiția 5 și teorema 4B)
- prezența icoanelor, ca și modelul matematic, o reprezentare a unei realități transcendente
- Dogma Sf. Treimi (teorema 22)

ÎNCHEIERE

După Hegel (*Istoria filosofiei*) concretul are atribute precise. În Revelație, Dumnezeu are atribute precise. Acest simplu fapt ar fi trebuit să fie privit cu mult mai multă atenție de filozofii liber cugetători și atei.

Ing. Radu OANCEA

Acest articol este varianta prescurtată a unui studiu care își așteaptă editorul.

(W)ESTERN

Într-o dimineață însorită din decembrie 1989, telefonul avea să mă transforme într-un erou. Erau, dacă socotesc bine, zorii zilei de 20, când colonelul Stoenescu mi-a ordonat să ies la Revoluție, că acuma era voie, ba, în plus, era chiar de dorit să participe și de-ai noștri.

Nu regret nici astăzi partida de poker în care eram angrenat și pe care am părăsit-o în grabă, ca să fac Revoluție. Curând, entuziasmul mulțimilor m-a îmbătat. Am suit în balconul Operei (din Timișoara) și am vorbit cam jumătate de oră, înfierând, cu mânie revoluționară, clica sinistrului odios, care ne-a răpit libertățile fundamentale și drepturile general acceptate în lumea liberă, căreia, de acum, îi aparținem și noi, datorită curajului celor care, cu piepturile goale, au înfruntat gloanțele opresorilor... În sfârșit, nu-mi mai amintesc tot ce am spus, dar e cert că a fost un moment cu adevărat înălțător.

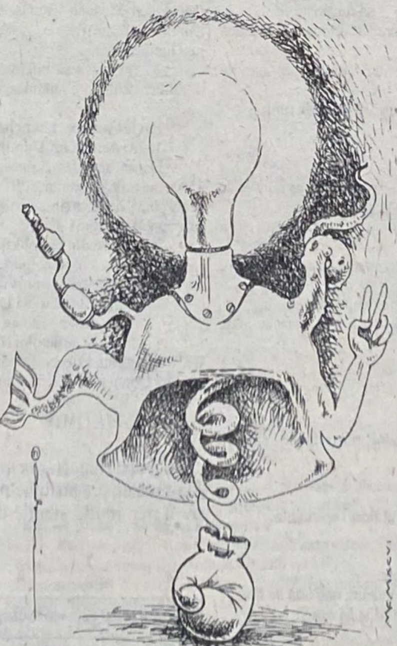
În afara frumoaselor amintiri, m-am ales, din toată povestea, ca erou al Revoluției, cu gratuitate pe mijloacele de transport și cu scutire pe impozit. Nu era un început rău, însă, de ce să n-o recunoaștem, nu pentru asta am luptat. Trebuia să întreprind, de urgență, ceva serios...

Uneori nu este bine să ai idei prea avansate. Am ajuns la acest postulat după o profundă experiență personală, care m-a marcat o vreme, în mod negativ. Constatând o reînviere a misticismului gregar și a obscurantismului primitiv, am înființat, cu mari eforturi, Templul Evoluționist Scientologic Animist - Creștin și Democrat (TESA - CD). Dar poporul nu a recepționat inițiativa la justa sa valoare, dovedindu-se retrograd și intolerant, posedând o inimă pe care te poți așeza confortabil, cum s-a exprimat, ceva mai plastic, un distins contemporan. Cei mai mulți (mă iertați!) scuipau pe clădirea Templului, unii fiind chiar mult mai corozivi (ca să utilizez o aluzie la spusele aceluiași distins contemporan). De nevoie, am transformat Templul în prăvălie (botic); din obișnuință însă, multă vreme după aceasta, trecătorii fundamentaliști profanau edificiul, în diverse moduri.

Deschizând ''boticul'' (prăvălia), mă puteam mișca mai în voie din punct de vedere financiar, dar nu la înălțimea idealurilor pentru care am luptat. Următoarea mea idee nu a fost cu mult mai fericită. Socotisem benefic să dotez școlile Țării cu cărți religioase, pornind de la premisa că Religia nu te învață să omori, chiar dacă cercetarea științifică, mai cu seamă de când omul a pășit pe Lună, cum just a observat domnul Nikolski, e de altă părere... Dar, să nu lungim vorba, cert este că am deschis două conturi bancare, în lei și în valută, după ce am anunțat prin presă inițiativa mea. Au rezultat, din toată afacerea, 23.976 de lei și 85 de bani. Nici un fel de valută... Supărat, am băut toată suma într-o singură zi, promițându-mi ca, pe viitor, să nu mă mai amestec în chestii religioase. Desigur, în public, îmi fac semnul crucii, urmând exemplul Domnului Președinte al Republicii (ales între timp în mod democratic), însă nu depășesc această îndatorire elementară pentru orice liber-cugetător aflat într-o perioadă de tranziție. Oricum, nu mi-am lăsat copiii (pe fetiță o cheamă Jeniffer) să studieze Religia, dorind ca ei să devină oameni eliberați de prejudecăți, cu adevărat liberi. Țin să mulțumesc pe această cale celor care au prevăzut ca Religia să fie, ca obiect de studiu, obligatorie, opțională și facultativă. Dacă s-ar fi procedat astfel, mai demult, cu toate materiile, nu mă mai chinuiam atât cu școala...

Rănit de cele două eșecuri, am hotărât să joc tare, căci, pentru a demara, aveam nevoie de un capital serios. Nimic nu părea mai sigur decât apelul la mila publică (nu e nici o rușine ca un om aflat în nevoie să solicite sprijinul semenilor). Am conceput trei enunțuri pentru *mass-media*, deschizând simultan șase conturi (trei-trei, în lei și în valută). În primul anunț susțineam că necesit un transplant urgent de măduvă, operație ce nu poate fi efectuată decât într-un spital din Anglia; apoi am declarat că sunt infestat cu virusul SIDA (AIDS), existând o speranță de tratament în Africa de Sud; deși mizam pe primele variante, cel mai mult am elaborat-o pe cea de-a treia; am explicat că, deși din punct de vedere fizic par a fi bărbat, structural sunt femeie, conviețuind cu soția mea doar datorită faptului că sunt lesbiană, dar încălcând astfel normele morale internațional acceptate, nefiind întru totul lesbiene, din pricina trupului meu care contrazice structura intimă pur feminină. În aceste condiții, rugam pe toți oamenii de bine (de suflet) să mă sprijine cu fonduri pentru efectuarea unei operații de schimbare a sexului, spre a putea intra în normalitate.

Dacă transplantul de măduvă ne-a asigurat mâncarea și băutura, iar din SIDA am luat cu greu necesarul de aparatură electrocasnică (TV color, video, combină audio, antenă parabolică, computer, vibratoare, cuptor cu microunde, roboți etc.), operația de schimbare a sexului, în schimb, ne-a dăruit independența financiară de care aveam atâta nevoie pentru a păși într-o viață civilizată. Adevărat, de aici mi s-a tras și o glumă acidă, cu care mă tratează copiii (fetița se numește Jeniffer): "Băi, transsexuatule!", îmi strigă ei uneori, dar nu mă supăr, căci - nu-i așa? - sunt copii...

Venise momentul oportun de a iniția ceva în folosul Țării și al Umanității; astfel că am întemeiat societatea nonguvernamentală și nonprofit "Bănățenii Pacifiști", care militează pentru întreținerea relațiilor armonioase între popoare și state, cât și pentru aplanarea oricărui conflict, exclusiv pe calea tratativelor. Activitatea societății constă mai cu seamă în deplasarea prin felurite capitale ale lumii civilizate, în care se organizează congrese mondiale ale luptătorilor pentru pacea Lumii. Aceste congrese înlesnesc o mai bună cunoaștere reciprocă a unor oameni aparținând de limbi, culturi și credințe religioase diferite, cât și justificarea fondurilor manipulate. Din nonprofitul luptei pentru pace, am cumpărat un splendid palat țigănesc (rom), recent ridicat. Îmbinarea marmorei albe și negre e pusă în valoare de tabla zincată ce acoperă cele optsprezece turnuri. Clădirea e împrejmuită de un parc, iluminat noaptea cu reflectoare, parc prevăzut cu alei pavate, care duc spre piscină și la terenul de minigolf. Palatul e compus din numeroase apartamente, astfel că avem unde sta cu toții: eu, soția și copiii (pe fetiță o cheamă Jeniffer). Unii oameni invidioși s-au hazardat să mă condamne pentru ceea ce ei numeau opulență. Dar eu am plecat de la ideea că, cu cât e mai bogat fiecare cetățean al Țării, cu atât e Țara mai bogată. În această lumină, achiziția noastră capătă aura unui profund act patriotic. De fapt, lucrurile nu stau, în general, așa cum crede majoritatea, ci altfel!

De la sine înțeles că, după această cotitură, m-am extins pe diferite tărâmuri, de la copiii străzii până la ecumenism și UNICEF. Dacă din unele acțiuni nu mă alegeam decât cu popularitatea, de pe urma ajutorării copiilor nevoiași din Somalia, de exemplu, m-am ales cu cinci autoturisme marca Mercedes: pentru mine, soție și cei trei copii (pe fetiță o cheamă Jeniffer). Acțiunea Burundi ne-a procurat și șoferii adiacenți (care sunt, totodată, și body-guarzi). Acum ne punem mari speranțe în Nepal, pentru care e deja pregătit un transport cu sutiene și prezervative.

Pe viitor, socotesc că mă voi dedica luptei împotriva rasismului, antisemitismului, intoleranței, fundamentalismului, terorismului, totalitarismului, bulimiei etc., militând pentru internaționalism, pacifism, ecologism, pansexualism, sincretism etc. (nu toate "ismele" sunt de combătut). Cum nu mă feresc de muncă, la nevoie sunt gata să editez postere cu Michael Jackson și Alina Mungiu, sau chiar să preiau controlul asupra editării și difuzării presei. Cea mai arzătoare dorință a mea e legată de copii (fetița se numește Jeniffer), ca măcar ei să nu mai fie nevoiți să tragă din greu și să suporte privațiunile prin care am trecut eu.

Următorul pas va fi intrarea mea în viața politică. Deși am ezitat multă vreme, cred că neimplicarea mea ar putea fi considerată drept o dezertare, după ce am făcut atât de mult bine Țării mele și Umanității.

IOAN USCA

Sonete celebre din lirica universală (2)

versiuni româneşti de Răzvan Codrescu * versiuniromâneşti de Răzvan Codrescu * versiuni româneşti de Răzvan Codrescu

DANTE ALIGHIERI
(1265-1321)

Din Vita nuova (IX)

C'avalcando l' altr' ier per un cammino,
pensoso de l' andar che mi sgradia,
trovai Amore in mezzo de la via
in abito leggier di peregrino.
Ne la sembianza mi pàrea meschino,
come avesse perduto segnoria;
e sospirando pensoso venia,
per non veder la gente, a capo chino.
Quando mi vide, mi chiamò per nome,
e disse "Io vegno di lontana parte,
ov' era lo tuo cor per mio volere;
e recolo a servir novo piacere".
Allora presi di lui sì gran parte,
ch' elli disparve, e non m' accorsi come.

Călare-alaltăieri un drum bătând,
furat de gânduri şi păscut de jale,
dădui de-Amor, ce-mi răsări în cale
înveşmântat ca un drumeț de rând.
Mi se părea, la chipul lui cătând,
un nobil despuiat de ale sale,
ce rătăcea căinându-se, agale,
cu ochii-n jos şi frământat de-un gând.
Cum mă văzu, mă şi strigă pe nume
şi-mi zise: "Vin din locul de departe,
care-ți era, cu voia-mi, drag şi ție;
ți-oi da, în schimb, o altă bucurie..."
Atunci îmi luai din el atâta parte
încât pieri, şi nu ştiu cum anume.

LOPE DE VEGA
(1562-1635)

Sonet sonetic

Un soneto me manda a hacer Violante,
que en mi vida me he visto en tanto aprieto;
catorce versos dicen que es soneto,
burla-burlando, van los tres delante.
Yo pensé que no hallara consonante,
y estoy a la mitad de otro cuarteto;
mas si me veo en el primer terceto,
no hay cosa en los cuartetos que me espante.
Por el primer terceto voy entrando,
y parece que entré con pie derecho,
pues fin con este verso le estoy dando.
Ya estoy en el segundo; y aun sospecho
que voy los trece versos acabando;
contad si son catorce, y está hecho.

Un sonet să stihui Violante-mi cere
şi, ca niciodată, sunt la ananghie;
paisprezece versuri trebuie să fie,
trei lăsai în urmă, fost-a o plăcere!
Să găsesc o rimă nu-mi stătea-n putere,
alt catren din mijloc însă se-mlădie;
până la terține pana să mă ție
şi să vezi cum grija de catrene piere!
Uite că-n terțina cea dintâi păşesc,
şi-am păşit cu dreptul, după cât se pare,
iar cu versu-acesta o şi isprăvesc.
Iată-mă-n a doua; sau mi se năzare,
sau cu-acesta treişpe versuri se-mplinesc;
ia vedeți, sunt paişpe? Gata-i prin urmare!

CALDERÓN DE LA BARCA
(1600-1681)

Sonet

Estas que fueron pompa y alegría
despertando al albor de la mañana,
a la tarde serán lástima vana
durmiendo en brazos de la noche fría.
Este matiz que el cielo desafía,
iris listado de oro, nieve y grana,
será escarmiento de la vida humana:
¡Tanto se emprende en término de un día!
A florecer las rosas madrugaron
y para envejecerse florecieron:
cuna y sepulcro en un botón hallaron.
Tales los hombres sus fortunas vieron:
en un día nacieron y espiraron;
que, pasados, los siglos horas fueron.

Câte mijiră mândre şi bogate
cu-ai zilei zori, vor fi zădărnicie
spre seară, iar când noaptea va să vie,
i-or adormi în brațele-nghețate.
Asemeni curcubeului ce-abate
vârstata lui splendoare în tărie,
pierind apoi, aşa-i e dat să fie
şi omului: o zi le-ncape toate!
De înfloreşte roza la soroc,
o paşte, înflorită, ofilirea,
leagăn şi raclă-s una-ntr-un boboc.
Aşa şi omul şi-a aflat menirea:
din faşă-n giulgiu o zi e la mijloc;
un veac e-un ceas, de-l soarbe amintirea.

LUIS DE GÓNGORA
(1561-1627)

Inscripție pentru mormântul lui El Greco

Esta en forma elegante, oh peregrino,
de pórfido luciente dura llave
el pincel niega al mundo más suave,
que dio espíritu al leño, a vida lino.
Su nombre, aun de mayor aliento dino
que en los clarines de la Fama cabe,
el campo ilustra de ese mármol grave.
Venéralo, y prosigue tu camino.
Yace el Griego. heredó Naturaleza
arte y el Arte estudio, Iris colores,
Febo luces, si no sombras Morfeo.
Tanta urna, a pesar de su dureza,
lágrimas beba y cuantos suda olores
corteza funeral de árbol sabeo.

Această-n formă zveltă, pelerine,
de lucitor porfir cumplită cheie
penelul, ce duh viu ştiu să deie
şi lemnului şi pânzei, îl reține.
Numele său, cui vestea se cuvine
de goarna Faimei mai presus să steie,
pe câmpul greu al marmorei scânteie.
Te pleacă-n fața lui şi mergi cu bine!
El Greco zace. Moşteni Natura
al artei chip, iar Arta măiestrie,
Iris – culori, Febus – lumini, tenebre –
Morfeu. Atare urnă soarbe, dura,
atâtea lacrimi câte-arome-adie
ai Sabei arbori cu tulpini funebre.

FRANCISCO DE QUEVEDO
(1580-1640)

Dragoste statornică dincolo de moarte

Cerrar podrá mis ojos la postrera
sombra que me llevare el blanco día,
y podrá desatar esta alma mía
hora a su afán ansioso lisonjera;
mas no de esotra parte en la ribera
dejará la memoria en donde ardía;
nadar sabe mi llama el agua fría,
y perder el respeto a ley severa.
Alma a quien todo un dios prisión ha sido,
venа que humor a tanto fuego han dado,
médulas que han gloriosamente ardido,
su cuerpo dejarán, no su cuidado;
serán ceniza, mas tendrán sentido.
polvo serán, mas polvo enamorado.

Putea-va-nchide ochii-mi umbra care,
cea de pe urmă, dalba zi o pradă
şi să-mi desfacă-a inimii plămadă
putea-va ceasul, linguşind ce-o doare;
dar nu pe țărmul unde rău dogoare
mi-o-nduplecа memoria să şadă,
ci focul meu, cu aspra lege-n sfadă,
va şti înot să treacă prin vâltoare.
Suflet ce într-un zeu şi-află robirea,
vine ce-au ars în flacără cumplită,
tot ce în mine s-a-ntrecut cu firea,
lăsa-vor trupul, nu şi-a lui ispită;
cenuşă-or fi, dar şi-or păstra simțirea:
țărână, dar țărână-ndrăgostită.

CHARLES BAUDELAIRE
(1821-1867)

Demonizatul

Le soleil s' est couvert d' un crêpe. Comme lui,
O Lune de ma vie! emmitoufle-toi d' ombre;
Dors ou fume à ton gré; sois muette, sois sombre,
Et plonge toute entière au gouffre de l' Ennui;
Je t' aime ainsi! Pourtant, si tu veux aujourd' hui,
Comme un astre éclipsé qui sort de la pénombre,
Te pavaner aux lieux que la Folie encombre,
C' est bien! Charmant poignard, jaillis de ton étui!
Allume ta prunelle à la flamme des lustres!
Allume le désir dans les regards des rustres!
Tout de toi m' est plaisir, morbide ou pétulant;
Sois ce que tu voudra, nuit noire, rouge aurore;
Il n' est pas une fibre en tout mon corps tremblant
Qui ne crie: ***O mon cher Belzébuth, je t' adore!***

Cum soarele în neguri ca-n scutece se leagă,
Tu, Luna-a vieții mele, înfaşă-te în umbră;
Te culcă sau fumează; fii mută şi fii sumbră;
Aruncă-te-n genunea Urâtului, întreagă.
Aşa îmi placi! Şi totuşi de voia ta ar fi,
Aşijderi unui astru răzbind prin cețuri sure,
Să laşi ca Nebunia în largu-i să te fure,
Superb pumnal, prea bine! Din teacă poți ieşi!
Aprinde-ți în privire lumini de lampadare!
Aprinde pofte-n ochii golanilor, murdare!
Plăcere-i tot ce-mi dărui: şi vraja, şi urgia;
Poți fi şi noapte neagră, şi rumenă-auroră;
În mine orice fibră îşi strigă bucuria:
O, Belzebuth, întreagă făptura mea te-adoră!

REPLICĂ PRIMITĂ LA REDACȚIE DIN PARTEA REDACTORILOR CĂRȚII "MEMORIALUL ORORII" (Editura VREMEA, 1995)

În numerele pe iulie-august '95, aprilie '96, mai '96, iunie '96 ale periodicului "Puncte Cardinale", domnii Viorel Gheorghiță și Dumitru Bacu își fac cunoscute punctele de vedere asupra "fenomenului Pitești" - procesului "reeducării", în directă legătură cu volumul "Memorialul Ororii" apărut la Editura Vremea. De asemenea, o pertinentă analiză a aceluiași fenomen, semnată de domnul Viorel Gheorghiță, a apărut în Suplimentul politic și istoric al "Gazetei de Vest" din noiembrie 1995.

Dacă analiza publicată de domnul Viorel Gheorghiță este remarcabilă, obiectivă și de necontestat în perspectivă istorică și morală, cele trei articole publicate de domnul Dumitru Bacu necesită un răspuns, sperăm lămuritor, din partea noastră.

Necesitatea cunoașterii perioadei comuniste din istoria recentă a României ne-a determinat să publicăm documente ale celor mai importante procese, cum sunt: procesul "reeducării" Pitești, Gherla, publicat sub titlul "Memorialul Ororii"; procesul Lucrețiu Pătrășcanu și alții - "Principiul bumerangului", precum și "Prigoana" - procesul Noica, Pillat, Steinhardt, Paleologu și alții. În pregătire se află documentele procesului rezistenței armate din Făgăraș, grupurile Arsenescu și Arnăuțoiu.

Demersul nostru acoperă, credem noi, un gol de informație. Dacă înainte și mai ales după anul 1989, au fost publicate mărturii, eseuri, studii și comentarii despre rezistența anticomunistă și procesele epocii, lipsesc documentele perioadei respective, întrucât ele sunt lovite de interdicția de publicare pe un termen de 40 de ani, potrivit Legii 14/1992.

Editura noastră a solicitat Ministerului Justiției și Serviciului Român de Informații dosarele proceselor mai sus indicate, dosare care trebuiau să fie publice și, deci, consultabile. După numeroase intervenții, am primit aprobarea de la S.R.I. de a consulta aceste dosare și, spre surprinderea noastră, ni s-au pus la dispoziție și materialele de anchetă care au stat la baza acestor procese, ca făcând parte intrinsec din dosarele proceselor.

Vastul material de arhivă pe care l-am consultat ne-a pus probleme. Abundența documentelor depășea speranțele noastre și ne face să credem că materialele sunt originale și nu contrafăcute, aceasta necesitând un enorm volum de muncă și tehnici de învechire costisitoare, operație practic imposibil de realizat în perioada scurtă de la înființarea S.R.I.-ului. Enormul material pe care l-am consultat ne-a pus în dificultate, responsabilitatea selecției și limitele spațiului grafic al lucrărilor determinându-ne să renunțăm la o seamă de documente mai puțin semnificative, lipsa cărora ni s-a reproșat, de exemplu declarațiile inculpaților în fața instanței, pledoariile avocaților și ultimul cuvânt al acuzaților din procesul Țurcanu și alții - documente nesemnificative, întrucât cei inculpați și-au menținut integral declarațiile de la primele cercetări, avocații n-au apărat interesele clienților lor, lăsând la aprecierea instanței hotărârea judecătorească, iar ultimul cuvânt fiind o recunoaștere integrală a presupusei vinovății.

Nu avem garanția că anumite documente nu au fost distruse înainte de a fi arhivate sau nu au fost scoase, după arhivare, din dosar; ne referim în special la proiectul de extindere a reeducării și demascării, pe care Țurcanu l-ar fi conceput în 1952 la Securitate și pe care l-am căutat în zadar.

Reproșul care ni se face, de publicare unilaterală a documentelor uneia dintre părți (Securitatea) este lipsit de logică, întrucât cealaltă parte (inculpații) nu puteau emite, crea și arhiva documente, ceea ce constituie un adevăr elementar, și ca atare eram puși în situația de a publica documentele Securității sau nimic. Publicarea acestor documente atestă, credem noi, fără putință de tăgadă, teroarea existentă în acea perioadă atât în închisori cât și în afara lor, precum în cazul Pitești și nu numai, organizarea de către Securitate și organele superioare de partid a distrugerii morale și fizice a celor arestați. Un aparat critic mai elaborat nu credem că este necesar pentru cei în cunoștință de cauză; pentru cei mai puțin informați și care nu reușesc să-și facă o imagine clară asupra originii terorii exercitate în închisoare și a responsabilităților ce decurg, numeroasele cărți și studii critice, printre care cele ale lui Dumitru Bacu, Virgil Ierunca și Paul Goma, sunt lămuritoare, la fel ca și mărturiile unor supraviețuitori ai procesului, publicate la sfârșitul cărții "Memorialul Ororii".

Opinia noastră privitoare al "fenomenul Pitești" este clar exprimată prin prima frază tipărită în carte: "În anul 1949 **regimul comunist** *organizează în închisorile Pitești, Gherla și altele "reeducarea" adversarilor politici, în cel mai strict secret și prin metode de teroare". Urmează câteva scurte lămuriri asupra mecanismului "experimentului", pentru ca, la sfârșitul "Cuvântului înainte", editura să mai avertizeze încă o dată cititorul că "aceste documente sunt emanația autorităților* **comuniste** *și, ca atare, reprezintă strict punctul de vedere al acestora. Rămâne în sarcina cititorului să cântărească adevărul care transpare printre rânduri și să acorde locul cuvenit victimelor și călăilor".*

În ceea ce privește stresul în care au fost selectate documentele, în traducere clară trebuie să arătăm că în repetate rânduri documentarea noastră a fost sistată fără nici o motivare (sau pe diverse pretexte cu slabă motivare) de către S.R.I., ceea ce ne făcea să credem de fiecare dată că acțiunea noastră de documentare a fost suspendată.

Domnul Dumitru Bacu este de părere că "o discuție fără patimi și fără părtinire poate fi posibilă" și suntem de acord cu dânsul.

Din păcate, domnia sa continuă astfel: "Editura Vremea manifestă cel puțin un total dispreț pentru cauza "anchetaților", dacă nu o complicitate conștientă la oepra de culpabilizare postumă și de denigrare a lor" și: "Un simplu sentiment de pudoare îi obliga pe cei care se vor "obiectivi" să nu recurgă la asemenea mijloace josnice, pentru că cei uciși nu se mai pot apăra" și mai departe: "Nu este vorba de o prezentare obiectivă a tragicei realități a demascărilor, ci de una partinică, într-o lumină destul de clară și cu intenția ușor de identificat".

Dacă discuția "fără patimi și fără părtinire" ia la domnul Bacu forma unui proces de intenție la adresa editurii Vremea, credem că este necesar să îi comunicăm că, după opinia noastră, marea majoritate a cititorilor au înțeles foarte bine, din lectura documentelor pe care le conține "Memorialul Ororii", că regimul comunist a organizat și controlat actele de teroare din închisori ce au fost executate de membrii O.D.C.C. organizați în comitete de demascare. Nu credem că este necesar a demonstra că "2+2=4", dar este lesne pentru oricine citește documentele să găsească nenumărate pasaje, ca cele de la pag. 208, de exemplu (declarația lui Popa Alexandru), din care reiese limpede rolul conducător al direcției închisorii - deci a superiorilor acesteia, până la cele mai înalte autorități ale statului - în "reeducarea" de la Pitești:

"...subsemnatul știu, de la Țurcanu Eugen, că dl. dir. Gh. Dumitrescu dăduse ordin D-lor Comandanți Ciobanu și Mândruță - din paza penitenciarului - de a nu primi raport de la nici un deținut aflat în camerele "demascării", cu ocazia închiderii sau deschiderii, pe care aceștia o făceau zilnic în penitenciar. Au fost cazuri, când deținuții bătuți în aceste camere au încercat să raporteze - cu aceste ocazii - D-lor Ciobanu și Mândruță, înaintea de venirea Dlui. Dir. Gh. Dumitrescu, aceasta mai ales când bătaia avea loc noaptea, la care aceștia răspundeau: "Du-te-n p... m... de bandit, ce, mie ți-ai găsit să-mi raportezi". (...)

În același scop, Țurcanu Eugen a folosit în sprijinirea acestei acțiuni și pe unii domni milițieni din penitenciarul Pitești, ca Lăzăroiu, Dina, Nistor, Georgescu și Gheorghe Ion, acesta în afara ordinelor date de către Dl. Dir. Gh. Dumitrecsu acestor domni milițieni de a sta la **dispoziția lui Țurcanu Eugen** *și de a-i aduce acestuia pe oricare deținut din penitenciarul Pitești, pe care acesta l-ar fi cerut."*

Spațiul nu ne permite să inserăm aici mulțimea de citate relevante care, însumate în volum, dau cititorului obiectiv o imagine a adevărului.

Recunoașterea implicării celor mai înalte autorități comuniste în "reeducare" culminează în sentința din care un fragment este publicat și pe coperta IV a volumului; se recunoaște fățiș nu numai amestecul direct al Securității și al administrației închisorilor în "reeducare", ci și amploarea fenomenului, omorârea a zeci și torturarea a sute de deținuți în mai multe închisori. Acest fenomen de masă nu putea avea loc fără ordine venite din vârful ierarhiei comuniste. Este ilogic și imposibil ca la mijloc să fi fost doar inițiativa unor neînsemnați directori de închisoare, ofițeri politici sau gardieni.

Îi vom da domnului Dumitru Bacu satisfacția de a-i răspunde la întrebarea insinuantă pe care ne-o pune: "În fața unei situații atât de complexe, a unei tragedii unice, soldate cu asasinarea morală a unei elite și schingiuirea unei întregi generații, indiferent de valoarea crezului (bun sau rău) care le-a animat acțiunea și fiind vorba de tineri români **de un sânge și de o lege** *cu editorii respectivi (sau poate că mă înșel...), s-ar fi cuvenit din partea responsabililor măcar un minim respect al suferinței îndurate."*

Da, domnule Bacu, cei patru redactori ai cărții sunt români ortodocși, unul singur - ce s-a ocupat de tehnoredactare - a fost membru de partid, ceilalți nu, iar unul dintre noi este membru al A.F.D.P.R.

Dacă această carte de vizită vă este necesară pentru dovedirea bunei credințe a colectivului editorial, o aveți.

Regretăm, și ar trebui să regretați și dumneavoastră, încercarea de a ne compromite și care nu vă onorează.

Încă o dată, noi am gândit această carte ca pe un tot unitar, care să facă limpede înțelese opiniile noastre prin Cuvântul înainte, să ofere cititorului documentele epocii - singurele pe care le-am găsit - și să-i dea necesarele lămuriri prin mărturiile supraviețuitorilor. Această carte se adresează unor oameni cu minți sănătoase, măcar cu o minimă cunoaștere a trecutului comunist și care să nu își lase judecata influențată de considerații subiective. Din punctul nostru de vedere, noi ne-am făcut datoria, publicând, cu sacrificiile materiale inerente, cărți care să ajute posteritatea să-și facă o idee mai apropiată de adevăr despre ororile perioadei comuniste.

Replica de mai sus - care alunecă, după părerea noastră, pe lângă esența *morală* a criticilor formulate de d-l D. Bacu - ne-a parvenit însoțită de o scurtă "adresă" semnată de d-l N. Henegariu, directorul Editurii Vremea. Cei patru redactori ai volumului "Memorialul Ororii" - care s-au mulțumit să semneze indescifrabil această replică - sunt: Silvia Colfescu, Nicolae Henegariu, Angela Dumitru, Cristina Cantacuzino (am respectat ordinea în care numele sunt înșirate în fruntea volumului respectiv).

Redacția.

AM PRIMIT LA REDACȚIE

New York, 12 Septembrie 1996

Către publicația "Puncte Cardinale"

Stimată Redacție,

În numărul 8/68 din luna August 1996, la pag. 13, în cadrul rubricii "Figuri din Exilul Românesc", ați făcut prezentarea Dr. Constantin Hagi, stabilit în Macedonia, la Veria (Grecia).

Întâmplarea a făcut să cunosc și eu un Dr. Constantin Hagi, născut tot la 23 Aprilie 1921, arestat și condamnat pentru îngrijirea bolnavilor și răniților din grupul Gogou Puiu.

Auzisem despre el înainte, dar ne-am cunoscut abia la Aiud, unde, datorită solidarității de clan, ne-am atașat și am stat împreună în celula 34, parter, din celularul mare, împreună cu colonelul Gh. Eminescu, preotul unit Târziu și un basarabean Sbârcea, din Deva.

După expirarea pedepselor și eliberarea noastră - eu în 1953, el în 1954 - ne-am întâlnit destul de des, căci după ce a fost repartizat ca medic la 'Brașov, s-a bucurat de o primire frumoasă din partea vărului meu Ștefan Pană din Brașov, căruia i l-am recomandat călduros și care l-a ajutat foarte mult, având o bună situație materială.

(Trec peste o mulțime de alte detalii, nu lipsite de importanță).

În 1958, am fost arestat din nou la București și dus pentru anchetă la Constanța. După nouă luni de anchete, nu mi s-a putut stabili nici o probă materială pentru a fi trimis în judecată. Cinic, anchetatorul meu, lt. Anghel Cornel, mi-a spus că totuși voi fi condamnat, pe baza unor probe de care voi fi surprins!...

Pe data de 19 octombrie 1958, a avut loc procesul. "Martorii" mei acuzatori erau trei "macedoneni": Dr. Constantin Hagi, Dr. Gheorghe Meghea și Apostol Vrana. Toți trei au mărturisit că, aflându-mă în casa lui Sterie Hașoti (informator al Securității), am recitat poezii și am făcut apologia poeților "legionari" Nichifor Crainic și Radu Gyr. Mărturii false, pentru că niciodată acești martori n-au auzit în public faptele pentru care mă acuzau, deoarece eu știam prea bine ce rețea de informatori are Securitatea. Fiecare dintre ei - inclusiv dr. Hagi Constantin - au fost "invitați" (și nu arestați) la Securitate, să declare împotriva mea ceea ce li se ordona. La acea dată, Constantin Hagi avea deja pașaportul de cetățean grec și aștepta plecarea în Grecia. Pe baza declarației lui și a celorlalți doi, am fost condamnat la 10 ani închisoare și m-am eliberat, pe baza decretului general, la 1 August 1964.

Dvs. scrieți: "A reușit să plece din țară în 1958, cu câteva luni înainte de a se declanșa valul de arestări din acel an. De ar fi rămas în țară, cu siguranță că ar fi fost din nou arestat".

Si non e vero, e ben trovuto...

Constantin Hagi a plecat din țară pe când în Dobrogea fuseseră terminate arestările. Ele au început în toamna anului 1957, când cinci luptători din pădurile Babadagului, căutați de peste 10 ani de Securitate, au fost găsiți și arestați "misterios"...într-o singură lună: Anastase Fotu, Hristu Pariza, Dumitru Pariza, Gheorghe Zelca și Cocoș!

Am considerat că Dr. Constantin Hagi a fost șantajat de Securitate pentru a fi martor acuzator. După eliberarea mea din 1964, i-am trimis, printr-o unoștință comună, o scrisoare prin care îi ceream - el fiind în afara pericolului - să scrie adevărul (că în procesul meu a fost obligat să facă o declarație mincinoasă), pentru a putea să-mi rejudec procesul. Nu mai era amenințat de nimeni și situația se schimbase față de 1958.

A trimis o scrisoare de flatare a regimului ceaușist, sugerând a mi se acorda un act de... clemență (de care nu aveam nevoie și care oricum nu a venit)...

Față de această mică prezentare a unui "fapt divers", mă întreb dacă "Figura din Exilul Românesc" pe care ați prezentat-o în publicația Dvs. este cumva una și aceeași persoană cu cea cunoscută de mine sau este o simplă coincidență...

Zahu PANĂ

LITERA TURA ÎNCHISORILOR COMUNISTE

Alexandru Mihalcea
- Jurnal de ocnă -

La sfârșitul cărții sale, care numără peste 400 de pagini, Alexandru Mihalcea, cu decentă modestie, notează: *Cartea asta, n-ar fi trebuit, poate, scrisă niciodată. Nu sunt romancier, n-am fost nicicând în stare să construiesc o ficțiune... La ce ar sluji să scrii pentru cei care au trecut pe acolo? Ceilalți ori nu pot înțelege, ori - și mai rău - nu vor să afle.*

Este total greșit. Cartea trebuia scrisă. Apariția ei este mai mult decât folositoare, pe ideea pe care am promovat-o în paginile unor publicații din exil și am preluat-o și în cartea mea *Din Țara lui Cain*, aceea că poporul român are nevoie de o istorie corectă a acelor ani de întuneric, pentru viitoarele generații cel puțin, iar cei ce au asistat pasivi la înfăptuirea terorii de aproape jumătate de secol să nu pretexteze că nu au știut.

Am aflat în 1995 de apariția acestei cărți, am încercat s-o cumpăr prin intermediul prietenilor din țară și n-am găsit-o, ceea ce e un semn bun. În sfârșit, am intrat în posesia ei; recent mi-a fost trimisă de autor, pentru că, spune el, amândoi am trecut prin acel *vestibul al iadului*.

Trebuie să admit că așteptarea de a citi cartea a meritat și a fost compensată de plăcerea dureroasă a lecturii. A.M. are dreptate, nu e un volum de ficțiune, deși în multe pagini se simte din plin și acest talent (până acum, din nefericire, nefolosit). *Jurnalul de ocnă* este cea mai interesantă carte despre închisorile politice românești, din câte am citit până în prezent. Am folosit adjectivul *interesantă* cu intenție, deoarece nu vreau să o compar cu calitățile și defectele altor cărți pe aceeași temă.

În exil s-au scris multe pagini despre aceste închisori, foarte documentate, cu nume și date impresionante, mai ales ținând seama că totul s-a bazat pe memorie. În ocnele politice din România o bucățică de creion sau hârtie însemnau moartea. Cărțile apărute în afara granițelor țării au avut ca scop principal informarea indolenților din Vest asupra tragediei ce se desfășura sub nasul lor. S-au scris pagini despre închisori, proaste și insultătoare, și în timpul dictaturii, cum a fost acel *Caloian* sau, mai înainte, *Drum fără pulbere*. S-a scris și ceva literatură, ficțiune, despre acest subiect, nu de prea înaltă calitate.

Însă cartea lui A.M. se evidențiază prin efortul pe care-l face autorul de a dezvălui mecanismul social și psihologic care a dus la aceste tragedii din închisori și, prin extensie, din toată țara. De aceea spune: *Am avut impresia că teroarea și teama merg fizic pe trotuar, se vâră prin lume, pășesc lângă mine...* Folosind experiența sa personală de *numai* patru ani, cum de câteva ori menționează el cu ironie, autorul analizează fenomenul întocmirii dosarelor bazate pe delațiune, pe note informative în care prea mulți căutau să parvină, călcând pe destinele distruse ale celor din jur.

Important este că volumul se ocupă, foarte judicios, de vina întregului sistem adus din import cu tancuri și mitraliere, care trebuie judecat în adevărata lumină, incluzând colaboraționismul la scară națională. Vina membrilor fostei dictaturi e mai gravă decât genocidul de care s-a făcut atâta vâlvă și nu a dus până la urmă la nici un fel de pedeapsă.

A. M. demonstrează clar că genocidul dictaturii *e mai grav decât să ucizi un om sau o mie...deoarece...este agresarea ființei biologice și a sufletului întregii națiuni*. Cartea îi acuză documentat pe foștii potentați și slugile lor că...*au ridicat ca niște automate mâna și au votat...pentru batjocorirea femeii devenite animal de montă, pentru vânzarea pe nimica toată a roadelor pământului românesc, pentru crearea unui uriaș aparat de măsură și control al gândurilor și conștiințelor. Prin ce au făcut ca și prin ce n-au făcut, au favorizat întinderea peste țară a linoțiului de moarte țesut din minciună, din foame, frică, frig și întuneric. Aceasta este adevărata lor vină și pentru aceasta ar trebui să plătească, dacă vor plăti...*

Autorul fiind produsul și victima infamului articol penal 209, prin care zeci de mii de nevinovați au intrat în spatele țarcurilor de sârmă ghimpată, cu inteligență și luciditate face distincție între foștii politicieni care au sfârșit prin închisori și masa de deținuți creată exclusiv pentru a crea teroare la nivel național. *Noi suntem, la scara națiunii, al doilea val mare mânat spre țarcuri. Primul a fost tocat la canal... de la temelia căruia arheologii viitorului vor scoate odată și-odată schelete fără nume. La Aiud, unde oamenii au mâncat var de pe pereți, de foame, și la Sighet. Au pierit atunci marii intelectuali ai țării, cei mai destoinici militari, lamura clasei politice. Noi suntem altceva, noi facem pasul de la individualitate la număr. Noi suntem statistică. Unii nici nu știu ce caută acolo...*

Acel articol 209 din codul penal, cu ironie, A. M. îl categorisește ca fiind... *pur și simplu genial, cu el poți să-l condamni până și pe un orb pentru crima de privire dușmănoasă, cu coada ochiului, către stema partidului...*

O altă calitate a cărții respective este observația, analiza celor mai minuscule fapte. Undeva scrie, pe bună dreptate, că e o lipsă a noastră că nu avem, ca francezii, o literatură a observației în sine. În carte, această lipsă este compensată prin pasaje excelente, care aruncă o lumină reală asupra celor întâmplate în ocnele românești.

...Dacă pe porțile negre ale Gherlei sau în groapa de la Jilava n-ar fi intrat decât sfinți, n-ar fi fost închisori, ci peșteri ale anahoreților; și nu păcatele omenești ori viciile unor pensionari, sau, dimpotrivă ireala sfințenie a altora, le sacralizează, ci imensa cantitate de suferință comună, jugul purtat sub biciul comunismului. Au existat homosexuali în închisoarea politică? Sigur că au existat; cei care au practicat viciul afară, l-au practicat și înăuntru... Lingăii din afară au fost lingăi și înăuntru. A absolutiza ar fi o prostie, dar tot prostie ar fi să credem că în toți s-au operat conversiuni de tip beckettian. Unii și-au pierdut pentru totdeauna sufletul, refuzând căința... Mulți și-au dobândit - sau redobândit - sufletul în închisoare. Alții s-au degradat; ar fi însă nedrept să fie judecați de cine n-a trecut prin tinda iadului... Sigur că mi-ar fi făcut, a posteriori, plăcere să cred despre mine că am fost ca o stâncă, netemător sub ploaia de lovituri, că am primit cu fruntea sus pleazna destinului - dar n-a fost așa și nu cred că folosește nimănui, nici inimii mele îndelung chinuite, mistificarea adevărului. Mi-a fost frig, mi-a fost frică, mi-a fost foame. Și ca mie, altora care, tot ca mine, nu au stofă de eroi.

Pentru a exemplifica varietatea de categorii de deținuți din perioada detenției sale, fără a fi didactic și fără a da nume care ar implica situații poate penibile, A. M. folosește cu mult succes o tehnică a reproducerii unor discuții trunchiate, care, citite cu atenție, îți dau o imagine extrem de vie, ca de film documentar, a personajelor din spatele gratiilor (pp. 338-352), demonstrând cu prisosință că, în multe cazuri, cei închiși nu puteau prezenta nici un fel de primejdie. Erau doar victime gratuite, cum zice el, *statistică*. Păcat că nu pot reproduce aici excelentele pasaje dintre paginile 121-126, unde se face o tragică paralelă între Dostoievski (*Amintiri din casa morților*) și realitatea lagărelor prin care noi am trecut, relitate care o depășește cu mult pe cea a scriitorului rus.

A. M. face de mai multe ori incursiuni în istoria strict contemporană, încercând să explice cititorului mecanismul inconștienței politice care a dus la târgul dubios dintre Stalin și echivalenții lui din Vest, târg din a cărui pricină România a intrat în conul de umbră al protecției sovietice, cu rezultatul știut.

După știrea mea A.M. este primul care face o observație extrem de judicioasă legată de aceeași politică vestică... *Curios este că Americanii, care îi urmăresc până în pânzele albe pe criminalii naziști, au acceptat torționari din pușcăria comunistă românească, le-au acordat drept de cetate fără măcar să-i fi interogat, deși este exclus ca FBI sau CIA să nu le cunoască antecedentele...*

Din nefericire, trebuie să admit că și în Canada există un înalt grad de probabilitate că s-a întâmplat același lucru. Scopul acestei scurte prezentări este de a îndemna pe alții să citească acest volum, pentru că răul care l-a generat nu a dispărut, contrar unor false percepții și iluzii optimiste. Răul este încă în țară, este încă printre noi, adânc pitit, bine deghizat.

Cu tot talentul ziaristic și literar al autorului, *Jurnal de ocnă* are unele scăderi legate mai ales de formă. Nu e prima oară când întâlnesc cărți publicate cu prea multe greșeli de gramatică și ortografie, care ar fi trebuit eliminate la editură. În plus volumul ar fi fost mult mai eficient dacă s-ar fi renunțat la unele detalii prea personale sau la altele care pot fi înțelese numai de cei care au trecut pe ACOLO. Sunt deficiențe ce pot fi remediate ușor la o a doua ediție.

Dar chiar și așa cartea colegului Alexandru Mihalcea este o excelentă contribuție atât la demascarea fenomenului terorii comuniste, cât și la înțelegerea mecanismului care i-a dat naștere. Să sperăm că munca lui scriitoricească nu se va opri aici.

D. Phillip
Calgary, Canada,
August 1996

O EXPLICAȚIE

În ziarul "România Liberă" din 15 august, a apărut, cu titlul "Memorialul de la Târgoviște", un articol de mici dimensiuni, semnat de Gh. Penciu, referitor la întâlnirea deținuților politici, ce se ține anual în fosta închisoare de elevi.

Puținătatea celor spuse despre acest eveniment și plasarea lor într-un colț, la subsol de pagină, a ținut probabil să sugereze opinia redactorilor, anume că această comemorare a timpului când tinerii erau întemnițați pentru că "uneltau contra ordinii sociale" nu mai trezește interesul marelui public; că, atunci când e vorba de nevârstnici, sunt mai interesante relatările despre copiii străzii, pedofilie, prostituție și delincvență juvenilă. Cu astfel de materiale ziarul se vinde mai bine și asta primează! Decăderea lumii, în general, și a societății românești, în special, rămâne ca o constatare.

La întrunirea foștilor deținuți politici elevi, ca un semn de prezență a celor ce-au rămas și de omagiu pentru cei trecuți la cele veșnice, s-a citit și difuzat o "DECLARAȚIE DE LA TÂRGȘOR", un text scris și semnat de niște bătrâni care au avut prilejul să guste, încă de când erau copii, "valorile comunismului".

Refuzul ziarului de a publica integral numita declarație este normal. Presa - și cea guvernamentală și cea de opoziție - preferă să treacă sub tăcere puținele manifestări ale foștilor deținuți politici (cu mici excepții, cum ar fi comunicatele și panseurile politice ale senatorului Constantin Ticu Dumitrescu care, decorat fiind de Nicolae Ceaușescu, "invitat" de Regele Mihai și în același timp în excelente relații cu dl. Virgil Măgureanu, nu poate fi decât un personaj "de excepție"!)

Semnatarul acestor rânduri, obișnuit cu trecerile sub tăcere, n-ar fi obiectat în nici un fel la marginalizarea, de-acum ordinară, dacă n-ar fi intervenit și o contrafacere în text. În articolul mai sus citat se dă un fragment din "Declarația de la Târgșor", pus între ghilimele, dar modificat. Oare nici dl. Penciu, pe care îl cunosc de când se chema Gorunescu, nici redactorii care "au contribuit" la minimalizarea prezentării evenimentului, să nu știe că citarea cu modificări e *un fals*?!

Personal, fiind de mulți ani într-un mocnit conflict cu puternicul "Sindicat internațional al nemernicilor cultivați", organizație pe care Dudînțev o numește "Asociația banditilor sindicalizați", mă feresc, nu mă aventurez în polemici; am simțul raportului de forțe. Dar cumințenia are și ea limite. Când mândria de slujitor al umilinței, de rândaș la curțile adevărului, e amenințată, îndreptarea de șale devine obligatorie.

Sunt cazuri - și acesta este unul - când tăcerea înseamnă complicitate. De aceea, ignorând rațiunile de prudență, semnez propriu aceste rânduri și dau publicității integral textul, așa cum s-a citit și semnat la fosta închisoare de elevi.

Constantin IORGULESCU

DECLARAȚIA DE LA TÂRGȘOR

În acest loc, unde în anii 1948-1951 a funcționat o închisoare de elevi, ne întâlnim azi, 10 august 1996, noi, martirii supraviețuitori ai acelor timpuri și evenimente, ca să comemorăm fapta, atunci și aici începută, să-i pomenim pe cei ce nu mai sunt între noi și să aducem mulțumiri lui Dumnezeu pentru că ne-a ajutat să ieșim biruitori în această primă luptă a rezistenței din închisori, sporindu-ne puterea pentru luptele ce au urmat (și din care nu întotdeauna am ieșit cu fruntea sus).

În acei ani, comuniștii, în plină agresiune ideologică, nu se sfiau să aresteze copii, să-i condamne la ani grei de temniță, să le aplice abominabilele lor metode de tortură și exterminare, asemeni celor vârstnici, dar, în plus, să-i supună unei operații de "spălare a creierului", numită "reeducare", în speranța că vor scoate din ei indivizi lipsiți de conștiință, capabili să execute, la ordin, orice nemernicie, orice crimă. Și au făcut asta în multe închisori.

Aici, la Târgșor, reeducarea ce s-a încercat a eșuat. Calculul inițiatorilor s-a dovedit greșit sau Dumnezeu n-a îngăduit ca nevinovăția să fie murdărită și i-a trimis ajutorul său, așa încât cu toată ademenirea, silnicia, înșelăciunea, cu toate izolările și pedepsele, încercarea a dat greș. Sufletul de copil s-a dovedit mai puternic decât lucrarea vicleană a diavolului. Din această lecție, primă încercare, tinerii au ieșit întăriți, au căpătat încredere în ei, experiența trăită le-a fost de ajutor în încercările, nu puține, ce au urmat, pentru fiecare dintre ei, ani și ani după aceea.

Astăzi, noi, supraviețuitorii, trecuți prin toate probele temnițelor, cu trupurile dar și cu sufletele pline de cicatrici, multe încă nevindecate, după jumătate de veac de hăituire, veghe și pândă, nu depunem armele spiritului; oricât de împuținate ne-ar fi trupurile, de vârstă și osteneli, așteptăm să le predăm vii, aprige, fără pată, în mâinile tinerilor ce au curajul și puterea să se ridice azi pentru slujirea neamului, cum, după puterile noastre, noi am făcut-o ieri.

Îngenuncheați înaintea națiunii române și a lui Dumnezeu, în ceas de cumpănă, așteptăm să trecem în mâinile urmașilor, atâta câtă e, strânsura de lacrimi, de sârguință și de rugăciune a generației noastre: NECLINTIREA ÎN CREDINȚĂ.

Nu uitați nici o clipă: "Cu noi este Dumnezeu"!

Târgșor, 10 august 1996

Cuvine-se...

Vetuța POP

De pe plaiul înstrăinării ne ajunge vestea că încă un suflet românesc a părăsit pământul, cu amar dor de țară: cel al Vetuței Pop. Se născuse la 20 oct. 1923, în comuna Cetea (jud. Alba). Puține locuri ale copilăriei vor fi fost mai iubite decât acest sat de lângă Teiuș, așezat pe valea dintre dealurile Stremțului și Piatra Cetii.

A scris despre el în versuri și în proză; mirosul poamelor coapte din grădina fără margini a bunicului nu a fost niciodată uitat. Școala primară a făcut-o la Teiuș, unde s-au mutat părinții când era încă foarte mică. La Aiud a urmat gimnaziul și la Blaj liceul.

În anul 1948 a absolvit Academia Comercială din Cluj, care se afla încă în refugiu la Brașov. În acel an de groază, printre tinerii siliți de condamnările politice să părăsească țara, s-a aflat și ea și Mihai Pop, viitorul său soț.

Dacă generația naționalistă de la 1848 a făcut cunoștință cu exilul politic, cea de la 1948 a umplut pământul cu nume românești.

"Ajunseserăm pe aici,
Tot pe brânci, pe brânci, pe brânci,"

spunea ea în poezia "Eroi fără război".

După ce au trecut clandestin două frontiere, în anul 1949, în August, cei doi tineri s-au căsătorit la Triest. Înainte de a pleca din țară, îmbrăcați în haine tradiționale românești, s-au strecurat pe furiș în Daia, satul lui Mihai, pentru a-i cunoaște părinții și a primi binecuvântarea lor.

În 1951 s-a născut primul lor copil, Mihai, în Franța, la Vernon, orășel pe malul Senei, iar în 1952 l-au avut pe Gabriel, la Montréal.

De fetița Ileana s-au bucurat foarte puțin: Dumnezeu a luat-o devreme între îngerii lui.

Primitoarea Canadă le-a devenit a doua patrie. Acolo au muncit, au făcut cinste numelui de român, au activat în cadrul organizațiilor românești și au fost gazde fără egal pentru oricine le-a trecut pragul. Acolo s-au născut poemele ei, din dragostea de țară și de familie. În lumea străină în care au trebuit să trăiască, credința în Dumnezeu și iubirea dintre ei le-a fost singurul sprijin.

Acum, la plecare, cine oare dintre cei dragi, plecați mai înainte, i-a ieșit în cale s-o îndrume pe cărările necunoscute ale celuilalt tărâm? Poate fetița, poate tot un poet, Vasile Posteucă, așteptând-o să-i răspundă la întrebarea pusă demult:

"Am rămas orfani, bădie
Iar tu stai acolo sus
Spune-ne, bădie taică,
Ce ți-a spus ție Iisus?"

Versurile cu care se încheie cartea ei sunt:

"Doamne, vom veni la Tine,
Rămânând în nemurire."

RUGĂ DE AIUD

Iartă-ne Doamne, pentru nevrednicia noastră. Țara pe care ai dat-o strămoșilor și pe care ei, înfruntând toate urgiile, au păstrat-o, astăzi noi, bătrâni și nevolnici, nu mai avem puterea să-i sărim în ajutor. Fără teamă, tâlharii o pradă și-o vând. Tinerii sunt legați cu vicleneIe lanțuri ale neștiinței, moliciunii, și înșelăciunii, astfel că ei nici nu înțeleg de ce trebuie să-l înfrunte pe slujbașul kaghebeului aflat la cârma țării sau pe nepotul rabinului de la Oradea, fiu al politrucului, care se-ntrec care să ocupe, primul, fotoliul prezidențial. Sărmană Țară!

Ne rugăm în genunchi, Stăpâne, nu ține seama de decăderea noastră; n-am fost în stare, la vreme, să-mpiedicăm așezarea spurcăciunilor în toate dregătoriile statului; și nici în Asociația noastră, a celor ce-am avut parte de temnițe, n-am putut face curat. Tot cel pus de Securitate, cu ajutorul vânduților pe arginții lui Iuda, e cel mai mare!

Cu rușine, ne plecăm frunțile, adânc, până-n țărâna Aiudului, de unde, mustrător, ne privesc cei aici îngropați.

Azi, 14 septembrie 1996, la sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci, cu inimile pline de durere, rugăciune înălțăm către Tine, Doamne: Fie-ți milă de țară!

Nu căuta, Sfinte, către nemernicia noastră. Ci, îndurându-Te, ridică din neamul acesta, așa cum s-a mai întâmplat odinioară, tineri miruiți de virtute, bărbați dreptstătători în credință, demni să slujească Dreptății Tale. Trimite Arhanghelul, tot ca altă dată, să fulgere cu spada dintr-un hotar în altul, spre surparea puterii răului, spre biruința Adevărului și Slava Numelui Tău.

Amin.

BĂTĂLIE ÎN JURUL IDENTITĂȚII

Este vorba, de data aceasta, despre identitatea Franței. A unei Franțe integrate într-o comunitate europeană în care, de teama de a nu se pierde, își caută certificatul de botez. "Fiica cea mare a Bisericii, educatoarea popoarelor", cum o numea Biserica Catolică, recurge acum la Papă, a cărui vizită este menită să-i ateste, la sfârșit de secolul XX, începuturile, botezul, încreștinarea. Au optat pentru acest demers și guvernul, și poporul francez, trezite parcă dintr-un somn vrăjit – somnul uitării de sine – la plinirea vremii. Și iată că Papa a fost invitat să adeverească actul de naștere al Franței "semnat" de Regele Clovis prin propriul său botez, la Reims, în anul 496.

S-au ridicat, însă, împotriva venirii Suveranului Pontif la această sărbătoare a identității Franței, atîtea voci aparținând unor foruri, organizații, comitete și comisii (dintre care prea puține sunt de origine franceză), încât *mass-media* din Occident se întreabă cu nedumerire: "Poate fi considerat botezul lui Clovis drept act fondator al națiunii franceze?". Și tirurile întrebărilor de acest fel nu sunt sporadice, ci, dimpotrivă, s-ar putea afirma că asistăm acum, în Franța, la un adevărat bombardament metodic de invective, la o ciomageală mediatică spectaculoasă, la o revărsare de ură rar întâlnită și foarte greu de imaginat. Iar faptul cel mai bizar este că împotriva Papei nu se înregimentează acum doar dușmanii săi tradiționali – necreștinii, (neo)protestanții, comuniștii, francmasonii – ci și asociațiile antirasiste, diversele ligi ale drepturilor omului, socialiștii clevetitori, liberalii bâlbâiți, cohortele de ziariști "progresiști" și – vai! – "corul" preoților adoratori ai modernității, temători ca nu cumva vreun eveniment spiritual "retrograd" să le stânjenească mersul triumfal prin veac... Și toată această desfășurare de forțe, împotriva unei vizite care a fost doar *anunțată*, fără să se știe dacă va și avea loc până la urmă!

Ce anume a declanșat, totuși, mai precis, această dezbatere extrem de semnificativă? Oare cele câteva cuvinte rostite acum câtva de Papă, cum că Franța este "fiica cea mare a Bisericii și educatoarea popoarelor", acest apel la dreptul unui întâi-născut, cu reamintirea vechii sale vocații? Sau, poate, întrebarea rostită de Papă la Bourget, în 1980: "O, Franță, ai rămas tu oare credincioasă făgăduielilor făcute la botez?". Cum se poate explica desperatul strigăt al lui Dominque Jamet, publicat în marele ziar francez *L'Evénement*: "În ce Franță ne găsim? Suntem oare copiii «Luminilor», fiii Revoluției, ori descendenții dragonului cu coadă al Inchiziției?"

Acum, însă, Franța pare hotărâtă să-și țină făgăduielile. Semnele se înmulțesc. Coșmarul se spulberă, deși mai este încă amenințător. "Progresismul" afișat până mai ieri moare de bătrânețe, fără descendență. Și pe vechiul fond al Bisericii Franței apar noi imbolduri, noi efervescențe stârnite când de benedictinii tradiționaliști, când de "Frații Sfântului Ioan" ori de enoriașii vreunei parohii nebăgate în seamă. Dovadă că Biserica Franței se trezește la chemarea lui Iisus, precum fiica biblicului Iair. Iar în bătălia "Voltaire contra Clovis", cum numea presa franceză isteria stârnită de venirea Papei Ioan Paul II la Reims, Clovis a ieșit învingător asupra voltairienilor și a prea-laicelor "alianțe" din zilele noastre: Marele Orient din Franța, Comitetul Laicității Republicii, Liga Comunistă Revoluționară, Federația Anarhistă, Stânga Revoluționară, S.O.S. Rasism, Liga Drepturilor Omului, Asociația "Vade retro Papanas", Comitetul Național de Acțiune Laică – LICRA, etc. O întreagă armată apocaliptică, pornită să atace "eternul dușman": Biserica creștină, pe Însuși Dumnezeu. Obiectivul? Răsturnarea ordinii firești și înlocuirea ei cu o suzeranitate ocultă. Revanșa iraționalului și a credulității, înlocuind credința. Revanșa falșilor profeți împotriva celor ce consideră botezul lui Clovis drept origine a *Franței creștine*. Campanie a celor ce doresc instituirea unei "noi ordini mondiale", în care adorația lui Hristos să fie înlocuită cu adorația "vițelului de aur"...

MARCEL PETRIȘOR

BEZNA VINE DE LA RĂSĂRIT

Când autoritățile de la Chișinău proclamau, la 27 august 1989, ca limbă de stat, în R.S.S. Moldovenească de atunci o altă limbă decât cea rusă, faptul se constituia într-o acțiune dătătoare de speranțe pentru cei ce năzuiau și credeau într-o posibilă și adevărată renaștere națională românească. Speranțele au sporit odată cu prăbușirea vechilor regimuri comuniste din Europa Centrală și de Est. Erau mulți cei ce au crezut atunci că lumea va intra pe un făgaș nou, al unei evoluții normale, și că se va produce o reală și ireversibilă desprindere de trecutul comunist.

Mersul ulterior al evenimentelor a dovedit însă că regimurile comuniste au reușit să înfăptuiască stricăciuni neașteptat de grave, care au afectat esența spirituală a ființei umane. Când s-a dezmembrat URSS, în 1991, era de așteptat ca Basarabia să facă ceea ce se cuvenea: să se realipească la trupul României, de la care fusese smulsă prin nelegiuire și violență. În realitate, faptul era imposibil să se producă atâta vreme cât, atât la Chișinău cât și la București, frâiele puterii au continuat să rămână în mâinile acelorași indivizi crescuți și școliți în tradiția Estului comunist.

Războiul de pe Nistru, din 1992, nu a făcut decât să consfințească trista realitate că proclamata independență a "Republicii Moldova" funcționează numai în privința descurajării apropierii sale de România, iar integritatea statală a Basarabiei rămâne iluzorie. Și pentru ca lucrurile să fie și mai limpezi, Armata a 14-a a Rusiei rămâne în continuare pe vechile poziții, iar cei ce vor avea curajul lui Ilie Ilașcu și al camarazilor lui vor împărtăși aceeași soartă cu aceștia.

După ce, într-o anumită fază a conflictului, se părea că îi fusese rezervat și României un anumit rol (alături de Rusia și Ucraina) în rezolvarea diferendelor din zona Nistrului, ulterior România a fost înlăturată din joc. Autoritățile secesioniste de la Tiraspol, sprijinite în mod fățiș de către Moscova, continuă să le ignore, când nu le înfruntă deschis, pe cele de la Chișinău. Prezența militară rusească și amânarea *sine die* a evacuării acesteia rămâne o permanentă încurajare pentru rebeli, filoruși și rusofoni, reducând mereu la neputință ori anulând din start orice încercare de afirmare a autorităților guvernului "Republicii Moldova".

Ultimele vești venite dinspre Nistru sunt nu numai triste, ci și neliniștitoare. Ofensiva antiromânească continuă să se desfășoare cu perseverență. Școlilor românești din autoproclamata "Republică Moldovenească Nistreană" li se refuză dreptul de a funcționa, iar copiilor români din aceste părți nu li se mai îngăduie să învețe carte în limba părinților și a strămoșilor lor, scrisă în grafie latină. Și pentru ca împlinirea actelor administrative să capete înfățișarea cea mai brutală și cu efectele cele mai descurajatoare, la Grigoriopol, Slobozia și Tiraspol s-a făcut uz și de trupe pentru intimidarea elevilor români și a părinților acestora, care protestau împotriva abuzurilor la care sunt supuși.

Din nefericire, se poate constata în continuare, autoritățile de la București nu par preocupate de soarta românilor din Basarabia, iar societatea civilă românească este departe de a avea vigoarea, voința și capacitatea de acțiune, ori măcar preocuparea reală, pentru soarta fraților din Basarabia și Bucovina. Lumea românească de azi se zbate într-o stare de cumplită mizerie materială și morală, măcinată de corupție, minciună și impostură. Pe aceste elemente se clădește sărăcia celei mai mari părți a populației, amăgite și înșelate de o clică de guvernanți preocupați doar de împlinirea propriilor pofte de putere sau interese de îmbogățire.

În acest climat, în plină campanie electorală (purtată cu mijloacele cele mai puțin ortodoxe), tocmai chestiunea de căpătâi a lumii românești este ignorată. Unitatea națională a tuturor românilor într-o Românie reîntregită, renăscută și revigorată în tradițiile ei naționale, așezată pe valorile moralei creștine, nu pare să preocupe cu adevărat nici pe candidații la președinția României, nici cercurile politice românești în general.

Din păcate, atât problema raporturilor cu vecinii (și mai ales aceea a tratatului cu Ungaria), cât și cea a admiterii României în structurile euro-atlantice, sunt exploatate mai cu seamă în scopuri electorale de către actualii guvernanți.

Dacă în ceea ce privește admiterea în NATO a Poloniei, Cehiei și Ungariei, lucrurile sunt de multă vreme suficient de limpezi, accesul în această organizație al altor state din Centrul și Estul Europei, printre care și România, rămâne în continuare problematic. Nu numai că Rusia continuă să se opună cu consecvență extinderii spre Răsărit a NATO, dar nici Apusul nu manifestă porniri cu adevărat încurajatoare. Dimpotrivă, ceea ce se dovedește a fi permanenta preocupare a Occidentului este menajarea susceptibilităților și a intereselor geostrategice rusești.

Interesul și preocuparea lumii apusene pentru soarta Rusiei este de înțeles. O prăbușire a acesteia în haosul unor conflicte armate interne sau, și mai grav, antrenarea ei în acțiuni aventuroase externe ar putea avea consecințe catastrofale pentru toată lumea. Dar nu mai este de înțeles (și cu atât mai puțin de admis) atitudinea Occidentului în privința soartei victimelor agresiunilor, fie că este vorba de ceceni, kurzi sau palestinieni. Câtă vreme agresorii - Rusia, Turcia sau Israelul - sunt nu numai tolerați, ci sprijiniți în mod deschis de același Occident complice, pacea lumii rămâne serios amenințată.

Nicolae POP

TALMUDUL

> ***"Eu nu sunt cetăţean american de religie mozaică. Eu sunt evreu. Sunt american de 63 de ani, dar sunt evreu de 4000 de ani."***
>
> Rabinul Stephen S. Weise

7. Hasmoneii (167-63 î.d.Chr.)

Printre *"cucernicii"* care au părăsit Ierusalimul, după profanarea Templului de către sirieni şi evreii renegaţi care acceptaseră să se închine zeităţilor păgâne, a fost şi preotul aronid Hasmonai. El s-a stabilit în orăşelul Modein, la Nord de Ierusalim, unde nădăjduia că va fi ferit de persecuţiile îndreptate împotriva celor care rămăseseră credincioşi Legii lui Moise. Cum însă, în deceniile următoare, procesul de helenizare forţată nu a cruţat nici localitatea Modein, preotul Matatia, strănepotul lui Hasmonai, împreună cu cei cinci fii ai săi, Ionan-Gadis, Simon Tasi, Iuda-Macabeul, Eleazar-Avaran şi Ionatan-Apfus au ales calea rezistenţei armate împotriva stricătorilor Legii strămoşeşti. Ei s-au refugiat în Deşertul Iudeii, de unde au stabilit legături strânse cu alte grupuri de fugari, care de asemenea refuzau să-şi renege credinţa în Iahve şi în Legea lui Moise. Când Apelles, împuternicitul regelui seleucid, a sosit la Modein pentru a forţa populaţia evreiască să adopte cultul zeităţilor greceşti, Matatia l-a înfruntat cu curaj, adresându-i următoarele cuvinte: *"Chiar dacă toate neamurile din cuprinsul stăpânirii regelui vor asculta de el şi de poruncile lui, totuşi eu şi feciorii şi fraţii mei vom umbla întru aşezământul Legii părinţilor noştri"* (*I Macabei* 2,19-20).

Apelles nu a ţinut însă seama de acest avertisment. A ordonat construirea unui jertfelnic în capiştea din Modein pentru oficierea jertfelor închinate lui Zeus şi l-a obligat pe un evreu renegat să o împlinească. *"Şi a văzut Matatia şi s-a aprins de râvnă de i s-au cutremurat rărunchii şi, dând drumul dreptei sale mâini, a alergat şi l-a înjunghiat pe jertfelnic. Şi pe omul regelui, care silea să jertfească l-a omorât în aceeaşi vreme şi jertfelnicul l-a stricat"* (*I Macabei* 2,24-25). Acest gest de mare curaj a constituit momentul declanşării răscoalei iudeilor împotriva stăpânirii seleucide.

Matatia lansează un apel patetic către toţi locuitorii Iudeii care se simţeau legaţi de credinţa strămoşească să se alăture răscoalei. Apelul a avut ecou şi răzvrătiţii s-au grupat în regiunea muntoasă, hotărâţi să răspundă la forţă prin forţă.

Pentru a organiza lupta împotriva stăpânirii seleucide, Matatia a convocat o adunare a *"Asideilor, oameni vârtoşi din Israel şi care păzeau Legea"*. Măsurile adoptate la această adunare se refereau atât la instaurarea plenară a cultului mozaic (tăierea împrejur a pruncilor, ritualul fiind interzis de autorităţile regale, dărâmarea jertfelnicelor închinate zeităţilor păgâne etc.), cât şi la reorganizarea comunităţii iudaice pentru a fi capabilă să se opună unei previzibile intervenţii armate din partea lui Antiochos al IV-lea. Totodată, Matatia, fiind în vârstă, îşi reglementează succesiunea. Adresându-se fiilor săi, le spune: *"Şi iată Simeon, fratele vostru, ştiu că este om de sfat: de el să ascultaţi în toate zilele, el vă va fi tată. Şi Iuda Macabeul, care este cu putere tare din tinereţile sale, acesta va fi căpetenia oştirii, ca să faceţi război împotriva popoarelor"* (*I Macabei* 2,65-66).

În anul 167 î.d.Chr. Matatia moare. Şi cum problema principală care stătea în faţa răsculaţilor era problema rezistenţei armate împotriva trupelor lui Antiochos, Iuda Macabeul, conducătorul războinic, va deveni personajul din primul plan în evenimentele ce vor urma. Principalele sale calităţi erau curajul şi cucernicia. Înaintea fiecărei bătălii *"se ruga ca un sfânt"*, dar în ceasul luptei era *"curajos ca un leu"*.

*

Mica oştire condusă de Iuda Macabeul era concentrată în munţi, de unde întreprindea, prin surprindere, incursiuni asupra localităţilor din văi, îi ucidea pe renegaţi, distrugea altarele păgâne şi îndeplinea cu forţa ritualul circumciziei asupra băieţilor netăiaţi împrejur.

Împotriva acestor cete de răsculaţi, Antiochos a trimis un corp de armată alcătuit din greci sirieni, avându-l comandant pe generalul Apollonius. Iuda i-a întâmpinat pe greci la trecătoarea de la Emmaus şi, în ciuda inferiorităţii numerice, a repurtat o victorie totală, Apollonius pierzându-şi viaţa pe câmpul de luptă (166 î.d.Chr.).

Ca răspuns, Antiochos a trimis împotriva evreilor o nouă armată, condusă de generalul Heron. Bătălia a avut loc la Mizpa şi înfrângerea grecilor a fost atât de categorică încât trupele lui Iuda au putut ocupa Ierusalimul fără a întâmpina rezistenţă. Ajuns în capitala ţării, Iuda a curăţit Templul de altarele păgâne şi a reintrodus serviciul religios după vechile rânduieli.

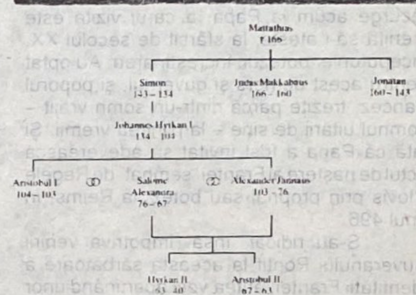
Următoarea tentativă de a pune capăt răzvrătirii evreilor a fost condusă de regentul Lysias, care porneşte în fruntea unei armate puternice, pentru a recuceri Ierusalimul. În timp ce mărşăluia spre Iudea, îi parvine ştirea morţii lui Antiochos (163 î.d.chr.). În dorinţa de a rezolva paşnic problema iudaică, spre a se putea concentra asupra altor teatre de luptă, Lysias le oferă evreilor deplină libertate religioasă, cu condiţia să depună armele. Deşi o parte din evrei sunt de acord, adepţii lui Iuda, Macabeii, refuză, motivându-şi refuzul în următorii termeni: *"pentru ca Iudeea să fie sigură că nu vor mai avea loc noi persecuţii, ţara trebuie să-şi redobândească libertatea politică"*. Îmbătaţi de succesele obţinute, Macabeii pornesc o nemiloasă acţiune de represalii împotriva conaţionalilor lor din partidul helenizant. Actele de răzbunare nu se limitează numai la Ierusalim. Represiunea se extinde până şi asupra populaţiei din oraşele de la frontieră.

Prin respingerea propunerii lui Lysias, starea de beligeranţă dintre macedoneni şi evrei continuă. În anul 161 î.d.Chr., Iuda îi învinge pe macedosirieni în bătălia de la Adassa şi, datorită unei alianţe încheiate cu Roma, îşi consolidează poziţia. În acelaşi an însă, în bătălia dusă împotriva unei armate siriene, superioară numericeşte, cade ucis la Elasa. Fratele său Ionatan îi ia locul la conducerea armatei şi continuă războiul împotriva seleucizilor. Dar şi el va cădea pe câmpul de luptă în anul 143 î.d.Chr., în bătălia de la Ake. Ultimul frate supravieţuitor, Simon, va prelua conducerea armatei şi, sprijinit de Roma, obţine de la suveranul seleucid Demetrios II recunoaşterea independenţei Iudeii.

Pentru meritele sale şi ale celorlalţi membri ai familiei lui Matatia Hasmodeul, Simon este ales, printr-o hotărâre a întregii comunităţi iudaice, Mare Preot şi conducător suprem al armatei. Şi întrucât aceste demnităţi devin ereditare în familia sa, Simon este considerat întemeietorul Dinastiei Hasmoneilor.

Hasmoneii au fost conştienţi de slăbiciune micului lor stat şi de aceea s-au străduit, de-a lungul a două generaţii, să-i lărgească graniţele, utilizând atât diplomaţia, cât şi forţa. În jurul anului 78 î.d.Chr. Hasmoneii reuşiseră să cucerească Samaria, Idumeea, Moabul, Galilea, Transiordania, Gadara, Pella, Gerassa, Raphia şi Gaza, înglobându-le în regatul proclamat în anul 104 de Iuda Aristobalos, astfel că Palestina sub domnia lor atingea dimensiunile regatului lui Solomon. Dar urmaşii acelor bravi Macabei, care luptaseră eroic pentru libertatea lor religioasă, îi obligau acum pe noii lor supuşi, adepţi ai altor credinţe, să adopte religia iudaică. Cu timpul însă, zelul religios al Hasmoneilor a slăbit şi, ca un paradox, în ciuda protestelor preoţilor, ei au început să facă concesii partidului helenizant. Prin aceasta, autoritatea şi - ca o consecinţă - stabilitatea dinastiei au slăbit. Încă din timpul domniei reginei Salome Alexandra (76-69 î.d.Chr.) au început să lupte pentru succesiune între fiii ei Hyrkanos II şi Aristobulos II. De la această dată, cursul evenimentelor din Iudeea va fi decisiv influenţat de prezenţa romană în regiune. La declanşarea conflictului pentru succesiunea la tronul Regatului Hasmodeu, legiunile victorioase ale lui Pompei se aflau deja la Damasc.

În anul 54 î.d.Chr., Crassus, în drum spre Ktesiphon, pentru a acoperi cheltuielile armatei sale, deposedează tezaurul Templului de peste 10.000 de talanţi. Campania împotriva parţilor a fost însă un eşec. Legiunile sale sunt înfrânte, iar el este ucis în bătălia de la Carrhae. Când această veste soseşte la Ierusalim, evreii cred că a sosit momentul să-şi redobândească libertatea şi refuză să se mai supună autorităţilor

romane. Tentativa lor va fi însă înăbuşită cu brutalitate, în anul 43 î.d.Chr., de Longinus, urmaşul lui Crassus în funcţia de guvernator al Siriei. Trupele sale vor cuceri ţara şi 30.000 de evrei vor fi vânduţi ca sclavi.

În frământările care au avut loc în Orientul Apropiat, până la consolidarea supremaţiei romane, are loc o invazie a parţilor în Iudeea. Ei îl instalează la Ierusalim, în demnitatea de Mare Preot, pe ultimul reprezentant al Dinastiei Hasmoneilor, Antigonos II. Domnia sa va fi însă de scurtă durată (40-37 î.d.Chr.). În locul lui romanii îl vor instala pe tron pe Irod, fiul lui Antipater, fostul împuternicit roman în Iudeea şi prieten personal al lui Cezar. Irod, pe care istoria îl consemnează sub denumirea de *"Irod cel Mare"*, a avut o domnie lungă (37 î.d.Chr. - 4 d. Chr.) în timpul căreia s-au produs evenimente istorice importante, din şirul cărora, ca o lumină dătătoare de sens pentru evoluţia ulterioară a omenirii, se detaşează naşterea Fiului lui Dumnezeu, Iisus Hristos.

*

Viaţa spirituală a evreilor în timpul domniei hasmoneilor a cunoscut fluctuaţii şi frământări la fel de intense ca şi frământările politice. Regii hasmonei şi-au sprijinit autoritatea pe preoţii saduchei, ramura conservatoare a înaltei preoţimi. Saduchei erau adepţii unei politici naţionaliste în spiritul luptei pentru libertatea poporului evreu dusă de Macabei şi al unei linii religioase ortodoxe. Ei pretindeau respectarea strictă a Legii (Tora) şi a prescripţiilor juridice, respingând tradiţia orală şi interpretarea liberalizantă a Scripturii, aşa cum procedau reprezentanţii celeilalte ramuri preoţeşti, fariseii. Ca orientare doctrinară, saducheii manifestau un scepticism nedisimulat faţă de viaţa veşnică şi se declarau satisfăcuţi cu reuşitele şi buna stare aici, pe pământ.

Fariseii constituiau al doilea grup de preoţi. Denumirea - "cei separaţi, cei despărţiţi" - le-a fost dată de saduchei, din cauză că evitau contactele cu cei care nu respectau cu stricteţe ritualul de purificare. Ca orientare doctrinară, ei considerau, ca obligatoriu, întregirea textului Pentateuchului cu tradiţia orală, pentru clarificarea pasajelor întunecate din Legea mozaică.

Tradiţia orală iudaică a fost cultivată în paralel cu redactarea celor *"Cinci Cărţi ale lui Moise"*, redactare începută în timpul exilului babilonian şi definitivată în perioada lui Ezdra şi Neemia. Importanţa ei a crescut însă în perioada ce a urmat traducerii în limba greacă - *Septuaginta* - a Pentateuchului şi apoi a Vechiului Testament în întregime. Sentimentul că, prin această traducere, poporul evreu a fost deposedat de un bun care îi aparţinea în exclusivitate, i-a determinat pe conducătorii spirituali ai comunităţii mozaice să se concentreze, cu precădere, asupra tradiţiei orale, tezaur religios ferit de ochi străini. Pe acest fundal, cultivat cu grijă de farisei şi reconstituit integral de continuatorii lor, se va clădi *Talmudul*, adevăratul cod religios al iudaismului din era creştină.

(Va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

RAPORTURILE ISTORICE DINTRE ȚĂRĂNIȘTI ȘI LEGIONARI

Iuliu Maniu şi Mişcarea Legionară

Cum a văzut Maniu Mişcarea Legionară, el, şeful Partidului Național-Țărănesc şi exponentul unanim recunoscut al democrației în România? Dăm mai jos extrase dintr-un articol semnat de Nicolae Penescu, fost secretar general al Partidului Național-Țărănesc şi ministru de Interne în guvernul Sănătescu din toamna anului 1944, articol ce poartă titlul "Testamentul lui Maniu". Acest articol a apărut în "România Democrată", organ al Partidului Național-Țărănesc de sub direcția dlui Jean Teodorescu-Făget din New York, în numărul 31, 1979.

"În cele două lucrări ale mele: *România - Avânturi frânte şi România - Răscruce a furtunilor*, am expus, în prima, viața politică din țara noastră între 1918 şi 1940, iar în a doua, evenimentele din 1940-1947, la care am participat la început ca membru al biroului Partidului Național-Țărănesc şi apoi ca secretar general, confirmat în unanimitate de Comitetul Central. Am difuzat în țară aceste cărți în anii 1975-76-77, prin postul de radio «Europa Liberă».

Tineretul a cunoscut astfel adevărul asupra celor întâmplate în acest timp în România, care este altul decât cel prezentat de comunişti. Politica Partidului Național-Țărănesc şi politica lui Maniu sunt una şi aceeaşi.

Rețin trei capitole din acest "Testament": Mişcarea Legionară, Tineretul şi Politica externă:

«Mişcarea Legionară. Cu excepția măsurilor luate contra legionarilor de Ion Mihalache, ministru de Interne în 1932, la cererea Regelui Carol, Partidul Național-Țărănesc nu a avut niciodată o atitudine ostilă față de aceştia».

«Corneliu Codreanu a întemeiat Legiunea pe trei idei: lupta națională, credința creştină, omul nou. Cu excepția chestiunii evreieşti, nimic nu ne separa. Ne-am întâlnit ca tineri deputați în Parlament. Legiunea făcuse progrese repezi şi importante în tineret. Este adevărat că exista problema evreiască, fiindcă evreii deveniseră, după unguri, cea mai importantă minoritate ca număr şi era prima ca putere economică. Profesiunile libere erau invadate de evrei. Nu eram însă de acord cu Codreanu asupra soluțiunilor de dat acestei probleme».

«În politica externă, preferințele lui Codreanu mergeau spre Axa Roma-Berlin, din cauza repulsiunii lui față de comunism şi fiindcă credea că era în interesul țării să existe o politică alternativă... Întemeietorul Mişcării Legionare, Corneliu Codreanu, cu ocazia penultimei întrevederi pe care am avut-o cu el, mi-a spus că ceea ce îl lega de Germania nu erau principiile național-socialiste, ci credința că, în războiul mondial ce se va declanşa, Germania va ieşi învingătoare şi deci va trebui să existe în România o Mişcare care ar putea servi de cadru protector pentru armonizarea intereselor ei cu exigențele eventualului învingător. Însă acum este clar că Germania va fi învinsă.»

«Dictatura, starea de asediu şi cenzura au făcut imposibil ca aceste opinii ale conducerii Mişcării Legionare să poată fi exprimate, să poată fi public manifestate şi, în consecință, a trebuit să suportați o atmosferă grea ce s-a creat în jurul d-voastră»...

La 23 August s-a constituit guvernul Sănătescu, cu generalul Aldea la Interne. La cererea generalului Susaicov, preşedintele Comisiei Aliate de Control, au început arestările unora dintre foştii demnitari din timpul lui Antonescu, a unor generali, a celor acuzați de colaborare cu Germania şi a legionarilor.

La 4 Decembrie s-a constituit al doilea guvern Sănătescu, eu fiind ministru de Interne. Printre primele măsuri pe care le-a luat a fost şi eliberarea legionarilor. Ei nu puteau fi acuzați de crime de război. Ostentativ, cu prilejul unei reuniuni la Piteşti a Comitetului Executiv al organizației național-țărăniste din Argeş, pe care o prezidam, m-am dus la penitenciarul local, unde erau deținuți legionari, în frunte cu preotul Dumitrescu-Borşa, fost secretar general al Mişcării: i-am convocat în curtea închisorii, le-am ținut o cuvântare de încurajare şi i-am eliberat. Am ordonat eliberarea legionarilor în toată țara. Întors la Bucureşti, am fost vizitat la minister de un general rus, reprezentând Comisia Aliată de Control, care mi-a cerut explicații. I-am răspuns ce trebuia. Maniu m-a aprobat întru totul. Liberarea legionarilor, împiedicarea ocupării prefecturilor şi primăriilor de către proaspeții comunişti dirijați de agenții sovietici, au fost invocate de generalul Vinogradov, devenit între timp preşedintele Comisiei Aliate de Control, ca acte contrare spiritului Convenției de Armistițiu şi au provocat demisia guvernului. Generalul Sănătescu s-a solidarizat cu mine. A urmat guvernul prezidat de generalul Rădescu, care a avut aceeaşi soartă, fiindcă ruşii îl voiau pe Petru Groza, care a fost însărcinat de Rege - cu toată opoziția lui Maniu - să formeze noul guvern, la 6 Martie 1945, în colaborare cu câțiva transfugi de la național-țărănişti şi liberali, în frunte cu Gheorghe Tătărescu.

După 6 Martie 1945, situația partidului nostru devenise foarte grea. Existam legal, dar, de fapt, eram împiedicați să activăm. Într-o zi, profesorul universitar Manu îmi cere o întâlnire, la care va fi prezent şi Nicolae Pătraşcu, secretar general al Mişcării Legionare, care se întorsese clandestin în țară. Eu am fost însoțit de un prieten, rudă cu Mihalache, care nu era însă la curent cu această întâlnire. I-am văzut pe cei doi legionari într-o casă din cartierul Sfinții Apostoli. Pătraşcu mi-a propus colaborarea Mişcării Legionare cu Partidul Național-Țărănesc în lupta contra comunismului...

Am comunicat această propunere lui Maniu, care mi-a răspuns: «Cu Mişcarea Legionară colaborăm din 1942».

Maniu a sondat pe anglo-americani, în legătură cu colaborarea cu legionarii... Reprezentanții politici şi militari anglo-americani n-au făcut nici o obiecție. Maniu a consultat, de asemenea, pe Dinu Brătianu şi pe Titel Petrescu. Amândoi au fost de acord cu colaborarea Mişcării Legionare. Ei primeau alături de partidele Liberal şi Social-Democrat, pe legionari.

Legionarii au fost tot timpul prezenți în confruntarea teribilă cu comuniştii. Erau lângă noi în campania electorală din 1946... La 19 Noiembrie a avut loc un simulacru de alegeri şi la 30 Noiembrie Regele Mihai a deschis sesiunea aşa-zisei Adunări Naționale, împotriva opiniei lui Maniu, care credea inadmisibilă legitimarea alegerilor de către Suveran."

Politica externă a lui Maniu

La 4 Aprilie 1934, Iuliu Maniu, într-o interpelare adresată în Camera Deputaților ministrului de Externe de atunci, Nicolae Titulescu, în legătură cu politica din afară a țării, spunea:

"De aceea, din primul moment, am fost de părere că, realizându-se înființarea statelor naționale sud-europene, ele vor trebui să înfăptuiască în scurtă vreme o puternică confederație sud-est-europeană, cu scopul de a forma o forță comună şi de a crea un teritoriu economic unitar.

Mânat de convingerea acestei inexorabile necesități, în primăvara anului 1924, exact acum 10 ani, într-o conferință ținută la Institutul Social, am spus: «Cred cu tot sufletul meu că numai intronând în țara noastră un sistem de legalitate, moralitate şi libertate pentru toți, ea va putea să dăinuiască. Cred nestrămutat că idealul național, prin întregirea între hotarele de astăzi, nu este încă împlinit. Vai de națiunea care nu este în stare să-şi fixeze noi şi noi ținte nobile, idealuri mărețe, tot mai desăvârşite, demne de frământări, de luptă, de jertfe şi de martiri!»".

După cum vedem, Maniu a acceptat bucuros colaborarea cu Mişcarea Legionară. Recunoaşte şi el că în România a existat o problemă evreiască, evreii constituind o minoritate etnică puternică şi dominând economia țării. Recunoaşte, de asemenea, că această minoritate a "invadat" profesiunile libere, dar declară că nu este de acord cu soluția pe care Codreanu o dă acestei probleme, fără ca să ne spună care era soluția sa. El precizează, după cum am văzut, că, în afară de soluția pentru problema evreiască, nimic esențial nu deosebeşte programul său de cel al lui Codreanu.

În toate aspectele care privesc problema evreiască (social, economic, cultural etc.), Codreanu a vrut să le reducă evreilor "influența" la proporția pe care ei o reprezentau demografic în România şi nimic mai mult. Fiecăruia drepturile ce i se cuvin. Puterea (sau influența) evreilor să fie redusă la cât repreznită ei demografic în România, iar românii să fie sprijiniți ca să se poată ridica la nivelul ce li se cuvine, acela pe care ei îl reprezintă în România, ca națiune dominantă.

Situația de mai sus era valabilă pentru timpurile când evreii constituiau acea minoritate puternică de care vorbeşte Maniu, dar care astăzi nu mai este. După câte ştim, prin emigrare spre Israel, numărul evreilor în România s-a redus la cca. 30.000*, ceea ce nu mai reprezintă o minoritate care să constituie o problemă națională. Asta înseamnă că, odată cu dispariția problemei evreieşti, a dispărut şi unicul punct esențial care deosebea programul politic al lui Maniu de cel al lui Codreanu. Atunci cum justifică cei care au ceva de spus astăzi în viața politică a României şi care declară sus şi tare că au adoptat şi aplică principiile unui regim "democratic", atitudinea lor duşmănoasă, exclusivistă, de refuz al oricărei colaborări cu Mişcarea Legionară?

În trecut, în epoca post-antonesciană, partidele politice istorice şi Aliații occidentali au acceptat colaborarea cu Mişcarea Legionară. Doar ruşii şi Partidul Comunist instaurat de ei la putere s-au împotrivit unei astfel de colaborări. Care sunt argumentele pe care se bazează atitudinea acelora care astăzi se împotrivesc ca Mişcarea Legionară să participe la viața politică a României? Pentru că oricât ar fi de puternice interesele partizane egoiste ale formațiunilor politice "acceptate", totuşi trebuie să fie stabilită şi respectată o limită de toleranță pentru toată lumea; iar dacă această limită este depăşită, atunci atitudinea lor devine abuzivă, adică incompatibilă cu noțiunea de democrație, în numele căreia susțin că au luat ființă.

Traian GOLEA
(Octombrie, 1990)

* Astăzi (1996) se vorbeşte de doar 17.000 (n. Red.).

A apărut prin grija Editurii FF Press din Bucureşti, un volum demult aşteptat şi cu atât mai necesar acum, când dezbaterile asupra trecutului nu prea îndepărtat prezintă serioase conotații cu problemele politice actuale. Este vorba de volumul **RADIOGRAFIA DREPTEI ROMÂNEŞTI** (1927-1941), datorat istoricilor Gh. Buzatu, Corneliu Ciucanu şi Cristian Sandache, de la centrul de Istorie şi Civilizație Europeană din Iaşi. Beneficiind de o largă şi temeinică bază documentară, **Radiografia...** reprezintă în istoriografia noastră, în chip concret, cea dintâi abordare ştiințifică a fenomenului legionar şi a istoriei Mişcării Legionare. Considerăm ca fiind deosebit de utile precizările introductive ale autorilor în sensul că lucrarea aflată în atenție **"nu este una de propagandă; ea nu-şi propune nici reabilitatea, după cum nici discreditarea Mişcării Legionare"**, realizatorii volumului propunându-şi **"un țel cât se poate de simplu şi real: informarea cititorului român în privința apariției, manifestărilor şi consecințelor activității Mişcării Legionare, investigarea stadiului actual al istoriografiei de specialitate, a poziției liderilor legionari, a elementelor de structură ale ideologiei şi, la sfârşit, dar nu cel mai puțin important, surprinderea faptelor în contextul intern şi internațional în care ele s-au produs"**, iar nu în cel în care ne-ar plăcea să **ni-l închipuim astăzi.** Un avantaj indiscutabil al volumului îl desprindem din **sistematizarea** problematicii investigate şi a materialelor prezentate şi examinate, fapt pentru care - întrevedem - cititorul se va apropia şi va parcurge cu interes **Radiografia...**

Astfel, pentru început cititorul face cunoştință cu literatura esențială din ultimele cinci-şase decenii consacrată istoriei legionare. Se au în vedere toate categoriile de lucrări tipărite, în țară sau în străinătate, în speță: istoriografie; publicații diverse; bibliografii, cronologii; dicționare şi enciclopedii; volume de documente şi de memoralistică; literatura legionară; lucrările de propagandă comunist-cominterniste, antilegionare; monografiile de specialitate (îndeosebi editate în străinătate până de curând) şi diversele studii, apariții cu caracter ocazional etc.

În continuare, o scurtă cronologie introduce necesarmente pe cititor în datele de referință care au marcat istoria legionară.

Capitolul următor, **Un <Who's Who> al Mişcării Legionare** (pp. 65-164), este unul de bază al volumului şi, probabil, cel care va provoca cele mai ample discuții. Pentru o primă ediție a *Radiografiei...*, autorii au stăruit asupra unor lideri şi membri legionari, asupra unor simpatizanți.

Un alt capitol de rezistență al **Radiografiei...** ni-l oferă **studiile**, reprezentând contribuții care se anunță de pe-acum esențiale, asupra următoarelor probleme: Mişcarea Legionară în istorie şi istoriografie; istoria Dreptei româneşti; guvernul anticomunist de la Viena din 1944-1945 sau conceptul de elită în viziunea legionară (pp. 165-285).

Un compartiment special al **Radiografiei...** îngăduie cititorului întâlnirea cu unele texte memorabile ce fixează istoria Mişcării Legionare, precum: **portrete şi eseuri** (N. Iorga, **Doi băieți viteji: Moța şi Marin**; Mircea Eliade, **"Intelectualii e fascişti!"**; Mircea Vulcănescu, **Nae Ionescu**; Valeriu C. Neştian, **Nicolae Petraşcu, prezent!**); **dezvăluiri** (cu contribuții de C. Z. Codreanu, Nae Ionescu şi Radu Gyr); **interviuri** (cu Horia Sima, Nistor Chioreanu, Z. Marineasa, A.A. Ronnett, Şerban Milcoveanu şi D. Groza); **pagini memorialistice** inedite (semnate de Corneliu Coposu şi Cătălin Zelea Codreanu) sau **documente** (despre manifestarea legionară de la Iaşi din 8 noiembrie 1940, cu participarea Regelui Mihai I, a generalului Ion Antonescu şi a lui Horia Sima).

marginalii

Evenimentul editorial al ultimei perioade este fără îndoială apariţia la Editura "Humanitas" (în "Terra lucida" – colecţie de spiritualitate universală, coordonată de d-l Andrei Pleşu) a volumului *Timpul rugului aprins. Maestrul spiritual în tradiţia răsăriteană*, semnat de Părintele **ANDRÉ SCRIMA** (n. 1930), una dintre figurile excepţionale ale grupării spirituale închegate pe vremuri la Mânăstirea Antim din Bucureşti şi cunoscute mai târziu sub numele de grupul "Rugului Aprins" (pentru semnificaţia denumirii respective, a se vedea, în recentul volum, mai ales p. 164 şi urm.). Ediţia este îngrijită de d-na Anca Manolescu şi strălucit prefaţată de d-l Andrei Pleşu (care, împreună cu d-l Horia-Roman Patapievici, i-a făcut şi o excelentă prezentare televizată, în luna august). Portretul Părintelui Scrima, pe care directorul "Dilemei" îl schiţează cu mână sigură şi cu geniul detaliului esenţial, constituie o memorabilă pagină literară: "Aveam înainte un personaj greu de «sistematizat», o fizionomie alcătuită din sclipiri evanescente, ca lacurile lui Monet. Cosmopolit şi totuşi român, călugăr şi totuşi om de lume, ortodox, dar cu o anumită aromă iezuită. Andrei Scrima recită îndelung din Djalal ed-din Rûmi şi din Rilke, din Emily Dickinson şi Ion Barbu, din Upanişade şi din Evanghelie. Se desfată de pitorescul unor rare şi vechi cuvinte neaoşe, dar vorbeşte cu un cochet accent franţuzesc. Invocă astrofizica, genetica modernă sau topologia ca pe nişte domenii la îndemână, fredonează cântece ruseşti şi îşi încheie conversaţiile telefonice cu o sintagmă arabă. Poate fi surprinzător de galant, atent la vestimentaţie, pieptănătură şi bune maniere, dar poate fi şi tăios, sarcastic, autoritar. Când inadecvat, când plin de *a propos*, când generos şi discret, când capricios şi de o abundentă auto-referenţialitate, el are ceva de «copil minune», de «premiant» euforic, câştigător al tuturor «olimpiadelor» [...] Competenţa cărturărească e dublată, în chip neaşteptat, de o sensibilitate existenţială puţin obişnuită, de fineţuri sufleteşti care merg de la simpla candoare până la sondajul ameţitor în măruntaiele interlocutorului. Iată, pe scurt, portretul cuiva care poate stârni, rând pe rând sau de-a valma, admiraţia, curiozitatea, perplexitatea, iritarea şi dragostea..."

Prima secţiune a volumului ("Întâlniri în jurul unui pelerin străin") cuprinde o subtilă şi profundă exegeză spirituală a scrisorii testamentare (v. pp. 21-24) lăsate în 1946 de Părintele Ioan cel Străin [Ivan Strannik] (Ioan Culighin – duhovnic al fostului mitropolit al Rostovului –, "un rus aflat în bejenie la Bucureşti, ..., pe atunci autoritatea spirituală a Antimului, punctul lui de coagulare duhovnicească", scrie prefaţatorul). Darul hermeneutic al Părintelui Scrima este fascinant; textul impresionează (şi, mai ales, convinge) atât sub aspect duhovnicesc, cât şi sub aspect cultural, reprezentând partea cea mai interesantă şi mai "procopsitoare" a cărţii. Într-o ortodoxie handicapată de un tip de discurs desuet, stereotip şi adeseori acultural, Părintele Scrima aduce un limbaj şi un suflu nou, pe linia deschisă de un N. Steinhardt. Dincolo de învierea figurii duhovniceşti a Părintelui Ioan cel Străin, se conturează icoana ortodoxă a "stareţului" şi întregul scenariu creştin al "iniţierii" duhovniceşti ("Calea" luminată de "Pronia dumnezeiască"), nu fără pertinente conexiuni cu alte tradiţii religioase (autorul este, între altele, şi un temeinic cunoscător al Indiei şi al Islamului). De un mare interes sunt precizările şi distincţiile terminologice (cu apel – dincolo de o deosebită sensibilitate pentru limba română – la limbile greacă, latină, ebraică, arabă şi sanscrită). Se simte o bună înrudire cu demersurile lingvistico-filosofice ale lui C. Noica şi ale "şcolii" sale (de pildă, distincţiile fundamentale între "impersonalizare" şi "depersonalizare", între "limite" şi "limitări" – mai ales pp. 41-45). "Părintele spiritual" (asupra căruia va reveni în ultima parte a cărţii) nu se confundă cu ipostazele lui "exterioare": "... această funcţie e, prin esenţă, non-instituţionalizabilă («nevrednicul vostru părinte») şi ne-sedentarizabilă. Ea se menţine într-o ireductibilă singularitate faţă de alte structuri, categorii, funcţiuni înrudite, cu care nu se poate însă confunda: de pildă cea de duhovnic în sensul de confesor – administratorul, foarte important, al tainei mărturisirii – sau cea de director de conştiinţă, funcţiuni extrem de preţioase, însă nu identice cu cea a părintelui spiritual" (pp. 44-45). Ce este atunci, mai exact, părintele duhovnicesc? Să-l ascultăm pe Părintele Scrima: "Părintele duhovnicesc ilustrează un domeniu al fiinţei, o *condiţie* a ei, echivalentă categoriei de «trimis». E o categorie aflată dincolo de orice determinare spaţio-temporală. Starea şi mişcarea sunt, înlăuntrul ei, simultane. Părintele duhovnicesc – asemenea îngerului – *stă ca trimis* (*sedebit solitarius et tacebit*: trecerea se consumă dincolo de tăcere; «stă» şi «trece»). E un *trimis statornic*. E, aşadar, o combinaţie paradoxală între itineranţă şi sedentaritate [...] Caracteristica specifică a trimisului e aceea că e «trecător»: *trece* şi lasă o urmă care *te trece* spre un alt statut. Numai ceea ce se mişcă, ceea ce trece, lasă o urmă. Şi orice text sacru, de pildă textul pe care îl analizăm, e urma a ceva care nu mai e de faţă (sau care, de faţă fiind, n-are identitate proprie [pentru că "s-a dez-apropriat", "s-a im-personalizat" – n.n.]). Ce îţi trece cel care trece? Îţi trece *tradiţia* (*paradosis*: ceea ce se dă «pe deasupra» – *para* –, nu după o mecanică liniară)" (p. 48). El este, conchide autorul, o expresie a "apofatismului existenţial" (v. pp. 49-51), specific tradiţiei ortodoxe.

A doua secţiune a volumului ("Timpul rugului aprins. Grupul de la Antim") reface pe scurt una dintre cele mai fascinante experienţe spirituale petrecute în sânul ortodoxiei moderne (autorul îşi recomandă textul drept "un *récit* impersonal": "*Récit d'une expérience*", ce începe balzacian, cu o descriere a vechiului Antim şi a împrejurimilor, nu fără un fior de nostalgie romantică. Este evocată apoi figura întemeietoare a lui Antim Ivireanul, înainte-mergătorul în absolut al "Rugului Aprins", ce pare a-şi fi găsit o nouă întrupare peste veacuri în personalitatea atât de complexă a poetului şi marelui înduhovnicit Sandu Tudor (pe numele adevărat: Alexandru Teodorescu, devenit monahul Agathon, iar mai târziu – după prima detenţie sub comunişti – ieroschimonahul Daniel, autorul *Imnului Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului*, editat postum la Madrid, în 1983), "acela care, de la primul început, a însufleţit şi a călăuzit, în felul lui inimitabil, căutările şi aşteptarea celor ce descopereau Antimul" (p. 118). Este arătat apoi modul în care s-a constituit grupul de la Antim (începând încă din anii '30, dar consolidându-se mai ales în anii imediat următori războiului) şi ne trec pe dinainte, înviaţi de pana Părintelui Scrima, Benedict Ghiuş, Alexandru C. Mironescu, Constantin Joja, Anton Dumitriu, Vasile Voiculescu, din nou Ioan Culighin, dar şi, într-un plan secund, un Paul Sterian, un Ion Marin Sadoveanu, un Alexandru Elian, un Dumitru Stăniloae, un Constantin Noica, un Ion Barbu etc. (surprinzător de şterse apar figurile Părintelui Sofian şi Părintelui Petroniu). O bună parte din elita interbelică a gravitat, în acei ani, în jurul Antimului; unii au făcut acolo un ultim "popas spiritual" înaintea întemniţării (de altfel, în 1958, Securitatea intervine în forţă şi este instrumentat procesul aşa-zisului "Lot Teodorescu Alex. şi alţii", soldat cu numeroase condamnări). Cititorul simte pulsul infernal al epocii, dar şi triumful ultim al spiritului; "teroarea istoriei" este biruită de Logos. Aşa cum spune Părintele Scrima, "predania isihastă" deschide spre "un orizont propriu zis *meta-fizic*: l-am transpune în româneşte, conform traducerilor patristice, prin supra-fiinţial. În el converg doctrină, trăire contemplativă, experienţă spirituală – situate *peste* entropia inerentă a tot ce se manifestă şi se rosteşte în fiinţă. Am putea risca o formulare de tipul următor: «În sinea şi destinalitatea lui, Răsăritul este *metafizic*...» De aceea, tradiţia sa poate aştepta – retrasă: apofatic" (p. 169).

A treia secţiune a cărţii ("Maestru şi discipol în Răsăritul creştin") reprezintă versiunea românească (realizată de d-na Anca Manolescu) a unui studiu apărut în volumul colectiv *Le Maître Spirituel selon les Traditions d' Occident et d' Orient* (Paris, 1983). Textul este mai degrabă o utilă antologie comentată de fragmente patristice pe tema enunţată în titlu, revenind într-o manieră mai sintetică asupra problematicii din prima secţiune. În partea finală, este evidenţiată resurecţia filocalică şi isihastă din secolul al XVIII-lea răsăritean (cu Nicodim Aghioritul, Vasile de la Poiana Mărului şi Paisie Velicikovski), ajungându-se până la faimoasa convorbire cu Motovilov a Sfântului Serafim din Sarov (reprodusă între pp. 199-205). Pe ultimile pagini ale scrierii Părintelui Scrima revin, într-un fel de pioasă circularitate, figura şi mesajul Părintelui Ioan cel Străin, care rămâne marele "personaj" al cărţii, arzând fără să se mistuiască în eternitatea "supra-fiinţială" a Rugului Aprins... "*Or, setea duhului este fără de saţiu şi nimic nu o poate covârşi; iar cu cât harul lui se revarsă în fiinţă, cu atât mai mult aceasta creşte şi se împlineşte...*"

În sfârşit, a apărut în româneşte şi cea mai importantă dintre cărţile lui **PAUL EVDOKIMOV**, *Ortodoxia*, excelentă sinteză – dintr-o perspectivă ecleziologică, nu fără puternice accente apologetice – asupra creştinismului răsăritean. Scrisă în limba franceză şi adresată cu predilecţie cititorului occidental, cartea datează din 1965. După o "Introducere istorică", în care sunt schiţate caracterele definitorii ale Ortodoxiei şi vigoarea tradiţiei bizantine, cartea se structurează în cinci părţi: "Antropologia", "Ecleziologia", "Credinţa Bisericii", "Rugăciunea Bisericii", "Eshatonul sau lucrurile de pe urmă", urmate de o "Scurtă bibliografie generală" (împărţită pe "autori ortodocşi" – mai ales ruşi din exil – şi "autori neortodocşi"). Ediţia românească are 382 de pagini, cu literă destul de măruntă (păcat că, între coperţile ei, nu şi-a găsit locul şi o cât de sumară prezentare bio-bibliografică a autorului, dincolo de formalul "Cuvânt înainte" semnat de Patriarhul Teoctist).

Ne bucurăm că această carte fundamentală a lui Evdokimov şi a teologiei ortodoxe contemporane a apărut, cum se şi cuvenea, chiar la Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (col. "Biblioteca Teologică", seria "Teologi Ortodocşi Străini"). Traducerea în româneşte – care, fără să fie propriu-zis proastă, pare făcută cam în pripă – aparţine Arhiereului-vicar Dr. Irineu Ioan Popa (Irineu Slătineanul). Noi ştiam de existenţa unei versiuni superioare, mai vechi, a fraţilor Petru şi Grigore Moga, ce a fost condamnată, până la urmă, să nu vadă lumina tiparului...

N-am avut vreme pentru o statistică exactă, dar ni se pare că, după ultimele apariții (cea recenzată aici și cea de la Iași: *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*), posedăm în românește cam toată opera lui Evdokimov (cu excepția cărților dedicate lui Dostoievski și Gogol). Au contribuit la aceasta, din 1992 încoace, Editurile "Meridiane", "Christiana", "Anastasia", "Polirom" și cea a I.B.M. al B.O.R. (mai ales prin strădania directorului Aurelian Marinescu).

În Piața Rosetti din București s-a deschis, în pragul acestei toamne, o nouă și cochetă librărie a Fundației "Anastasia": Librăria "Iuliu Maniu" (este a treia librărie "Anastasia" din Capitală, după cele din b-dul Carol și de la "Catacombe"). Oferta de carte a editurii omonime este și ea pe măsură. Vom trece în revistă aici doar patru dintre aparițiile mai recente.

Sub aceeași îngrijire competentă și meticuloasă a d-nei Dora Mezdrea, a văzut lumina tiparului al treilea curs inedit al profesorului **NAE IONESCU** publicat de editura bucureșteană (în col. "Filosofia creștină"): *Teoria cunoștinței* (curs datând din anul universitar 1925-1926 și ținut la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București). Este vorba de 16 prelegeri care au primit titluri și subtitluri editoriale; ne aflăm în fața unuia dintre cele mai sistematice și mai complete cursuri rămase de la marele profesor; pe de altă parte, avem de-a face cu o premieră în istoria Universității bucureștene (a se vedea introducerea făcută de profesor la p. 23 a recentei ediții). Expunerea lui Nae Ionescu reprezintă totodată prima cercetare epistemologică a valorii cunoașterii științifice din întreaga filosofie românească. Textul cursului este precedat de un studiu foarte interesant ("Filosofia științifică") al lui Octav Onicescu (reprodus din "Revista de Filosofie", vol. IX, 1923), în care autorul operează o necesară distincție între "filosofia științifică" (pe care o susține și o teoretizează, într-un spirit înrudit cu cel al lui Nae Ionescu) și "filosofia pozitivă" (expresie a scientismului prost). Editoarea a completat volumul cu un util corp de note finale (unele de o reconfortantă erudiție) și cu un indice de nume. Cuprinsul analitic sporește și el valoarea instrumentală a ediției (ce se adresează cu predilecție tineretului universitar). Lansarea s-a făcut miercuri, 18 septembrie, la Librăria "Iuliu Maniu" (deodată cu lansarea festivă a unei cărți apărute mai demult: *Invenția trupului* de Marius Lazurca).

A apărut, mai târziu decât s-ar fi cuvenit, și prima ediție completă scoasă în România a vestitelor predici ținute în primăvara anului 1978 de către Părintele **GHEORGHE CALCIU-DUMITREASA** în Biserica Radu-Vodă din București (predici pentru care autorul va fi prigonit, arestat și condamnat la 10 ani de închisoare). Se punea atunci, pentru prima oară în mod public, problema apărării bisericilor de demența destructivă a lui Nicolae Ceaușescu (predicile au fost ținute la câteva luni după doborârea Bisericii Enei), precum și problema educației creștine a tinerelor generații. Cele *Șapte cuvinte către tineri* (Părintele se adresa unui auditoriu alcătuit majoritar din seminariști și studenți) au constituit cel mai mare act de curaj mărturisitor al epocii respective și își păstrează până astăzi, pe lângă interesul documentar, prospețimea și exemplaritatea. Volumul (apărut în col. "Omiletica") cuprinde și alte texte ale Părintelui Calciu (un "Cuvânt suplimentar" către tinerii teologi, două scrisori-document, prefața la a doua ediție a volumului *Pitești* de D. Bacu și interviul acordat chiar revistei noastre în 1991, la un an de la singura vizită pe care a efectuat-o în țară – pe fondul primei "mineriade" – după ce fusese silit să ia calea exilului). Prefața ("Un răscumpărător al vremurilor") încearcă să surprindă profilul unei personalități complexe, încă insuficient cunoscute și prețuite de publicul românesc mai larg. N. Steinhardt ne încredințase mai demult (text reprodus și pe coperta finală a volumului de la "Anastasia"): "Singura șansă de supraviețuire a creștinismului răsăritean este aceea a unui război întru Cuvânt. Soluția noastră este cea a lui Calciu-Dumitreasa"... O mențiune specială merită coperta ediției, pe care figurează sculptura deja celebră a d-nei Silvia Radu, înfățișându-l pe Sf. Gheorghe ucigând balaurul – monument comemorativ al tinerilor martirizați în decembrie '89, destinat Pieței Sf. Gheorghe din Timișoara.

D-na **LUMINIȚA NICULESCU** (doctor în literatură comparată la University of California din Los Angeles, fostă profesoară universitară în Statele Unite, actualmente predând limba și literatura engleză la Facultatea de Limbi Străine a Universității de Vest din Timișoara) a alcătuit pentru Editura "Anastasia" un interesant volum de interviuri comentate: *Palmele îngerilor. 15 exerciții de smerenie româno-americană* (pentru înțelesul titlului și al întregului demers, a se vedea "Mărturisirea" autoarei – pp. 9-11). Douăzeci de personalități românești sau americane (Arnold Band, Claire Crabtree, Janet Hamann, John Hollowell, Thomas Kell, Joan Krieger, Murray Krieger, Donald Noble, Ioana Novac, Andrei Novac – de dincolo de ocean; ÎPS Nicolae Corneanu, Pr. Constantin Galeriu, Corneliu Mircea, Eduard Pamfil, Monica Pillat, ÎPS Pimen Suceveanul, Mircea Piticaru, Patricia Popescu, Liviu Popescu, Cătălina Tudose – de dincoace de ocean) răspund la un număr de 15 întrebări cu conținut cultural-religios (lista întrebărilor se găsește la p. 12). Volumul se structurează în trei capitole tematice: "Realitatea și limbajul", "Psihologia și căutarea identității", "Relația om-Dumnezeu". În fruntea lui se află o scurtă prefață ("O cultură a dialogului") semnată de d-l Teodor Baconsky, din care cităm: "Rugate să susțină pânza de fond a unor opinii uneori dificile, alteori paradoxale, întotdeauna sincere, «palmele îngerilor» se împreunează aici a binecuvântare, călăuzind cititorul în căutarea Sensului pierdut".

D-l Teodor Baconsky este și traducătorul plin de măiestrie al eseului *Le Dieu des femmes* de **JEAN-NOËL VUARNET** (1945-1996), autor francez din familia spirituală a lui Emil Cioran. Cartea poate să pară surprinzătoare pentru conștiința ortodoxă nededată cu rafinamentele aparent impioase ale unei anumite culturi occidentale, dar cucerește prin profunda ei umanitate și prin sinceritatea problematizantă a discursului. Cităm de pe coperta finală a ediției românești: "Eseu despre mistica feminină a barocului, *Dumnezeul femeilor* este o carte din care răsar, lugubru sau auroral, marile figuri ale unei spiritualități exasperate. Limita și angoasa ei aferentă, extazul și vocația sordidului, dăruirea de sine și egoismul solitudinii, echivocul simțurilor și amploarea dorinței divulgă aici taina acelui erotism supranatural pe care Doamnele veacului al XVII-lea l-au întruchipat cu o morbidă luxurianță." În ce-l privește pe autor, "Jean-Noël Vuarnet rămâne unul dintre cei mai înzestrați filosofi francezi din noua generație: profesor de estetică la Universitatea Paris VIII, autor al unor eseuri (precum *Discursul impur* – 1970, *Filosoful-artist* – 1975, *Extazuri feminine* – 1980), el s-a remarcat atât prin excelenta acuratețe a stilului – grație căreia a fost comparat cu Emil Cioran – cât și printr-o neclintită fascinație pentru Revelația creștină. Adept al unei convertiri mereu amânate, Jean-Noël Vuarnet și-a curmat zilele în primăvara acestui an".

Ne bucurăm că, în vremuri atât de utilitariste și de prozaice, am primit la Redacție trei frumoase volumașe de versuri. Două dintre ele (deosebit de elegante sub aspect grafic) au fost editate la Petroșani (care nu este doar matca "mineriadelor", cum pe nedrept consideră unii!), sub egida Fundației Culturale "Ioan D. Sârbu": **DUMITRU VELEA**, *Odette* (1995) și **NICOLAE UȚICĂ**, *Asimptotă la nemărginire* (1996). Cel de-al treilea – **PETRE PREDESCU**, *Culori din curcubeu* (1996) – a apărut, în condiții grafice mai modeste, la Editura "Gutenberg" din Arad.

Odette reprezintă delicata expresie lirică a unei iubiri transfigurate, ce aduce aminte de evlavia lui Dante față de Beatrice și, în general, de acea *donna angelicata* a poeziei italiene dinspre sfârșitul Evului Mediu și începuturile Renașterii. "Această carte poartă numele... Daimonului ce m-a locuit înainte de a mă naște, m-a împrejmuit cu prezența sa și căruia îi aud, acum, cuvântul tot mai presant și poruncitor pentru creație; această carte poartă numele ODETTE, al celei îngropate, Doamne, în inima Ta; și este scrisă de cel rămas ca un veșmânt gol în bătaia vânturilor!". Versurile alternează cu proza poetică. Cităm din poezia care încheie micul volum: "Sub stelele de piatră,/ Iubita-mi-e Cuvântul,/ cenușă cad pe vatră,/ în brațe cu mormântul"... (D-l Dumitru Velea este la al treilea volum de lirică, după *Lucifera* – 1973 și "psalmii" din *Cuvinte fără orizont* – 1995).

Asimptotă la nemărginire (a mai tânărului Nicolae Uțică) aduce un plus de reflexivitate, în formele unui modernism esențializat. Poetului îi aparține și întreaga viziune grafică. Materia e împărțită în două secțiuni: "Asimptotă la nemărginire" (care a dat și titlul micului volum) și "La comanda gândului" (care este și titlul unui poem alcătuit din opt secvențe). Prima secțiune cuprinde 31 de *flash*-uri lirice; *Flash 1* (reprodus și pe coperta finală, cu autograful autorului)) este închinat "memoriei lui Petre Țuțea" (de la a cărui moarte – în treacăt fie spus – se împlinesc 5 ani): "Pe aici prin/ ziua de mâine/ pe-unde am lăcrimat/ și am rupt tăceri/ vor veni gropari/ să-mi ceară pâine/ lovindu-și trupul/ de ziua de ieri" (punctuația lipsește, conform unei uzanțe răspândite astăzi și care, probabil, "se va ieftini" în curând...).

D-l Petre Predescu, aparținând unei generații mai vechi, cultivă un tradiționalism împins până în zonele ortografiei (folosește apostroful), mișcându-se sfătos între discursul politizant de dreapta și gingășiile sentimentale ale unui *pater familias* liricizat, înrudit, pe alocuri, cu o anume latură a poeziei argheziene. Bucățile cele mai ambițioase rămân cele în care autorul se străduiește să mediteze liric la însăși esența și rostul poeziei (aici se încadrează și bucata "Culori din curcubeu", ce a dat titlul recentului volum). D-l Predescu a mai publicat trei volume de versuri, între 1989 și 1991 (tot domnia-sa semnează, alături de d-l Constantin Isbășoiu, un alt volum – de astă-dată cu caracter istoriografic – apărut de curând la "Gutenberg": *Repere inedite ale istoriei române și toponime în Țara Chiojdurilor*, pe care n-am apucat decât să-l răsfoim).

Menționăm, în încheiere, că în cursul acestei luni, la Editura "Puncte cardinale", va apărea volumul de versuri *Pasărea abisului* de Ovidiu Vasilescu (fost deținut politic, actualmente stabilit în Statele Unite).

Răzvan CODRESCU

Un ochi râde, altul plânge...

Quo vadis miles Christi?

În revista "Cuvântul Românesc" (Anul 22, Nr. 240 – septembrie 1996, p. 14), care apare la Hamilton (Canada), d-l Sergiu Grossu, cunoscut poet și eseist creștin, al cărui nume a onorat și paginile revistei noastre, se arată foarte supărat de o anume afirmație pe care am făcut-o, în treacăt, la adresa "Oastei Domnului", de care domnia-sa este foarte legat, încă din vremurile ei bune (dacă se poate spune astfel, având în vedere vitregiile cu care s-a confruntat). Referința incriminată era cuprinsă într-un articol intitulat *Sensul unității creștine. Către o nouă cruciadă* (v. "Puncte cardinale", Anul VI, Nr. 7/67, iulie 1996, p. 1), apărut ulterior – sub titlul *Lumea creștină la răscruce de milenii. Pentru o cruciadă spirituală* – și-n cotidianul "România liberă" din 27 iulie 1996 (p. 2). Iată pasajul cu pricina: "Biserica Ortodoxă Română de azi investește infinit mai multă energie în lupta împotriva fraților greco-catolici (și a catolicismului în genere), împotriva culturii ortodoxe mirenești (ca-n cazul recent al boicotării activismului național-creștin al Fundației «Anastasia») sau împotriva exilului ortodox românesc de altă ascultare (ca-n Franța, Germania, Statele Unite etc.) decât împotriva *adevăraților ei dușmani*, care sunt și *dușmanii generici ai creștinismului* și ai oricărei tradiții naționale. Cu această «strategie» sinucigașă, nu este de mirare că ea pierde tot mai mulți credincioși efectivi, că se izolează și încremenește tot mai mult în propria-i suficiență, că începe să cunoască tot mai multe «deviații» interne (care nu sunt decât tot atâtea răspunsuri riscante la starea de criză: «ostașii Domnului», «stiliștii», «visarioniștii», «fenomenul Vladimirești» ș.a.), că favorizează indirect prozelitismul sectar, al cărui discurs mizează fundamental tocmai pe slăbiciunile Bisericilor tradiționale".

D-l Grossu, în articolul-răspuns "«Ostașii Domnului» – o «deviație internă» în viața Bisericii Ortodoxe din România?", se arată de acord cu poziția noastră generală, dar nu ne poate ierta includerea "ostașilor Domnului" printre riscantele "deviații" interne ale Ortodoxiei românești. Să-l ascultăm: "Ne surprinde optica greșită a confratelui Răzvan Codrescu, deorece revista sibiană, deja amintită și al cărei redactor este, a reprodus [în decembrie 1994, p. 9] articolul meu *Quo vadis miles Christi*, publicat în numărul pe luna noiembrie 1994 al «Cuvântului Românesc» din Canada, articol în care mă adresam tocmai «ostașilor Domnului cei adevărați» – ținând seama că există, din păcate, și elemente scizioniste, dezbinătoare, care se pretind «ostași» –, punând accentul pe faptul că ei, bravi și statornici voluntari ai Crucii, nu caută «în altă parte» pășunea duhovnicească despre care le vorbea părintele Iosif Trifa, ctitorul Oastei Domnului, ci arată, printr-o viață trăită în conformitate cu comandamentele Evangheliei, că și în cadrul Bisericii Ortodoxe [teribilă concesie! – n.n], omul se poate «pocăi» de păcatele și năravurile sale [...] Ceea ce a reproșat păr. Iosif Trifa Bisericii, al cărei slujitor era, este superficialitatea apostolatului, starea de indiferență duhovnicească a preoțimii și-a ierarhilor ei, vina că nu «arde», că lipsește «focul» vestirii Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos [...] *O nouă cruciadă spirituală*? Dar cruciada Oastei Domnului, în plină luptă misionară de șapte decenii? Să vină noii cruciați și să se alăture celor încercați în bătăliile credinței, devenind și ei «ostașii Domnului»!".

Este la mijloc o neînțelegere, pe care din respect pentru d-l Grossu și pentru ceea ce a fost odinioară "Oastea Domnului", vrem să o lămurim.

1) Noi ne-am referit la *starea actuală* a "Oastei Domnului" (rămasă – în țară – fără păstori semnificativi și aflată într-o tensiune surdă cu oficialitatea ortodoxă), iar nu la ceea ce este respectabil în trecutul ei (girat de personalități precum Iosif Trifa sau Traian Dorz).

2) Că există o criză internă foarte primejdioasă în sânul "Oastei Domnului", d-l Grossu o știe cel mai bine, ca unul care a semnalat-o și a combătut-o în numeroase articole. Chiar domnia-sa folosește sintagma "ostașii Domnului cei adevărați" și recunoaște prezența unor "elemente scizioniste, dezbinătoare", ba chiar cu lunecări protestante și neoprotestante. Iată ce scria în *Quo vadis miles Christi*: "Or această înrădăcinare statornică în *ortodoxie* îpe care au accentuat întemeietoriiș n-a mai fost respectată cu sfințenie, după trecerea în veșnicie a părintelui Iosif [...] Vorbesc despre această realitate dureroasă, din propria mea experiență, fiindcă am avut mult de furcă, prin anii 1948-1956, cu fruntași de-ai Oastei Domnului stăpâniți de «idei novatoare», într-o perioadă de decădere a Bisericii [...] Șovăielnici în orientarea lor confesională și otrăviți de atitudinea dușmănoasă a Mitropolitului Nicolae Bălan, căruia nu i-au putut trece cu vederea caterisirea păr. Iosif Trifa, acești fruntași s-au abătut, încetul cu încetul, de la «lupta cea bună a credinței», fixată de marele lor înaintaș, cochetând cu «lupii răpitori» ai neoprotestantismului din țară și din afară [...] Nu degeaba revista penticostală din U.S.A., *EXODUS* (Nr. 10/1987), considera că «Oastea Domnului a fost și este una dintre pepinierele baptismului și penticostalismului românesc», adăugând: «Un procent serios dintre credincioșii noștri provine de la Oastea Domnului, care pătrunde cu Evanghelia Domnului Isus în cercurile inaccesibile baptiștilor și penticostalilor»"... Tocmai aceste realități le-am avut în vedere și noi când am scris despre "deviațiile" interne și "răspunsurile riscante la starea de criză" a Ortodoxiei. Într-adevăr, "încotro, ostaș al lui Hristos?"...

3) Dincolo de îndreptățirile sau interpretările pe care i le putem atribui, este *un fapt* că "Oastea Domnului", chiar de la originile ei (în urmă cu peste 70 de ani), a constituit o reacție internă la nevrednicia ierarhiei și clerului ortodox, în care nu mai "ardea" acel "foc" al propovăduirii: un "deviaționism" cu intenții faste, dar un "deviaționism" (care, cu timpul, a ajuns și la ipostaze profund negative)! În fond, "visarioniștii" de astăzi (pe care d-l Grossu nu mai sare să-i apere) tind spre un traseu asemănător, tot cu foarte bune intenții...

4) În aceste condiții, invitația finală pe care ne-o face d-l Grossu devine oarecum riscată, având și cusurul de a sugera (în aparență, cel puțin) o atitudine de tip sectant: numai noi suntem pe calea cea bună, iar dacă vreți "cruciadă", atunci faceți-vă "ostași ai Domnului"!

Altminteri, noi sperăm, ca și d-l Grossu, că în rândurile "Oastei Domnului" binele va birui răul și că Ortodoxia în ansamblu va afla înlăuntrul său forța și mijloacele de a depăși criza care ne preocupă pe toți.

Răzvan Codrescu

Cronica ilariopolitană

Știați că *Ilariopolis* era ținut, în secolul al XIX-lea, drept numele "științific" al Bucureștilor? Cuvântul traducea sintagma "Cetatea lui Bucur", receptată drept "cetate a veseliei (*bucur*-iei)". Bucureștenii – într-adevăr, oameni cu "chef" și cu "haz", și când trebuie, și când nu trebuie – erau *ilariopolitanii* (cum am zice, familiar-argotic, "băieții veseli"). Lui nenea Iancu, se înțelege, mediul îi pria de minune; *Ilariopolis*-ul este, până la urmă, numele cel mai potrivit pentru "lumea lui Caragiale" (a cărei ipostază mai nouă pare să fie... "lumea lui Gaiță"). Parcului Herăstrău – unde "plebea proletară" se aduna să se distreze, mai ales la 1 Mai – i se spunea odinioară "Parcul Veseliei" (aici, zice-se, tânăra Elena Petrescu – devenită mai târziu Ceaușescu – fusese aleasă într-un rând... "regina frumuseții"!!!). Veselie mare, dom'le!

Petre Țuțea – Dumnezeu să-l odihnească – zicea că bucureștenii (*ilariopolitanii* noștri) suferă de... "ilfovită"... "Cum adică «ilfovită», nene Petrache?". "Păi e o boală, o maladie, care are trei simptome: *cretinism*, *criminalitate* și *voie bună*"... Voia bună, cum se vede, e un fel de constantă locală...

Își mai merită astăzi Capitala și "capitaliștii" numele lor "științific"? Cronica pe care-o inaugurăm (ilară? ilariantă?) ne va ajuta, poate, să aflăm *și* răspunsul la această întrebare.

● Manierele de a-și face propagandă electorală ale Puterii și Opoziției sunt, într-adevăr, radical deosebite: d-l Ion Iliescu și P.D.S.R. stau, în mod voluntar, sub semnul *abjecției*, pe când d-l Emil Constantinescu și C.D.R. stau, în mod involuntar, sub semnul *ridicolului*... Cum cu abjecțiile Puterii suntem obișnuiți de exact 50 de ani (43+7), mai surprinzător rămâne ridicolul Opoziției... Ca, bunăoară, în problema "monarhismului": plimbându-se prin Statele Unite, credul și beat de sine însuși (adică exact cum nu trebuie să fie niciodată un bun om politic), d-lui Emil Constantinescu i-a luat-o gura pe dinainte, ceea ce a oferit Puterii de la București (ca și tuturor cercurilor stângii) cea mai redutabilă armă în campania electorală. Neputând să-și facă propaganda pe temeiul propriilor virtuți (care lipsesc cu desăvârșire), Puterea mizează pe exploatarea greșelilor adversarului (de care nu duce lipsă). Încercând să dreagă gafa candidatului său la președinție (ce nu pare a fi învățat mai nimic din penibilul eșec de acum patru ani), Convenția Democrată și mai ales țărăniștii – cel mai monarhist partid politic de după decembrie '89 – se leapădă de monarhie ca de Satana, jurând că nici usturoi n-au mâncat, nici gura nu le miroase! D-l Constantinescu însuși face figura lui Zdreanță: "El se jură că nu fură, / Dar l-am prins cu rața-n gură"... Altminteri, crezând că tragerea de șireturi cu un anumit electorat poate ține loc de harismă, d-l Constantinescu, dovedindu-și încă o dată vocația ridicolului, "și-a tras" un fan-club – "Eu, tu și Emil" – în stilul propagandei electorale americane, ce se potrivește la noi ca nuca în perete! Desigur, orice om responsabil și lucid din această țară îl va vota, strângând din dinți, pe d-l Constantinescu, pentru că, până una alta, e singurul care are ceva șanse. împotriva clicii neocomuniste. Cel puțin trei sferturi dintre cei care-i vor da votul, i-l vor da "la rece", din calcul rațional. Ne temem însă că mulți vor face greșeala de a nu se prezenta la urne, dezamăgiți de tot și de toate, ceea ce s-ar putea să netezească nu numai calea "cucuvelei", dar și a partidului care o susține. Căci, de fapt, aici e nodul problemei: prin prestația sa penibil-dezastruoasă, d-l Constantinescu nu se deservește doar pe sine, ci face un deserviciu întregii Convenții Democrate și ideii înseși de Opoziție. Cum s-a ajuns în această fundătură nu mai are importanță; să ne ajute Dumnezeu să ieșim odată din ea, învățând ceea ce este de învățat!

● E bine că, în campania electorală, scriitorii încep să capete și ei o oarecare importanță! Astfel, fostul proletcultist Petru Dumitriu, după o lungă pauză occidentală, pare a se fi întors la prima sa iubire, acceptând să fie folosit de Ion Iliescu ca un fel de mascotă electorală pentru un anumit segment naiv și nehotărât al intelectualității. D-l Petru Creția îndeplinește cam același oficiu, la fața locului, pentru odrasla cominternistului Valter Roman (Neulander); "artizanul" iudeo-spaniol al primelor "mineriade" din România post-decembristă își găsește un aliat în editorul "reacționarului" Eminescu! De unde se vede că nu întotdeauna o bătaie bună (cum a primit d-l Creția acum câțiva ani) îl înțelepțește pe om! E tare curioasă uneori "mintea românului cea de pe urmă"!...

● Nostalgic față de promiscuitățile tinereții și dând un sens foarte particular dictonului *De mortuis nil nisi bene*, poetastrul Adrian Păunescu (candidatul României de ieri la președinția României de azi) a comis un poem la "Moartea Prințului" (Nicu Ceaușescu), din care cităm (spre a ne împărtăși perplexitatea): "A încetat din viață Prințișorul,/ Ca-ntr-un program al Crimei generale,/ ducându-i de departe țării dorul;/ sub stare de urgență și de jale./ (...) Poporul nostru e-n derută, iată-l,/ Iar tu, din focul marii suferințe,/ alergi acolo unde-ți este tatăl,/ Să-i spui ce e în țara noastră, Prințe!/ Și somn ușor și noapte bună, Prințe!". Un lucru e cert: în Ilariopolis până și "jalea" devine ilară...

V. A. M.

Editura
PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redacțional: **Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-șef;**
Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU,
Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIȘOR
Ligia BANEA
secretar de redacție
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr. 109
telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată
"PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company